

28.3.2024

Diaarinro VN/1247/2024

Lausuntoyhteenveto luonnoksesta hallituksen esitykseksi luonnonsuojelulain muuttamisesta

1. Lausuntopyynnön sisältö

Ympäristöministeriö on pyytänyt lausuntoja luonnoksesta hallituksen esitykseksi luonnonsuojelulain muuttamisesta uusiutuvan energian RED III -direktiivin täytäntöön panemiseksi luonnonsuojelulakiin liittyvien artikloiden osalta.

Ehdotettavat muutokset liittyisivät luonnonsuojelulain 35 §:ään (Hankkeiden ja suunnitelmien arviointi), 39 §:ään (Luvan myöntäminen sekä suunnitelman hyväksyminen ja vahvistaminen), 70 §:ään (Eläinlajien rauhoitus) ja 83 §:ään (Poikkeus eliölajin suojelua koskevista säännöksistä). Säännösten mukaan uusiutuvan energian tuottamiseen liittyvän hankkeen ympäristövaikutukset ja Natura-arviointi olisi aina suoritettava yhdessä, mikä sujuvoittaisi näiden hankkeiden valmistelua. Lisäksi EU:n luonnonsuojeludirektiivien kansalliseen täytäntöönpanoon liittyvää erittäin tärkeän yleisen edun käsitettä tarkennettaisiin siten, että uusiutuvan energian hankkeet aina kuuluisivat sen piiriin. Tämän johdosta näille hankkeille voitaisiin myöntää poikkeus luonnonsuojelulain lajisuojeluun ja Natura 2000 -verkostoon liittyvistä säännöksistä, mikäli muut laissa säädetyt edellytykset täyttyisivät. Lisäksi eläinlajien yksilöiden tappamisen ja häirinnän ei katsottaisi olevan tahallista uusiutuvan energian tuotantolaitosten rakentamisessa ja käytössä, jos kyseisen uusiutuvan energian tuotantolaitoksen rakentamisen ja toiminnan aikana on toteutettu asianmukaiset toimenpiteet kielletyn seuraamuksen välttämiseksi.

Lausuntoaika oli 26.2.-22.3.2024.

2. Lausunnonantajat

Lausunnon antoivat

- viranomaisista Etelä-Suomen aluehallintovirasto, Etelä-Pohjanmaan, Kaakkois-Suomen, Pirkanmaan ja Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskukset, Museovirasto ja Suomen metsäkeskus,
- Suomen kuntaliitto sekä Etelä-Savon maakuntaliitto ja Keski-Pohjanmaan, Hämeen, Kymenlaakson, Pohjanmaan ja Uudenmaan liitot,
- Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK r.y. ja SLC, Svenska lantbruksproducenternas centralförbund,
- Saamelaiskäräjät ja Saamelaispaliskunnat ry,
- Metsähallitus,
- Suomen luontopaneeli ja tutkimuslaitoksista Geologian tutkimuskeskus, Luonnontieteellinen keskusmuseo, Luonnonvarakeskus, Suomen ympäristökeskus ja Turun ammattikorkeakoulu Oy,
- ympäristö- ja kansalaisjärjestöistä BirdLife Suomi ry, Elävä Itämeri säätiö sr (Baltic Sea Action Group BSAG), Greenpeace Norden, Luontoliiton Pohjois-Suomen piiri, Maisema ry, Natur och Miljö r.f., Pelastetaan Pielaveden Luonto ry, Pelastetaan Suomen Luonto ry, Rajat Lapin kaivoksille ry, Renkajärven suojeluyhdistys ry, Saimaa ilman kaivoksia ry, Suomen Luonnonsuojeluliitto ry, Suomen luonnonsuojeluliiton Muonion ja

Kolarin luonto ry, Tuulia Järvi-Suomi ry, Tuulivoima-kansalaisyhdistys ry, Valkjärven Suojelijat ry ja WWF Suomi,

- elinkeinoelämän järjestöistä Bioenergia ry, Metsäteollisuus ry, Suomen Tuulivoimayhdistys ry, Suomen Yrittäjät ja Teknologiateollisuus ry,
- yrityksistä Kemijoki Oy,
- poliittisista puolueista Suomen kommunistinen puolue sekä
- 21 yksityishenkilöä tai ryhmää.

Yhteensä annettiin 70 lausuntoa. Lisäksi liikenne- ja viestintäministeriö, oikeusministeriö, puolustusministeriö, sisäministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö ja valtiovarainministeriö, Rajavartiolaitos ja Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes sekä korkein hallinto-oikeus ja Helsingin hallinto-oikeus ilmoittivat, että niillä ei ole asiassa lausuttavaa.

3. Lausuntojen sisältö

3.1. Viranomaiset

Etelä-Suomen aluehallintovirasto

Aluehallintovirastojen ympäristölupavastuualueiden yhteinen lausunto

Hallituksen esityksessä eduskunnalle luonnonsuojelulain muuttamisesta aluehallintovirastot toivovat kiinnitettävän huomiota seuraaviin kohtiin.

35 § Hankkeiden ja suunnitelmien arviointi

Esityksen 35 §:n sisällössä Natura 2000 -verkostoon kohdistuvien vaikutusten arviointi tehdään esityksen mukaisesti aina ympäristövaikutusten arviointimenettelyn (myöhemmin YVA-menettely) yhteydessä, jos kyse olisi ympäristövaikutusten arviointia edellyttävästä uusiutuvan energian tuotantolaitosten, eri uusiutuvia energia-lähteitä yhdistävien laitosten, lämpöpumppujen ja samalla paikalla sijaitsevien energiavarastojen, rakentamista, päivittämistä ja käyttöä koskevasta hankkeesta tai tällaisten laitosten, lämpöpumppujen ja varastojen sähköverkkoon liittämistä ja uusiutuvan energian lämmitys- ja jäähdytysverkkoihin liittämistä koskevasta hankkeesta.

Haluamme muistuttaa, että luonnonsuojelulakia (9/2023) koskevan hallituksen esityksen (HE 76/2022 vp) 35 §:n yksityiskohtaisten perustelujen mukaan viime kädessä lupaviranomaisen tehtävänä on ratkaista, ovatko yhteen sovitetut menettelyt tuottaneet luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohdassa edellyttämät tiedot päätöksenteolle. Toteutettava vaihtoehto ei välttämättä ole yhdenkään YVA-menettelyssä olleen vaihtoehdon mukainen. Tällöin luvituksen yhteydessä joudutaan arvioimaan sitä, että onko eri YVA-menettelyn vaihtoehdoille laadittu Natura-arvio validi myös toteutukseen tulevassa hankkeessa.

YVA-menettelyyn lähdetessä tai hankkeen aikana hankekokonaisuus ei aina ole lopullisesti suunniteltu. Sen vuoksi lainvalmistelussa tulee kiinnittää huomiota siihen, että mahdollisuus arvioinnin tarkistamiseen osana hankesuunnitteluprosessia säilytetään, eikä liian yksityiskohtaisella sääntelyllä jäykistetä lupakäsittelyä. Esimerkiksi siirtolinjoihin sekä liitäntöihin liittyvät vaihtoehdot voivat täsmentyä vasta myöhemmin. Siirtolinjojen rakentaminen vähintään 220 kilovoltin maapäällisille johdoille, joiden pituus on yli 15 kilometriä, on

ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017) liitteen 1 8 b-kohdan mukaisesti jo itsessään YVA-menettelyä vaativa hanke.

Edellä mainittujen kohtien vuoksi esitämme, että hakijalla tulee jatkossakin olla mahdollisuus tehdä Natura-arviointi ympäristövaikutusten arvioinnista erillisenä.

70 § Eläinlajien rauhoitus

Pykälään 70 esitetään lisättäväksi uusi 5 momentti, jossa todettaisiin, että mikäli uusiutuvan energian tuotantolaitosten rakentamisessa ja käytössä aiheutuu edellä mainittu kielletty seuraus, sitä ei pidetä tahallisuuna, jos kyseisen uusiutuvan energian tuotantolaitoksen rakentamisen ja toiminnan aikana on toteutettu asianmukaiset toimenpiteet tällaisen tappamisen välttämiseksi ja häiriöiden estämiseksi.

Hallituksen esityksessä ja pykälämuutoksessa tulee kuvata tarkemmin, millaisia ovat momentissa 5 tarkoitetut asianmukaiset toimenpiteet.

Katsomme, että uusiutuvien energian hankkeita koskevassa pykälämuutoksessa tahallisuuden ja asianmukaisten toimenpiteiden arvioinnissa on kiinnitettävä erityistä huomiota myös lajin uhanalaisuuden asteeseen ja siihen, ettei lajin suotuisan suojelutason saavuttaminen vaarannu.

Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskus

Ehdotetun lain 39 ja 83 pykälissä sallitaan poikkeuksen myöntäminen uusiutuvan energian hankkeille.

Esityksessä ja direktiivissä ei kuitenkaan säädetä hankkeiden koolle vaatimuksia, vaan periaatteessa myös kokoluokaltaan pienet hankkeet täyttäisivät vaatimukset poikkeuksen myöntämiselle. Pienistä hankkeista saatava hyöty ei ole merkittävä verrattuna sen aiheuttamaan haittaan suojellulle luonnolle. Ehdotusta tulisikin tarkentaa siten, että uusiutuvan energian hankkeiden tulisi olla kokoluokaltaan riittävän suuria, jotta ne voitaisiin tulkita olevan erittäin tärkeitä yleisen edun mukaisia.

Luonnonsuojelulain 70.1 §:ssä kielletään rauhoitettujen eläinlajien tahallinen tappaminen tai pyydystäminen ja momentin 3 kohdassa kielletään rauhoitettujen yksilöiden tahallinen häiritseminen, erityisesti eläinten lisääntymisaikana, tärkeillä muuton aikaisilla levähdysalueilla tai muutoin niiden elämänkierron kannalta tärkeillä paikoilla. Lakiehdotuksen mukaan luonnonsuojelulain 70 §:än lisättäisiin uusi 5 momentti, jonka mukaan seuraavasti: ”jos kyseisen uusiutuvan energian tuotantolaitoksen rakentamisen ja toiminnan aikana on toteutettu asianmukaiset toimenpiteet tällaisen tappamisen välttämiseksi ja häiriöiden estämiseksi.” ELY-keskuksen näkemyksen mukaan uutta 5 momenttia olisi syytä tarkentaa siten, että luonnonsuojeluviranomaisen tulisi hyväksyä ”asianmukaiset toimenpiteet”.

Kaakkois-Suomen ELY

39 §

Jotta direktiivin ja komission yleiset tavoitteet ilmastomuutoksen hillinnästä ja luontokadon pysäyttämisestä edistyisivät parhaalla mahdollisella tavalla, tulisi pykälään lisättävässä momentissa rajata pois pienimmät uusiutuvan energian hankkeet. Mikäli ehdotuksen muotoilu jää ennalleen, on vaarana joutua tilanteeseen, jossa yhteiskunnallisesti merkityksettömillä uusiutuvan energian hankkeilla aiheutetaan suhteettoman suurta haittaa luonnonsuojelulle ja kestävyystavoitteille.

”Uusiutuvan energian tuotantolaitosten suunnittelun, rakentamisen ja käytön, tällaisten laitosten verkkoon liittämisen, asiaankuuluvan verkon ja energiavarastojen katsotaan olevan erittäin tärkeän yleisen edun mukaisia ja palvelevan kansanterveyttä ja turvallisuutta.”

Kaakkois-Suomen ELY-keskus ehdottaa, että momenttiin lisätään rajausta hankkeen koosta ja vaikuttavuudesta:

”Uusiutuvan energian tuotantolaitosten suunnittelun, rakentamisen ja käytön, tällaisten laitosten verkkoon liittämisen, asiaankuuluvan verkon ja energiavarastojen katsotaan olevan erittäin tärkeän yleisen edun mukaisia ja palvelevan kansanterveyttä ja turvallisuutta, jos ne ovat kooltaan ja vaikuttavuudeltaan sellaisia, että niihin sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyä annetun lain (252/2017) 3 luvussa tarkoitettua arviointimenettelyä.”

70 §

Esityksen tekstiin:

”jos kyseisen uusiutuvan energian tuotantolaitoksen rakentamisen ja toiminnan aikana on toteutettu asianmukaiset toimenpiteet tällaisen tappamisen välttämiseksi ja häiriöiden estämiseksi.”

tulisi määrittellä asianmukaiset toimenpiteet, tai lisätä maininta luonnonsuojeluviranomaisen harkintavallasta, jotta voidaan varmistua toimenpiteiden tarkoituksenmukaisuudesta. Kaakkois-Suomen ELY-keskus ehdottaa uudeksi muotoiluksi seuraavaa:

”jos kyseisen uusiutuvan energian tuotantolaitoksen rakentamisen ja toiminnan aikana on toteutettu luonnonsuojeluviranomaisen hyväksymät asianmukaiset toimenpiteet tällaisen tappamisen välttämiseksi ja häiriöiden estämiseksi.”

83 §

Ehdotetussa tekstissä on sama ongelma kuin pykälässä 39. Kaakkois-Suomen ELY-keskus ehdottaa, että momenttiin lisätään rajausta hankkeen koosta ja vaikuttavuudesta

Uusiutuvan energian tuotantolaitosten suunnittelun, rakentamisen ja käytön, tällaisten laitosten verkkoon liittämisen, asiaankuuluvan verkon ja energiavarastojen katsotaan olevan erittäin tärkeän yleisen edun mukaisia ja palvelevan kansanterveyttä ja turvallisuutta, jos ne ovat kooltaan ja vaikuttavuudeltaan sellaisia, että niihin sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyä annetun lain (252/2017) 3 luvussa tarkoitettua arviointimenettelyä.

Pirkanmaan ELY-keskus

Ehdotetun luonnonsuojelulain 35 §:n muutoksen mukaan säännöksessä yksilöityjä uusiutuvan energian tuottamiseen liittyviä hankkeita koskeva arviointi hankkeen vaikutuksista Natura 2000 -verkoston suojelutavoitteisiin tehtäisiin aina ympäristövaikutusten arviointimenettelyä annetussa laissa tarkoitettua menettelyn yhteydessä, mikäli mainitut menettelyt tulevat hankkeeseen sovellettaviksi. ELY-keskus toteaa, että muutos voi nopeuttaa hankkeiden luvitusprosessia sellaisissa tilanteissa, joissa Natura-arviointi muuten tehtäisiin YVA-menettelyä erillisenä. Pääsääntöisesti menettelyt tehdään jo nykytilanteessa samanaikaisesti. Yhteysviranomaisella ei ole tarvetta ohjata Natura 2000 -verkostoon kohdistuvien vaikutusten arviointia tehtäväksi erillisessä prosessissa. Pirkanmaan ELY-keskuksen käsityksen mukaan näin

on menetelty hankkeesta vastaavan toiveesta, jos Natura-arvioinnin tekeminen YVA-menettelyn aikataulussa on ollut haastavaa. Pirkanmaan ELY-keskus korostaa, että Natura-arviointien laadukkuus on keskeistä YVA-menettelyn ja edelleen hankkeiden luvituksen sujuvan etenemisen kannalta. Yhteysviranomaisen tulee varmistua myös YVA-menettelyn yhteydessä tehdyn Natura-arvioinnin riittävydestä ja laadusta ennen perustellun päätelmän antamista ja pyytää täydentämään arviointia tarvittaessa.

Luonnonsuojelulain 39 §:ään ehdotetun lisäyksen mukaan uusiutuvan energian tuotantolaitosten suunnittelun, rakentamisen ja käytön, tällaisten laitosten verkkoon liittämisen, asiaankuuluvan verkon ja energiavarastojen katsottaisiin olevan erittäin tärkeän yleisen edun mukaisia ja palvelevan kansanterveyttä ja turvallisuutta. Tämä vaikuttaa niihin edellytyksiin, joilla valtioneuvosto voi myöntää poikkeuksen Natura 2000 -verkoston luonnonarvojen heikentämisen kiellosta. Pirkanmaan ELY-keskus toteaa, että tällä hetkellä lähes kaikki uudet energiahankkeet perustuvat uusiutuvaan energiaan, eli muutos koskisi suurinta osaa uusia hankkeita. Vaihtoehdottomuuden edellytys poikkeamisen edellytyksissä kuitenkin säilyisi. Harvat uusiutuvan energian laitokset tai energiavarastot ovat sellaisia, etteikö niille voisi etsiä vaihtoehtoisia sijaintikohteita. Laitoksen verkkoon liittäminen on todennäköisin tilanne, jossa Natura 2000 -aluetta ei voida väistää. Hankkeen ja sen siirtolinjojen suunnittelulla ja erilaisia vaihtoehtoja tarkastelemalla voidaan usein löytää ratkaisuja, joissa Natura 2000 -alueella ei aiheudu luontoarvojen heikennyksiä. Pääsääntönä nykytilanteessa on, että linjat suunnitellaan väistämään Natura 2000 -alueita ja muita suojelualueita. Lakimuutos mahdollisesti ohjaisi toimijoita suuntaan, jossa voimalinjoja suunnitellaan Natura 2000 -alueiden lävitse. Pirkanmaan ELY-keskuksen käsityksen mukaan tilanteet, joissa suunniteltu hanke estyisi Natura 2000 -verkostoon kohdistuvien vaikutusten vuoksi, ovat harvinaisia. On kuitenkin vaikea arvioida, missä määrin tämä johtuu siitä, että hankkeista vastaavat tiedostavat tällaisen riskin ja luopuvat hankkeista jo varhaisessa suunnitteluvaiheessa.

Ehdotettu muutos myös lisäisi mahdollisia tilanteita, joissa valtioneuvosto voisi myöntää poikkeamisen Natura 2000 -verkoston luonnonarvojen heikentämiskiellosta pyytämättä komission lausuntoa. Tämä voi palvella tavoitetta hankkeiden luvituksen nopeuttamisesta, mutta toisaalta muutos vähentää komission ohjausta Natura 2000 -verkoston ylläpidossa ja voi välillisesti vaikeuttaa Euroopan unioni pyrkimyksiä pysäyttää luonnon monimuotoisuuden kato alueellaan.

Luonnonsuojelulain 70 §:ään lisättävässä 5 momentissa todettaisiin, että mikäli uusiutuvan energian tuotantolaitosten rakentamisessa ja käytössä aiheutuu 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu seuraus, sitä ei pidetä tahallisenä, jos kyseisen uusiutuvan energian tuotantolaitoksen rakentamisen ja toiminnan aikana on toteutettu asianmukaiset toimenpiteet tällaisen tappamisen välttämiseksi ja häiriöiden estämiseksi. Pirkanmaan ELY-keskus toteaa, että luonnonsuojelulain 70 §:n 1 momentin 1 kohdassa viitataan ainoastaan yksilöiden pyydystämiseen ja tappamiseen. Hallituksen esitysluonnoksen yksityiskohtaisista perusteluista saa kuitenkin sen käsityksen, että muutos on tarkoitettu koskemaan myös rauhoitettujen lajien yksilöiden häiritsemisen kieltä. Mikäli näin on tarkoitettu, muotoilua tulisi muuttaa. Pirkanmaan ELY-keskus pitää sinänsä epätodennäköisenä, että luvitetun tuotantolaitoksen asianmukaisessa toiminnassa aiheutuvia seurauksia pidettäisiin tahallisina ja esimerkiksi rikosoikeudellisen vastuun synnyttävinä nykyisenkään lainsäädännön mukaan.

Luonnonsuojelulain 83 §:ään ehdotetun lisäyksen mukaan uusiutuvan energian tuotantolaitosten suunnittelun, rakentamisen ja käytön, tällaisten laitosten verkkoon liittämisen, asiaankuuluvan verkon ja energiavarastojen katsotaan olevan erittäin tärkeän yleisen edun mukaisia ja palvelevan kansanterveyttä ja turvallisuutta. Tämä vaikuttaisi edellytyksiin, joilla voidaan myöntää poikkeus eliölajien suojelua koskevista säännöksistä.

Pirkanmaan ELY-keskus toteaa, että muutos voi yhtenäistää lupakäytäntöä ja parantaa ennakoitavuutta toiminnanharjoittajien näkökulmasta. Pirkanmaan ELY-keskuksen toimialueella kyseisessä lainkohdassa tarkoitettuja poikkeuslupia uusiutuvan energian hankkeita varten ei toistaiseksi ole haettu. Edellä luonnonsuojelulain 39 §:ää koskevista muutoksista lausuttu koskee osaksi myös eliölaajien suojelusta myönnettäviä poikkeuksia erityisesti vaihtoehtomuuden tarkastelun osalta. Tarve poiketa eliölaajien suojelusta tulee usein esille vasta myöhemmässä suunnitteluvaiheessa verrattuna Natura 2000 -verkoston suojeluun, joten mahdollinen hankkeiden sijaintipaikkojen valintaa ohjaava vaikutus jäänee vähäisemmäksi.

Varsinais-Suomen ELY

35.4 §

Natura-arviointimenettelyn toteuttaminen YVA-menettelyn yhteydessä on tarkoituksenmukaista ja nopeuttaa lupamenettelyä, kun YVA-menettelyssä lausuntojen antamisaikataulu on lyhyempi kuin luonnonsuojelulain mukaisessa menettelyssä (Natura-lausunto, enintään 6 kk). Tärkeintä lupaprosessin sujuvan etenemisen kannalta on kuitenkin se, että Natura-arvioinneissa on asianmukaisesti arvioitu yksilöityjen uusiutuvan energian tuottamiseen liittyvien hankkeiden vaikutuksia suojelutavoitteisiin. Tulisi myös huomioida, että käytännössä voi kuitenkin olla tilanteita, joissa Natura-arvioinnin tyhjentävä suorittaminen ei kaikilta osin ole mahdollista vielä YVA-menettelyn vaiheessa käytettävissä olevilla hankkeen tiedoilla kuten myös HE:ssä 76/2022 todetaan. Em. vaikuttaa luonnollisesti myös ELY-keskuksen mahdollisuuteen antaa Natura-arvioinnista lausunto. Viime kädessä lupaviranomaisen tehtävänä on ratkaista, ovatko yhteen sovitettut menettelyt tuottaneet luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohdassa edellyttämät tiedot päätöksenteolle.

(35.3 §)

Tässä yhteydessä olisi hyvä samalla tarkentaa myös luonnonsuojelulain 35 §:n 3 momenttia siltä osin, että koskeeko lausunnon annettava määräaika (viivytystä ja viimeistään 6 kk:n määräajassa) myös Natura 2000 -verkostoon kuuluvan alueen haltijan lausuntoa. Mikäli koskee, määräaika tämän osalta laskettaneen siitä, kun lausuntopyyntö on saapunut ko. alueen haltijalle (ei ELY-keskukseen).

39 § ja 83 §

On valitettavaa, että RED III -direktiivin, uusiutuvan energian nopeuttamisasetuksen sekä luonnonsuojelulain yllä mainittuihin pykäliin tehtävien muutosten myötä luontokadon pysäyttämistä sekä luonto- ja lintudirektiivin suojelutavoitteista on tehty ja tehdään pysyvämmiin alisteisiin muihin EU-tason ja kansallisen tason tavoitteiden kanssa (ilmastonmuutoksen hillintä) toteamalla tietyt hanketyypit (= uusiutuvan energian hankkeet) luonnonsuojelullisten lupien (ml. poikkeusluvut) edellytykset (= erittäin tärkeä yleinen etu, kansanterveys ja turvallisuus) kategorisesti täyttäväksi. RED-direktiivi myös mahdollistaisi sen, että jäsenvaltio rajoittaa 16 f artiklan soveltamista vain tiettyihin hanketyyppeihin.

Varsinais-Suomen ELY-keskus kannattaa Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen lausunnossaan esille tuomaa esitystä, että 39 §:n muutos rajattaisiin vain YVA-menettelyn piiriin kuuluviin hankkeisiin. Tässä menettelyssä tulisi luontevasti pohdittavaksi hankkeen erilaiset toteuttamisvaihtoehdot (muu tyydyttävä ratkaisu) sekä niiden vaikutukset niin luonnon monimuotoisuudelle kuin vaikuttavalle vihreälle siirtymälle.

70 §

Tulisi määritellä, mitä "asianmukaisilla toimenpiteillä tällaisen tappamisen välttämiseksi ja häiriöiden estämiseksi" tässä yhteydessä tarkoitetaan sekä mikä kytkentä tällä on luonnonsuojelulain 83 §:n (poikkeukset eliölajin suojelua koskevista säännöksistä) 5 momenttiin: "Lupapäätökseen voidaan liittää ehtoja, joita hakijan on noudatettava oiminnasta suojeluarvoille aiheutuvien haittojen välttämiseksi tai rajoittamiseksi. Ehdot voivat sisältää ajallisia tai alueellisia rajoituksia tai muita velvoitteita."

Museovirasto

Museovirasto arvioi, ettei luonnonsuojelulakiin esitetyillä muutoksilla ei ole suoraa vaikutusta maisemaan ja kulttuuriperintöön mutta haluaa tuoda esille, ettei ympäristövaikutusten arvioinnin yhdistäminen Natura-arviointiin ja hankearvioinnin nopeuttaminen saa johtaa ympäristövaikutusten arviointiprosessin laadun yleiseen heikkenemiseen.

Suomen metsäkeskus

Suomen metsäkeskus pitää hyvänä ehdotettua muutosta uusiutuvan energian hankkeiden sujuvoittamiseksi yhdistämällä Natura2000 verkostoon kohdentuvien vaikutusten arviointi ympäristövaikutusten arvioinnin menettelyyn, sekä luonto- ja lintudirektiivien tulkinnan selkeyttämistä ja ennakoitavuuden parantamista määrittelemällä uusiutuvan energian hankkeet yleisen edun mukaiseksi palveluksi.

3.2. Maakuntaliitot ja Kuntaliitto

Keski-Pohjanmaan liitto

Maakuntaliittoa edustaen Keski-Pohjanmaan liitto toteaa, että esitys luonnonsuojelulain (LSL) muuttamiseksi tukee osaltaan uusiutuvan energian tuotantoratkaisujen edistämiseen liittyvien menettelyjen sujuvoittamista ja selkeyttää erittäin tärkeän yleisen edun tulkintaa. Uusiutuvan energian hankkeet täyttäisivät aina erittäin tärkeän yleisen edun edellytyksen, mikä voi olla ongelmallista luonnon monimuotoisuuden kannalta. Tällöin Naturen suojeluperusteisten luontoarvojen merkittävän heikentämisen estämisessä jäisi ratkaisevaksi edellytykseksi vaade, ettei hankkeelle saa olla vaihtoehtoista ratkaisua, mitä tällä tarkoitetaan käytännössä? Tällä hetkellä paine luontoarvoille tulee uusiutuvan energian hankkeista. Ympäristöarviointi tehtäisiin uusiutuvan energian hankkeissa aina yhdellä menettelyllä, mikä sinänsä hyvä asia, mutta kasvattaako se riskiä siihen, että viranomaisen tulee tarkastella asioita hyvin laajasti, koska tietojen kattavuutta ei voisi enää myöhemmin laajentaa. Prosessia pyritään nopeuttamaan, mutta kääntyykö menettely itseään vastaan.

Maakuntaliitot toteavat myös, että hallituksen esityksessä eduskunnalle luonnonsuojelulain muuttamisesta vaikutuksia on käsitelty perustelumuistion luvussa 4.2. Pääasialliset vaikutukset. Vaikutusten arviointi on suppea ja sitä tulisi täydentää. Vaikutuksia tulisi arvioida mm. eliölajien näkökulmasta. Tässä tulisi ottaa huomioon tuki myös luonnon monimuotoisuus. Perustelumuistiossa ja lakiluonnoksessa puhutaan uusiutuvan energian tuotantolaitoksista. Uusiutuvan energian tuotantolaitoksille olisi hyvä laatia kriteeristö, jossa kiinnitettäisiin huomiota mm. hankkeen kokoon ja merkitykseen. Onko nyt niin, että kaikki uusiutuvan energian hankkeet ovat erittäin tärkeitä yleisen edun mukaisia.

Maakuntaliittojen vertaisarvioinnissa on huomattu, että valtion viranomaiset tulkitsevat LSL 35 §:n mukaista arviointivelvoitetta hankkeiden ja suunnitelmien vaikutuksesta NATURA 2000 -verkoston suojelutavoitteisiin

hyvin eri lailla eri puolilla Suomea. Tältä osin pyydämme kiinnittämään huomiota lain tulkinnan ohjeistukseen ja huomioimaan erityisesti Maankäyttö ja rakennuslain (MRL) mukainen tarkentuva suunnittelujärjestelmä. Natura 2000 -alueisiin kohdentuvia vaikutuksia arvioitaessa tulisi kiinnittää huomiota vain voimassa oleviin suojeluperusteisiin ja korostaa kokonaisvaikutusten arviointia tärkeimpänä näkökulmana. Selvitykseltä ei voi vaatia suurempaa tarkkuutta, kuin mitä maakuntakaavalla ohjataan. Tällainen kohtuuton tarkkuus on esimerkiksi vaadittu selvitystapa, joka edellyttää tietoa tuulimyllyjen sijainnista suunnitellulla tuulienergiatuotantoon soveltuvalla alueella. Maakuntakaava ei ohjaa tuulimyllyjen tarkkaa sijaintia, joten vaikutusten arvioinnin menetelmien on oltava sellaisia, ettei sijaintitietoa tarvita.

Edelleen maakuntaliitot toteavat, että pisimmälle vietyinä maakunnan liitolta on vaadittu Natura-alueiden uutta inventoimista, jotta vaikutuksia on voitu arvioida. Tämä on täysin kohtuuton vaatimus maakuntakaavan tasoiselle suunnitelmalle. Samoin kohtuuttomana voidaan pitää vaatimusta linnuston populaatio- ja törmäysmallinnuksesta, mikä edellyttää tuulivoimaloiden sijainnin määrittämistä. Toisaalta erään maakunnan alueella selvitys Natura-alueiden ekologisesta kytkeytyvyydestä on nähty riittävänä selvitystasona, josta on voitu johtaa suunnittelumääräyksiä ohjaamaan yksityiskohtaisempaa suunnittelua. Joillakin alueilla Natura-tarveharkinta ja siitä johdetut tulokset ovat riittäneet kaavaratkaisun hiomiseen ja jatkosuunnittelun ohjaamiseen, kun taas joiltakin maakunnilta on vaadittu täysiä Natura-arviointeja lukuisista alueista, joka on johtanut suuriin suunnittelubudjettien ylittäviin kustannuksiin. Natura-alueisiin kohdistuvan arvioinnin pitää vastata sitä, mitä ollaan arvioimassa.

Selvitysten vaatimukset ovat muuttuneet yksityiskohtaisemmaksi, vaikka tarvittavat lähtötiedot ratkotaan vasta myöhemmässä suunnittelussa. Vaatimustaso on koko ajan hivuttautunut lähemmäs YVA-prosesseissa ja yleiskaavoituksessa käytettyä tarkkuutta. Selvityksiin on ollut viime vuosina melko runsaasti rahaa tarjolla erilaisista valtakunnallisista ohjelmista, joten selvityksistä on monelta osin tehty tarkempia, kuin olisi ollut pakollista tai maakunnan omilla resursseilla mahdollista. Nämä paremman tason selvitykset eivät saisi muodostaa rimaa kaikille. Lisäksi selvityksiin on liittynyt tutkimuksellisia elementtejä, joita ei voida toistaa muissa maakunnissa. Tällaisten selvitysten pitäminen esimerkkinä myös muille alueille johtaa resurssien käytön kannalta täysin kestävämmään tilanteeseen. Selvitysvaatimuksen kanssa olisi oltava myös realistinen mahdollisuus saada työ teetettyä tai tehtyä. Lisäksi on tärkeää tunnistaa, että maakuntakaavoituksella ei juurikaan voida osoittaa lieventämistoimenpiteitä. Käytännössä vaihtoehtoina ovat alueen rajaaminen tai suunnittelu-/erityismääräyksen asettaminen. Näistä jälkimmäinen on hyväksytty toimintatavaksi vain joidenkin maakuntien alueella.

Hämeen liitto

Lakiehdotuksen vaikutusten arviointi on todella puutteellinen. Vaikka lakiehdotus koskee toimenpiteitä, jotka kohdistuvat vahvasti suojeltuihin luonnonalueisiin, on lakiehdotuksen vaikutusten arviointi luonnonsuojelualueisiin ja luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen nähden kokonaan tekemättä.

Hämeen liitto pitää kannatettavana esitystä siitä, että uusiutuvan energian tuottamiseen liittyvien hankkeiden selvitys- ja lupaprosesseja sujuvoitetaan yhdistämällä eri vaiheita sekä tekemällä niitä samanaikaisesti. Myös uusiutuvan energian hankkeiden kuulumisen tärkeän yleisen edun piiriin on kannatettavaa, mikäli ko. hanke on yhteiskunnan toimintojen kannalta olennaisen merkittävä. Kategorisesti kaikkien uusiutuvan energian hankkeiden kuulumista tärkeän yleisen edun piiriin Hämeen liitto ei näe tarkoituksenmukaisena.

Puhtaalla siirtymällä tarkoitetaan muutosta kohti ekologisesti kestävästä taloutta ja kasvua, joka ei perustu luonnonvarojen ylikulutukseen ja fossiilisiin polttoaineisiin. Kestävä talous nojaa vähähiilisiin sekä kiertotaloutta ja luonnon monimuotoisuutta edistäviin ratkaisuihin.

Hämeen liiton näkemyksen mukaan ei tule millään tavoin heikentää Natura 2000 -verkoston alueiden vahvaa suojaa. Natura 2000 -verkoston tarkoituksena on turvata luonnon monimuotoisuutta Suomessa ja EU:ssa. Verkosto koostuu luonnonsuojelualueista, jotka on perustettu suojelemaan uhanalaisia luontotyyppisiä ja lajeja.

Suomen luonnon monimuotoisuuden tila on heikentynyt viime vuosikymmeninä. Tuoreimman uhanalaisuusselvityksen eli Punaisen listan mukaan Suomessa jo joka yhdeksäs laji on uhanalainen. Suomen luontotyyppistä joka toinen on uhanalainen. Natura 2000 -verkosto ja muut jo muodostetut luonnonsuojelualueet eivät riitä luonnon monimuotoisuuden köyhtymisen estämiseksi.

Luontokadon pysäyttämiseen tähtäävän EU:n ennallistamisasetuksen mukaan EU-maiden on tehtävä ennallistamistoimia ainakin 20 prosenttiin maa- ja merialueista vuoteen 2030 mennessä. Vuoteen 2050 mennessä asetus koskisi kaikkia ennallistamisen tarpeessa olevia ekosysteemejä. Jotta maankäytön suunnittelulla ei samanaikaisesti lisittäisi ennallistamistarpeita, tulee mahdollisuuksien mukaan painottaa olemassa olevan yhdyskuntarakenteen hyödyntämistä.

Etelä-Savon maakuntaliitto

Etelä-Savon maakuntaliitto lausuu maakunnan liittojen yhteisen lausunnon lisäksi seuraavasti:

Lakimuutoksella toimeen pannaan RED III direktiivin säädöksiä, jotka on laadittu Ukrainan sodan seurauksena, kun maakaasutoimitukset vaikeutuivat Venäjältä ja Eurooppaa uhkasi energiakriisi. Direktiivillä haluttiin edesauttaa uusituvan energian investointeja ja nopeuttaa niitä lupakäsittelyä helpottamalla.

Jatkossa uusiutuvan energian tuottamiseen liittyvän hankkeen ympäristövaikutusten arviointi ja Natura-arviointi olisi aina suoritettava yhdessä. Tämä on kannatettavaa ja vähentää turhaa hallinnointia.

On kuitenkin hieman kyseenalaista, onko Suomessa tarvetta tehdä poikkeuksia uusituvan energian investointien kohdalla, koska meillä on uusiutuvan energian osuus erittäin suuri, eikä nykyinen lainsäädäntö ja käytäntö ole merkittävästi haitannut tai hidastanut ko. investointien toteuttamista. Pelättävissä on, että jatkossa yhä useampi teollisuuden ala määritellään yleisen edun mukaiseksi, jolloin hanke voi saada nopeutetun käsittelyn ja poikkeuksia eliölajien suojelua koskevista säännöksistä. Tällaisena luontoa erittäin paljon kuormittavana toimialana tulee mieleen uusiutuvan energian tuottamiseen ja käyttöön liittyvä akkuminaaliteollisuus.

Kymenlaakson liitto

Kymenlaakson lausuu maakuntien yhteisen lausunnon lisäksi seuraavaa.

HE:lla pitäisi kansallisesti täytäntöön ne muutokset Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä, jäljempänä RED III -direktiivi, siltä osin kuin direktiivin säännökset liittyvät luonnonsuojelulakiin. RED III -direktiivi on tullut voimaan 20.11.2023.

39 § koskee luvan myöntämistä sekä suunnitelman hyväksymistä ja vahvistamista. Pykälän toisessa momentissa säädetään edellytyksistä, joilla valtioneuvosto voi sallia luvan myöntämisen hankkeelle, joka merkittävästi heikentää Natura 2000 -verkostoon sisältyvän alueen suojelun perusteena olevia luonnonarvoja. Säännöksen mukaan hankkeelle ei saa olla vaihtoehtoista ratkaisua. Lisäksi valtioneuvoston on yleisistunnossa päätettävä, että hanke on toteutettava erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavasta syystä. Pykälän kolmannessa momentissa todetaan välillisesti erittäin tärkeiksi yleisiksi eduiksi ihmisten terveys, yleinen turvallisuus tai ympäristölle muualla koituvat ensisijaisen tärkeät suotuisat vaikutukset.

Kymenlaakson liitto katsoo, että erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottava syy tulisi määritellä tätä tarkemmin. Lisäksi tulisi määritellä myös se, kuinka arvioidaan vaihtoehtoisten ratkaisujen toteutettavuus. Etenkin jälkimmäisen määrittely on tärkeää, sillä esimerkiksi akkualan kehittyminen on vasta alussa, jolloin vaihtoehtoisten ratkaisujen arviointi on lähtökohtaisesti haastavampaa kuin aloilla, joista on vuosikymmenien kokemus erilaisten teknologioiden käytettävyydestä erilaisiin hankkeisiin.

Uusiutuvan energian edistäminen ja luvituksen sujuvoittaminen ovat kannatettavia toimia, mutta Kymenlaakson liitto toistaa tässä saman huolensa kuin rakentamislain korjaussarjaa koskevasta lausunnostaan; sujuvoittaminen ei saa johtaa suunnitteluprosessien merkittävän laadulliseen heikkenemiseen. Heikko suunnitteluprosessi, jossa vuorovaikutus on vähäistä, voi nostaa valitusprosessien todennäköisyyttä ja määrää ja tätä kautta pidentää hankkeiden toteuttamisaikataulua.

Lisäksi Kymenlaakson liitto katsoo, että HE:n vaikutusten arviointi on hyvin suppea, ja sitä tulisi täydentää. Etenkin luonnon monimuotoisuuteen kohdistuvia vaikutuksia tulisi tarkastella, minkä lisäksi edes karkea arvio hankkeiden määrästä, joihin HE olisi sovellettavissa, olisi tärkeä tietoa vaikutuksia sovellettaessa.

Uudenmaan liitto

Lakiuudistus ei suoranaisesti koske maakunnan liiton tehtäviä. Kaiken kaikkiaan Uudenmaan liiton mielestä luonnonsuojelulain muutoksia osana RED II ja RED III -direktiivien toimeenpanemista on vaikea arvioida yksistään, kun osa tarvittavasta toimeenpanosta tehdään myöhemmin ja muihin lakeihin, vaikka kyse on samasta kokonaisuudesta. Uudenmaan liiton mielestä toimeenpanon kokonaisuudesta olisi tärkeää saada selkeä kuva, jotta luonnonsuojelulain muutosten todelliset vaikutukset voidaan tunnistaa. Säännöskohtaisten perustelujen ja varsinaisten pykälämuutosten välillä on myös ristiriitoja, eikä säännöskohtaisista perusteluista voi yksiselitteisesti tulkita mitä kautta niissä esitetyt kirjaukset toimeenpannaan.

Hallituksen esityksessä LSL 35 §:n 4 momenttia ehdotetaan täydennettäväksi siten, että Natura 2000 -verkostoon kohdistuvien vaikutusten arviointi tehtäisiin aina ympäristövaikutusten arviointimenettelyn yhteydessä, jos kyse olisi ympäristövaikutusten arviointia edellyttävästä uusiutuvan energian tuotantohankkeesta.

Jo nykyisellään LSL 35 §:n 4 momentin mukaan Natura-arviointi voidaan tapauskohtaisesti tehdä osana YVA-menettelyä ja näin usein tehdäänkin. Uudenmaan liitto katsoo, että voimassa oleva lainsäädäntö on ollut toimiva, eikä esitetty muutos välttämättä näyttäyty sujuvoittamisen kannalta kovin merkittävänä, kun arviointimenettelyiden yhdistämistä jo tehdään muutenkin. Nykytilanne on mahdollistanut YVA:n ja Natura-arvioinnin erillisen toteuttamisen tarvittaessa, esimerkiksi silloin, jos Natura-arvioinnin tarve ei vielä arviointiprosessin käynnistysvaiheessa ole täysin selvää.

Uudenmaan liitto toivoo tarkennuksia niiden uusiutuvan energian tuotantoon, varastointiin ja siirtoon liittyvien hankkeiden määritelmiin, joiden jatkossa katsotaan olevan erittäin tärkeän yleisen edun mukaisia.

Uudenmaan liitto kiinnittää myös huomiota siihen, että RED II -direktiivi tarjoaa mahdollisuutta rajoittaa erittäin tärkeän yleisen edun mukaisuuden määritelmää koskemaan vain tiettyjä alueita maasta tai rajata soveltamisen ulkopuolelle sellaisia uusiutuvan energian teknologioita, joiden energiantuotantoteho suhteessa tarvittavaan maapinta-alaan jää merkittävänä pidettävän alapuolelle. Jos jäsenmaille tarjottua mahdollisuutta rajoituksiin ei Suomessa käytetä, tulisi päätös perustella.

Luonnonsuojelulain 70 §:ään ehdotetaan lisäystä, jonka mukaan eläinlajien tappamista ja häiritsemistä ei pidetä tahallisena, jos uusiutuvan energian tuotantolaitoksen rakentamisen ja toiminnan aikana on toteutettu asianmukaiset toimenpiteet tällaisten seurausten estämiseksi. Uudenmaan liiton mielestä muotoilu on epäselvä. Olisi tärkeää, että lieventämistoimet, joiden toteuttamisella voi välttää rikosvastuun suojeltujen lajien tappamisesta tai häiritsemisestä, olisi määritelty tarkkaan ja ne perustuisivat tutkittuun tietoon. Toimenpiteiden toteuttamisen seurannan vastuut tulisi myös määritellä laissa.

Österbottens förbund - Pohjanmaan liitto

Pohjanmaan liiton mukaan esitys luonnonsuojelulain muuttamiseksi tukee osaltaan uusiutuvan energian tuotantoratkaisujen edistämiseen liittyvien menettelyjen sujuvoittamista. Näin ollen Pohjanmaan liitto suhtautuu hallituksen esitykseen myönteisesti.

Suomen Kuntaliitto ry

Luonnonsuojelulain muuttaminen liittyy RED-direktiivin toimeenpanoon, joka on laaja kokonaisuus. Nyt lausunnolla ovat pykälämuutokset yhteen lakiin tässä laajassa kokonaisuudessa. RED-direktiivin muutos edellyttää useita lainsäädäntömuutoksia ja uutta sääntelyä. Toimeenpanon valmisteluvastuu jakautuu ainakin TEM:in ja YM:n hallinnonaloille. REDIII-direktiivin toimeenpanon kokonaisuudesta kansallisen tason aikataulutuksineen ei ole muodostettavissa kunnollista kokonaiskuvaa, mitä Kuntaliitto pitää merkittävänä puutteena. Kuntaliitto ehdottaa, että toimeenpanon valmistelusta vastaavat ministeriöt vähintäänkin laativat toimeenpanosta, siihen liittyvästä selvitystyöstä ja toimeenpanon aikataulutuksesta selkeän kuvauksen, jotta sidosryhmien ja kansalaisten on mahdollista seurata toimeenpanon etenemistä ja osallistua siihen.

Uusiutuvan energian direktiivin 16 f artikla mahdollistaa sen, että jäsenmaa voi asianmukaisesti perustelluissa ja erityisissä olosuhteissa rajoittaa artiklan soveltamisen koskemaan alueensa tiettyjä osia sekä tietyn tyyppisiä teknologioita tai tiettyjä teknisiä ominaisuuksia käsittäviä hankkeita kansallisissa energia- ja ilmastosuunnitelmissaan esitettyjen painopisteiden mukaisesti. Lakiehdotukseen ei sisälly arviointia tämän liikkumavaran käyttämisen tarpeellisuudesta Suomessa. Jatkovalmistelussa voisi olla tarpeen vielä arvioida, olisiko Suomen perusteltua käyttää artiklassa jäsenmaille jätettyä mahdollisuutta rajata säännöksen soveltamisalaan kuuluvia hankkeita jollain tavalla.

Kuntaliitto pitää tärkeänä, että direktiivin toimeenpanoa koskevaan lakiehdotukseen sisältyisi myös sellaiset keskeiset tiedot, jotka ovat tarpeen toimeenpantavien EU-sääntelyn artiklojen tarkoituksen ja tavoitteen ymmärtämiseksi, kuten direktiivin johdanto-osassa mahdollisesti esitetyt tiedot. Lainkirjoittajan oppaassa todetaan, että johdanto-osassa esitetään säädöksen tavoitteet ja perustelut säädöksen antamiselle ja että johdanto-osaa voidaan käyttää apuna artiklatekstiä tulkittaessa.

3.3. Maanomistajajärjestöt

Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK r.y.

MTK kannattaa ehdotettuja muutoksia. MTK tuo kuitenkin esiin muutamia ehdotettuihin muutoksiin liittyviä huomioita.

MTK toteaa, että ympäristövaikutusten arvioinnin ja Natura-arvioinnin yhteiskäsittely sujuvoittaisi hankkeiden valmistelua. Sujuvuutta ja ennakoitavuutta edistäisi myös se hallituksen esityksen luonnoksessa esiin tuotu RED III -direktiiviin sisältyvä vaatimus, että mikäli mahdollista ympäristövaikutusten arviointia edellytetään, toimivaltaisen viranomaisen olisi lausunnossaan määriteltävä, mitä tietoja ympäristövaikutusten arviointiselostukseen on liitettävä. Tietojen kattavuutta ei myöhemmin laajennettaisi. Menettelyihin liittyen MTK muistuttaa, että sujuvuuden toteutuminen käytännössä vaatii sääntelyn lisäksi määrällisesti riittävää ja laadullisesti korkeatasoista viranomaisresursointia.

Suojeltujen lajien tappamisen ja häiritsemisen tahallisuutta koskevan muutoksen osalta MTK kiinnittää huomiota direktiivin ja ehdotetun kansallisen säännöksen sanamuotojen eroon. Direktiivissä sanoitus on ”on toteutettu tarvittavia lieventäviä toimenpiteitä”, kun taas luonnonsuojelulakiin ehdotetaan sanoitusta ”on toteutettu asianmukaiset toimenpiteet tällaisen tappamisen välttämiseksi ja häiriöiden estämiseksi”. Pääasiallinen ajatus on toki sama, mutta MTK kehottaa silti hallituksen esityksen jatkovalmistelussa pohtimaan lain soveltamisen kannalta sitä, kumpi on sopivampi vaihtoehto: direktiivin sanamuodossa pitäytyminen vai hieman erilaisen sanamuodon käyttäminen. Lisäksi MTK pohtii, olisiko kansalliseen sääntelyyn syytä sisällyttää direktiivin säännöksen ajatus siitä, että tietyin edellytyksin voidaan hyödyntää myös uusia, laajemmin testaamattomia lieventäviä toimenpiteitä.

Uusiutuvan energian hankkeen pitäminen aina erittäin tärkeän yleisen edun mukaisena sekä kansanterveyttä ja turvallisuutta palvelevana selkeyttää luonto- ja lintudirektiivien tulkintaa yhden poikkeusedellytyksen täyttymisen osalta. MTK pitää menettelyjen sujuvuuden kannalta tärkeänä, että myös muiden poikkeusedellytysten arviointi on uusiutuvan energian hankkeisiin liittyen asianmukaista ja sujuvaa.

SLC, Svenska lantbruksproducenternas centralförbund

SLC stöder de förslagna ändringarna och tackar för möjligheten att framföra sin åsikt i frågan. SLC vill lyfta ett par väsentliga noteringar kring de ämnen som propositionen berör.

Förslag till ändringar i naturskyddslagen föreslås genomföras på grund av det nya förnybara energidirektivet RED III. SLC anser att sambehandlingen av miljökonsekvensbedömning och Natura-bedömning skulle underlätta projektens förberedelser och att kravet att specificera vilka uppgifter som skall bifogas i miljökonsekvensrapporten skulle främja smidighet och förutsägbarhet. Detta initiativ kommer i framtiden att främja en mer integrerad och effektiv bedömningsprocess, vilket är avgörande för att säkerställa både miljömässig hållbarhet och uppfyllandet av energiproduktionsmål. SLC understryker att det kräver reglering, men även tillgång till kvantitativa och kvalitativa myndighetsresurser av hög standard.

Angående ändringen av avsiktligt dödande och störning av skyddade arter anser SLC att det är viktigt att noggrant överväga vilken formulering som bäst passar för tillämpningen av lagen. Man kunde eventuellt inkludera direktivets idé om användning av mer omfattande lindrande

Ordparet "förnybar energi" får en nyckelställning vid bedömning av projekt och planer. SLC konstaterar att förnybara energiprojekt i förslaget anses viktiga och av allmänt intresse och dessutom tjänar folkhälsan och säkerheten. Det här klargör tolkningen av fågel- och naturdirektiven när det gäller undantagsförutsättningar.

Sammanfattningsvis vill SLC betona vikten av att säkerställa smidighet, förutsägbarhet och tillräckliga resurser för att genomföra dessa ändringar på ett effektivt sätt.

3.4. Saamelaiskäräjät

Saamelaiskäräjien näkemyksen mukaan uusiutuvan energian tuottamisen kehittämistä ei tule tehdä hinnalla millä hyvänsä, eikä mille alueille tahansa. Nyt käsillä olevan hallituksen esityksen tavoitteena on käytännössä nopeuttaa ja helpottaa uusiutuvan energian hankkeiden toteuttamista alueille, joissa luontoa ja biodiversiteettiä on nimenomaisesti haluttu suojella. Energiakriisin ratkaisemisen tai ilmastomuutoksen hidastamisen toimia ei tule Saamelaiskäräjien näkemyksen mukaan tehdä lyhytnäköisesti ja hätiköiden heikentämällä luonnon monimuotoisuutta ja arvokkaita luontoalueita entisestään, vaan tarkasti harkiten, millaisille alueille hankkeita voidaan toteuttaa.

Hallituksen esityksessä ehdotettu määritelmä uusiutuvan energian hankkeiden erittäin tärkeästä yleisen edun mukaisesta luonteesta mahdollistaa uusiutuvan energian tuotantolaitosten ja niihin liittyvän infrastruktuurin rakentamisen lähes rajoitteita. Saamelaisten kotiseutualueella alueet, joissa teollista maankäyttöä on rajoitettu esimerkiksi luonnonsuojelulain nojalla, ovat mittaamattoman arvokkaita niin luonnon monimuotoisuuden kuin saamelaisten kulttuurinkin näkökulmasta. Uusien teollisten maankäyttömuotojen pääsyn helpottaminen ja nopeuttaminen näille alueille ei ole Suomen tulevaisuuden turvaamista, eikä kansanterveyden vaalimista, vaan päinvastoin. Hallituksen esitys heikentää Saamelaiskäräjien näkemyksen mukaan luonnonsuojelualuiden, kuten Natura 2000-verkoston suojeluastetta.

Saamelaisille on Suomen perustuslain 17.3 §:ssä turvattu alkuperäiskansana oikeus oman kielensä ja kulttuurinsa ylläpitämiseen ja kehittämiseen. Perustuslain 17.3 § koskee saamelaisten kulttuuria kokonaisuudessaan, sisältäen muun muassa saamelaisten perinteisen kalastuksen myös sen nykyaikaisissa harjoittamismuodoissa. KP-sopimuksen 27 artiklan mukaan saamelaisilta ei saa kieltää oikeutta yhdessä muiden ryhmänsä jäsenten kanssa nauttia omasta kulttuuristaan, tunnustaa ja harjoittaa omaa uskontoaan tai käyttää omaa kieltään. KP-sopimusta valvovan ihmisoikeuskomitean mukaan toimenpiteet, jotka aiheuttavat huomattavaa haittaa alkuperäiskansojen kulttuurille ja perinteisten elinkeinojen elinvoimaisena säilymiselle, loukkaavat artiklan 27 mukaista kulttuurin suojaa. Saamelaisten perusoikeus ylläpitää ja kehittää kulttuuriaan pitää sisällään saamelaiskulttuurin heikentämiskiellon. Se ei tarkoita ainoastaan kieltä pidättäytyä huomattavan haitan tuottamisesta, vaan sekä KP-sopimus että perustuslain 17.3 § edellyttävät viranomaisilta aktiivisia toimia turvata ja edistää saamelaisten perinteisten elinkeinojen ylläpitämistä ja kehittämistä, niin että ne säilyvät elinvoimaisina myös tulevaisuudessa.

Saamelaisten kotiseutualue kuuluu poronhoitolain 2.2 §:n mukaiseen erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettuun alueeseen, jolla olevaa maata ei saa käyttää sillä tavoin, että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa poronhoidolle. Saamelaiskäräjät painottaa, että saamelaisten kotiseutualueella teolliselta maankäytöltä rauhoitetut alueet ovat saamelaisen poronhoidon kannalta korvaamattoman tärkeitä, sillä ne käytännössä mahdollistavat saamelaisen poronhoidon harjoittamisen edellytykset turvaten häiriövapaita alueita. Käsillä olevalla hallituksen esityksellä mahdollistettaisiin uusiutuvan energian hankkeiden toteuttaminen tarvittavine infrastruktuureineen alueille, joissa ei aiemmin ole teollista maankäyttöä ollut. Tämä piristisi entisestään poronhoidolle

välttämättömiä yhtenäisiä rauhallisia laidunalueita, ja aiheuttaisi siten huomattavaa lisähaittaa saamelaiselle poronhoidolle. Erittäin tärkeän yleisen edun määritelmän laajentaminen uusiutuvan energian hankkeisiin tarkoittaisi käytännössä sitä, että sen nojalla pystyttäisiin rajoittamaan saamelaista poronhoitoa.

Perustuslain 20 §:n mukaan vastuu luonnosta, sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon (PL 20.2 §). Käsillä olevalla hallituksen esityksellä on vaikutuksia perustuslain 20 §:ään, koska sillä kavennetaan jokaiselle kuuluvaa oikeutta terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuutta vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon. Hallituksen esityksellä on niin ikään vaikutuksia perustuslain 15 §:ssä turvattuun omaisuuden suojaan sen lisätessä todennäköisesti omaisuuden pakkolunastuksia.

Saamelaiskäräjät kiinnittää lopuksi huomiota siihen, että hallituksen esityksen vaikutustenarviointi on puutteellinen. Pääasiallisissa vaikutuksissa todetaan ainoastaan, että lain muutos sujuvoittaisi uusituvan energian hankkeiden vaikutustenarviointia, ja että ehdotetuilla muutoksilla ei arvioida olevan merkittäviä taloudellisia vaikutuksia. Vaikutuksia mihinkään muihin seikkoihin, kuten esimerkiksi saamelaisten oikeuksiin, ei ole hallituksen esityksessä arvioitu. Saamelaiskäräjien näkemyksen mukaan vaikutustenarviointia tulisi täydentää muun muassa arvioimalla esityksen vaikutuksia perustuslaissa turvattuihin perusoikeuksiin.

3.5. Saamelaispaliskunnat ry

Poronhoito on saamelaisille merkittävä kulttuurinen elinkeino, jonka kautta saamen kieltä, saamelaista kulttuuria sekä perinteistä tietoa siirretään sukupolvelta toiselle. Saamelainen poronhoito perustuu luonnonlaitumiin ja laidunkiertoon. Laidunten yhtenäisyys, rauhallisuus, kytkeytyneisyys sekä eri vuodenaikoina käytettävät riittävät laitumet ovat kestävän saamelaisen poronhoidon keskiössä. Luonnonsuojelualueet ovat erittäin tärkeitä laidunalueita saamelaisten kotiseutualueen paliskunnille. Laidunkiertojärjestelmä pohjautuu porojen luontaiseen käyttäytymiseen ja poronhoitajien kulttuurisiin tapoihin, joista porojen paimentaminen on yksi saamelaisen poronhoidon kulmakivistä. Laidunkiertojärjestelmän ja aktiivisen paimentamisen tarkoituksena on varmistaa kestävä laidunten käyttö. Saamelaispaliskunnat ry:n jäsenpaliskunnissa harjoitetaan saamelaista perinteistä poronhoitoa, joka on muotoutunut kullekin alueelle tyypilliseksi niin luonnon olosuhteiden mutta myös eri saamen kieliryhmien kulttuurien ja historioiden johdosta. Poronhoito on saamelaisten oman kielen, kulttuurin ja elämänmuodon ylläpitämisen ja kehittämisen keskeisimpiä osatekijöitä, minkä kautta saamen kieltä, saamelaista aineetonta ja aineellista kulttuuriperintöä sekä saamelaisten perinteistä tietoa siirretään sukupolvelta toiselle. Saamelainen poronhoito on myös keskeinen osa saamelaista kulttuurimaisemaa ja kulttuuriympäristöä.

Saamelaisen poronhoidon oikeudellisesta pohjasta

Saamelaiset ovat Euroopan unionin alueen ainoa alkuperäiskansa. Saamelaisten oikeus omaan kieleen ja kulttuuriin on turvattu sekä kansallisessa lainsäädännössä että kansainvälisissä sopimuksissa.

Perustuslain (731/1999) 17.3 §:n mukaan saamelaisilla alkuperäiskansana on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Vakiintuneen tulkinnan mukaisesti kulttuurina pidetään myös saamelaisten perinteisiä elinkeinoja.

YK:n kansalais- ja poliittisia oikeuksia koskeva yleissopimus (KP-sopimus) on keskeisin sitova sopimus, jonka 27 artiklassa saamelaisille turvataan kulttuurin elinkelpoisena säilyminen, ja siten huomattavan haitan kieltö

eli implisiittinen kulttuurin heikentämiskiello. KP-sopimukselle on Suomessa annettu kansallisen lain asema. KP-sopimuksen 1 artikla takaa lisäksi saamelaisille kansana itsemääräämisoikeuden.

Saamelainen poronhoito perustuu luonnon kestävään hyödyntämiseen, perinteiseen laidunkiertoon ja paikallisen ravinnon turvaamiselle niin poroille kuin ihmisillekin. Saamelainen poronhoito ylläpitää saamelaisten luonnon monimuotoisuuteen liittyvää perinteistä tietoa ja käytänteitä, joita suojelee YK:n biologista monimuotoisuutta koskeva koskevan yleissopimuksen artikla 8(j). Saamelainen poronhoito on myös biodiversiteettisopimuksen artikla 10(c):n suojelemaa luonnonresurssien kestävää hyödyntämistä perinteisten kulttuuristen tapojen mukaisesti. Suomen EU:n liittymissopimuksen pöytäkirjassa nro 38 on huomioitu, että Suomi on sitoutunut saamelaisten elinkeinojen, kielen, kulttuurin ja elämäntavan säilyttämiseen ja kehittämiseen. Pöytäkirjassa katsotaan, että perinteinen saamelaiskulttuuri ja saamelaiselinkeinot ovat riippuvaisia luontaiselinkeinoista, kuten poronhoidosta, saamelaisten perinteisillä asuinalueilla. Pöytäkirjassa on muun muassa sovittu seuraavaa: ”Sen estämättä, mitä EY:n perustamissopimuksessa määrätään, saamelaisille saadaan myöntää yksinoikeuksia poronhoidon harjoittamiseen perinteisillä saamelaisalueilla.”

Poronhoitolakia (848/1990) sovelletaan poronhoidon harjoittamiseen poronhoitoalueella. Poronhoito on saamelaisille merkittävä, ikimuistoinen elinkeino, jonka harjoittamisoikeus on kirjattu poronhoitolain (848/1990) 3 §:än. Lain 2 § Poronhoitoalue säätelee poronhoidon heikentämiskiellosta: ”erityisesti poronhoitoon varatulla alueella (johon saamelaisten kotiseutualue kuuluu) valtion maata ei saa käyttää sillä tavoin, että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa poronhoidolle.” Lain 53 § Neuvottelu-velvollisuus on taas keskeinen säännös paliskuntien osallistamisesta omalla alueellaan tapahtuvaan maankäyttöön: ”suunnitellessaan valtion maita koskevia, poronhoidon harjoittamiseen olennaisesti vaikuttavia toimenpiteitä valtion viranomaisten on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan edustajien kanssa.”

Saamelaisen poronhoidon yhteydessä on myös huomioitava saamelaisten kulttuurin nauttimisen oikeuden ylisukupolvinen luonne, eli saamelaisten oikeus paitsi tänään harjoittaa saamelaista kulttuurimuotoa mutta myös oikeus siirtää se tuleville sukupolville lain ja julkisen vallan suojaamana.

Edellä mainittu huomioiden Saamelaispaliskunnat ry muistuttaa, että saamelaisten kotiseutualueen paliskunnat osakkaineen ovat poronhoidon osalta oikeudenomistajia ja oikeudenhaltijoita sekä omilla alueillaan toimivia itsenäisiä yksiköitä. Saamelaisten kotiseutualueen paliskunnat ja Saamelaispaliskunnat ry ovat saamelaisen poronhoidon ja elinkeinon ensisijaisia edustajia.

Saamelaispaliskunnat ry vastustaa hallituksen esitystä luonnonsuojelulain muuttamiseksi, koska uusiutuvan energian tuottamista ei tule edistää hinnalla millä hyvänsä luonnonsuojelualueille. Saamelaislaisten kotiseutualueella luonnonsuojelualueet, joilla ei teollista maankäyttöä ole, ovat erittäin tärkeitä sekä saamelaisten kulttuurin harjoittamisen että luonnon monimuotoisuuden kannalta. Hallituksen esityksessä ehdotettu määritelmä uusiutuvan energian hankkeiden erittäin tärkeästä yleisen edun mukaisesta luonteesta antaa luvan uusiutuvan energian tuotantolaitosten ja niihin liittyvän infrastruktuurin rakentamiselle käytännössä ilman rajoitteita. Kilpailevien maankäyttömuotojen pääsyn helpottaminen ja nopeuttaminen luonnonsuojelualueille on erittäin suuri uhka saamelaiselle poronhoidolle ja laajemminkin saamelaiskulttuurin harjoittamiselle. Saamelaisten perinteisten elinkeinojen harjoittamisen oikeuksineen voidaan katsoa nauttivan perustuslain omaisuuden suoja, mitä hallituksen esitys luonnonsuojelulain muuttamiseksi heikentää.

Kuten YK:n julistuksessa alkuperäiskansojen oikeuksista todetaan, on myös Saamelaispaliskunnat ry vakuuttanut siitä, että ohjaamalla itseensä sekä maihinsa, alueisiinsa ja luonnonvaroihinsa vaikuttava kehitystä alkuperäiskansat voivat ylläpitää ja vahvistaa instituutioitaan, kulttuurejaan ja perintettään sekä

edistää kehittymistään omien pyrkimystensä ja tarpeidensa mukaisesti. Tämän vuoksi luon-nonsuojelulain muuttamisessa tulee ottaa korostetusti huomioon alkuperäiskansa saamelaiden asema ja tilanne sekä varmistaa, että hankkeiden saamelaiskulttuuriin kohdistuvien vaikutusten arviointi tehdään riittävässä laajuudessa ja asianmukaisesti. Saamelaisyhteisöillä tulee olla oikeus antaa hankkeille vapaa, tietoon pohjautuva ennakkollinen suostumuksensa (free, prior informed consent).

3.6. Metsähallitus

Metsähallitus pitää esitettyjä luonnonsuojelulain muutosehdotuksia uusiutuvaa energiantuotantoa mahdollistavina ja lähtökohtaisesti perusteltuina. Metsähallitus toteaa lausuntonaan seuraavaa:

35 § Hankkeiden ja suunnitelmien arviointi

Mikäli uusiutuvan energian hankkeisiin sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyä, Natura-arviointi tehdään jatkossa aina arviointimenettelyn yhteydessä. Pääsääntöisesti näin menetellään jo nykyisinkin. Metsähallitus kiinnittää kuitenkin huomion siihen, että voi olla tilanteita, joissa Natura-arvioinnin tyhjentävä suorittaminen siten, että arviointi katsottaisiin ELY-keskuksen ja Natura 2000-alueen haltijan lausunnoissa asianmukaisesti laadituksi, ei kaikilta osin ole mahdollista vielä YVA-menettelyn vaiheessa käytettävissä olevilla tiedoilla. Hallituksen esityksessä olisi tärkeää tunnistaa tämä tilanne.

Lisäksi Metsähallitus toteaa, että arviointimenettelyjen yhdistämistä koskien olisi tarpeen laatia ympäristöhallinnolle ohjeistusta. Yhteysviranomaisten tulokset poikkeavat muun muassa sen suhteen, ohjataan YVA-menettelyn yhteydessä, esimerkiksi YVA-ohjelmasta annettavassa lausunnossa, luonnonsuojelulain mukaista Natura-arvioinnin laatimista. Lisäksi on ollut epäselvyyttä siitä, voidaanko perusteltu päätelmä antaa tilanteessa, jossa luonnonsuojeluviranomaiset ovat edellyttäneet Natura-arvioinnin täydentämistä.

39 § Luvan myöntäminen sekä suunnitelman hyväksyminen ja vahvistaminen

Metsähallitus pitää tärkeänä, että Natura 2000 -verkostolle sallittavia heikennyksiä koskevan poikkeusmenettelyn edellytyksenä on, ettei vaihtoehtoista ratkaisua ole, ja hanke tai suunnitelma on toteutettava pakottavasta syystä. Näin valtioneuvostolle jäisi säännöksen muutoksesta huolimatta yhä tosiasiallista harkintavaltaa asiassa.

70 § Eläinlajien rauhoitus

Pykälään lisättäisiin uusi 5 momentti, jossa todettaisiin, että mikäli uusiutuvan energian tuotantolaitosten rakentamisessa ja käytössä aiheutuu edellä mainittu kielletty seuraus, sitä ei pidetä tahallisenä, jos kyseisen uusiutuvan energian tuotantolaitoksen rakentamisen ja toiminnan aikana on toteutettu asianmukaiset toimenpiteet tällaisen tappamisen välttämiseksi ja häiriöiden estämiseksi.

Luonnonsuojelulain uudistuksen esitöissä (HE 76/2022 vp, s. 210) ko. säännöksen perusteluissa todetaan, että kielto koskisi vain tahallista toimintaa. Näin ollen säännöksen muutos mahdollistaisi sen, että tietyillä häiriöitä estävillä toimenpiteillä uusiutuvan energian tuotantolaitosten rakentamista ja käyttöä ei koskisi enää 70.1. §:n 3 kohdan mukainen häirintäkielto. Metsähallituksen näkemyksen mukaan kyse on muutoksesta, jolla tulee olemaan merkittäviä vaikutuksia esimerkiksi maakotkan pesäpaikkojen turvaamisessa tuulivoimahankkeissa.

Metsähallitus pitää tärkeänä, että lain esitöissä avattaisiin, millaisia voivat olla riittävät ja asianmukaiset toimenpiteet, joilla estetään häiriötä tai vältetään eläinlajien tappaminen. Lähtökohtaisesti tulisi olla kyse toimenpiteistä, joiden käyttökelpoisuus ja tehokkuus on pystytty osoittamaan tieteellisesti tai muuhun vahvaan näyttöön perustuen. On tärkeää, että asianmukaisia toimenpiteitä testattaisiin myös Suomen olosuhteissa direktiivin 16 b artiklassa mainituissa pilottihankkeissa. Asianmukaisia toimenpiteitä ja niiden vaikuttavuutta tulisi testata muuten kuin uusien hankkeiden osana, esim. hyödyntäen olemassa olevia vastaavia laitoksia ja rakenteita tai muulla tavoin testaamalla. Mikäli toimenpiteiden vaikuttavuutta testataan osana käynnistettäviä ja rakennettavia hankkeita, ei tarvittavia muutoksia yleensä käytännössä pystyttäisi toteuttamaan, vaikka seurannan tulokset tarvetta siihen osoittaisivatkin. Metsähallituksen näkemyksen mukaan myös pilottihankkeista ja niiden seurannasta olisi tarpeen sisällyttää tarkennusta lain esitöihin.

83 §

Voimassa olevan luonnonsuojelulain 83.4 §:n mukaan poikkeuslupa eliölajien suojelua koskevista säännöksistä voi olla voimassa enintään 10 vuotta kerrallaan. Mikäli mainittua enimmäisaikaa on tarkoitus noudattaa myös uusiutuvan energian hankkeisiin liittyvissä poikkeusluvuissa, menettely ei Metsähallituksen näkemyksen mukaan palvele esityksen yleistä tarkoitusta hallinnollisten prosessien keventämisestä. Uusiutuvan energian hankkeiden pitkäkestoisuus huomioiden, poikkeusluvan myöntäminen edellyttäisi käytännössä, hyvin todennäköisesti, uuden poikkeuslupakäsittelyn saman hankkeen kohdalla, 10 vuoden jälkeen.

Voimaantulo

Metsähallitus esittää, että hallituksen esityksessä lain voimaantulosäännöksissä selvennettäisiin esimerkiksi sitä, miten muutoksia sovelletaan lain voimaantullessa vireillä olevissa uusiutuvan energian hankkeissa.

Vaikutusten arviointi

Metsähallitus pitää tärkeänä, että lainvalmistelun yhteydessä ehdotettujen muutosten vaikutukset arvioidaan asianmukaisesti. Erityisesti arvioinnissa tulee yksilöidä 70 §:ää koskevan säännösehdotuksen vaikutukset luonnon monimuotoisuuteen.

RED III -direktiivin kansallinen toimeenpano muilta osin

Luonnoksessa todetaan, että RED III -direktiivillä lisättiin RED II -direktiiviin kaksi artiklaa, jotka liittyvät luonnonsuojelulain soveltamisalaan, ja muilta osin RED III -direktiivin täytäntöönpanoa koskevat hallituksen esitykset annetaan myöhemmässä vaiheessa.

RED III -direktiivin myöhemmässä täytäntöönpanossa tulee ottaa huomioon muut uusiutuvan energian hankkeiden ja niihin liittyvien verkkoinfrastruktuurin hankkeiden sujuvoittamista koskevat RED III -direktiivin säännökset liittyen erityisesti uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueisiin, joilla mm. direktiivin mukaan hankekohtaista Natura-arviointia ei ole tarpeen tehdä, jos hankkeet ovat jäsenvaltioiden näille alueille vahvistamien sääntöjen ja toimenpiteiden mukaisia. Siten nopean kehittämisen alueiden määrittelyn tulee monimuotoisuus- ja ympäristöarvojen näkökulmasta perustua laadukkaaseen tietoon.

Koska direktiivin kansallisesta toimeenpanosta muilta osin ei vielä ole tarkempaa tietoa, jäävät säädöksen kokonaisvaikutukset tässä vaiheessa epäselväksi, mikä hankaloittaa aiheesta lausumista ja muutoksiin valmistautumista.

3.7. Suomen luontopaneeli ja Tutkimuslaitokset

Suomen Luontopaneeli

Vaikka energiamurros on tarpeellinen sekä luontokadon pysäyttämisen että ilmastonmuutoksen torjumisen näkökulmasta, on Luontopaneeli huolissaan ehdotettujen luonnonsuojelulain muutosten luontovaikutuksista. Uusiutuvan energian, kuten tuuli- ja aurinkovoiman haittavaikutuksia monimuotoisuudelle on mahdollista lieventää aluesuunnittelulla, jolla huolehditaan, että voimaloita ja niihin liittyviä verkkolinjoja ei rakenneta luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeimmille ja herkille alueille. Moni uusiutuvan energian käyttöä edistävä toimi voi aiheuttaa luontohaittaa, jos hankkeissa ei lähtökohtaisesti vältetä, minimoida ja viime kädessä kompensoida luontohaittoja. Luonnonsuojelulakiin esitettyjen muutosten ensisijaisena tavoitteena on vauhdittaa uusiutuvan energian investointeja, eivätkä muutokset valitettavasti ohjaa näitä vihreän siirtymän hankkeita välttämään ja minimoimaan luontohaittoja.

Hallitustenvälinen ilmastonmuutospaneeli (IPCC) ja hallitustenvälinen biodiversiteettiä ja ekosysteemipalveluita koskeva IPBES-paneeli julkaisivat kesällä 2021 yhteisen raportin, jonka pääviesti on, että ilmastonmuutosta ja luontokatoa tulisi torjua yhdessä (Pörtner ym. 2021). Erilliset politiikkatoimet ja ilmastonmuutoksen ja luontokadon irrottaminen toisistaan päätöksenteossa voi johtaa siihen, ettei kaikki kytköksiä tunnisteta ja parhaat, ekologista kriisiä kokonaisuutena ja kustannustehokkaasti torjuvat toimet jäävät valitsematta (Ahlvik ym. 2022).

Uusiutuvan energian RED II -direktiivin tavoitteena on lisätä uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käyttöä Euroopan unionin alueella. RED III -direktiivin myötä RED II -direktiiviin lisätään kaksi artiklaa, joilla on mahdollisia vaikutuksia luonnon monimuotoisuuteen. Uusi artikla 16 b edellyttää, että Natura 2000 -verkostoon kohdistuvien vaikutusten arviointi tehtäisiin aina ympäristövaikutusten arviointimenettelyn yhteydessä, jos kyse olisi ympäristövaikutusten arviointia edellyttävästä RED II direktiivin mukaisesta uusiutuvan energian hankkeesta.

Toisen uuden artikla 16 f mukaan uusiutuvan energian tuotantolaitosten suunnittelun, rakentamisen ja käytön, tällaisten laitosten verkkoon liittämisen, asiaankuuluvan verkon ja energiavarojen katsotaan lähtökohtaisesti olevan erittäin tärkeän yleisen edun mukaisia ja palvelevan kansanterveyttä ja turvallisuutta. Uusiutuvan energian hankkeille voitaisiin siis myöntää poikkeus luonnonsuojelulain lajisuojeluun ja Natura 2000 -verkostoon liittyvistä säännöksistä, mikäli muut laissa säädetyt edellytykset täyttyisivät.

Direktiivin täytäntöön panemiseksi luonnonsuojelulakiin ehdotetaan kolmea uutta momenttia (LSL 39 §, momentti 3; LSL 70 §, momentti 5 ja LSL 83, momentti 4). Luontopaneeli katsoo, että luonnonsuojelulain ensimmäistä tavoitetta luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi ei tulisi heikentää ja RED III:n vaatimissa lain muutoksissa tulisi kaikin tavoin minimoida luonnon monimuotoisuudelle koituvat riskit.

Luontopaneeli yhtyy useisiin Suomen ympäristökeskuksen lausunnossakin esitettyihin näkemyksiin:

1) Jotta vihreässä siirtymässä toteutuu sen keskeinen tavoite luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi ja haittojen välttämiseksi, tulisi Suomen vahvistaa strategista valtakunnallista ja alueellista suunnittelua ja ohjausta uusiutuvan energian hankkeille. Lähtökohtaisesti hankkeet tulee pyrkiä ohjaamaan Natura 2000 -alueiden ja muiden luonnon monimuotoisuudelle tärkeiden alueiden ulkopuolelle.

2) Lain muutosten lähtökohta on, että kaikkia uusiutuvan energian hankkeita pidetään erittäin tärkeinä yleisen edun mukaisina hankkeina. Tämä näkemys on yksinkertaistus hankkeista, joilla voi olla hyvin monenlaisia erilaisia ja keskenään ristiriitaisia vaikutuksia luonnolle, taloudelle ja ihmisille. On siten yksinkertaistavaa pitää lähtökohtana, että kaikki uusiutuvan energian hankkeet olisivat lähtökohtaisesti erittäin tärkeitä ja yleisen edun mukaisia. Oikeusvaltioperiaatteeseen kuuluva oikeusharkintaisuus tarkoittaa, että yksittäiset asiat tutkitaan ja harkitaan aina erikseen, kun lakia sovelletaan yksittäiseen tapaukseen. Tätä on noudatettu Suomessa tähän asti; yleisen edun mukaisuutta on harkittu eri menettelyissä kunkin asian kohdalla aina erikseen. Yleinen ja etukäteinen päätös siitä, että kaikki uusiutuvan energian hankkeet ovat erittäin tärkeitä yleisen edun kannalta, on muutos tähän linjaan. Tulisi harkita tarkasti, onko näin suuri periaatteellinen muutos varmasti välttämätöntä direktiivin täytäntöönpanemiseksi.

Tällä hetkellä tuulivoiman parissa tapahtuu Suomessa paljon. Näin ei ole aina ollut: perinteisesti tärkein uusiutuvan energian muoto on Suomessa ollut vesivoima. Merkittävää on, että Suomen voimassa olevassa vesilaissa ei ole – vesivoiman huoltovarmuuskriittisyydestä huolimatta – vastaavaa normia siitä, että kaikki vesivoima olisi automaattisesti erityisen tärkeän yleisen edun mukaista. Vesivoiman suhteen Suomessa on pärjätty oikeusharkintaisuudella, eli sillä että yksittäisissä tapauksissa hanke voidaan tarvittaessa määritellä yleisen edun mukaiseksi ja toteuttamiskelpoiseksi haitoista huolimatta, tai sitten ei, tapauksen olosuhteista riippuen. Hallituksen esityksestä nouseekin kysymys, onko tilanne Suomessa nyt varmasti niin merkittävästi erilainen kuin mitä se on ollut itsenäisen Suomen historian aikana vesivoiman suhteen, että näin suuri muutos tarvittaisiin.

Harkinnassa on syytä pitää mielessä, että uusiutuvaa energiaa suunnitellaan Suomessa parhaillaan sähkö-raaka-aineen tuotannon tarpeisiin (power-to-x-tarpeet). Tässä toiminnassa RED I/II/III:n kestävyyskriteerit täyttävää uusiutuvaa energiaa käytetään esim. synteettisten polttoaineiden tai muiden materiaali- ja kemianteollisuuden tuotteiden tuotantoon. Tämä toiminta on Suomelle uutta siinä mittakaavassa kuin sitä parhaillaan suunnitellaan ja tehdään. Jos uusiutuvan energian lisäämistä päädytään edistämään luontoarvojen kustannuksella, kuten tämän lainsäädäntöehdotuksen myötä on vaarana käydä, tulee ymmärtää tämä uusiutuvan sähköntuotannon muuttunut rooli teollisuuden prosesseissa ja energia- ja tuotemarkkinoilla. Uusiutuvan energian asema kestävyys siirtymän toteuttamisessa on muuttunut siitä mitä se oli siirtymän aiemmissa vaiheissa. Nyt asiaan liittyvässä lainsäädännössä on enenevässä määrin kyse uuden teollisuuden mahdollistamisesta ja tiettyjen tuotanto- ja arvoketjujen tukemisesta.

Lainsäädäntöehdotuksessa on siis kyse siitä, missä määrin Suomi sallii aiheuttaa haittaa luonnolleen uusiutuvan energian tuotannolla tilanteessa, jossa uusiutuvaa energiaa käytetään teollisuuden raaka-aineena sen sijaan että sitä käytettäisiin tarpeisiin, joiden hyödyt jakautuisivat yhteiskunnassa tasaisemmin. Suomessa tulisikin käydä avoin poliittinen keskustelu siitä, mistä uusiutuvan energian käyttökohteista tulee suurimmat lisähyödyt kestävyys siirtymän toteutumiseksi; mihin tarpeisiin uusiutuva energia meillä halutaan käyttää. Oikeilla poliittisilla valinnoilla ilmaston, energian ja luonnon tarpeet on mahdollista sovittaa yhteen, eikä luonnonsuojelun tavoitteista ole syytä luopua uusiutuvan energian tarpeiden vuoksi.

On myös merkillepantavaa, että nyt ehdotettu lainsäädännön muutos tulkitsee RED III –direktiiviä tiukasti. RED III -direktiivissä artiklassa 16f mahdollistetaan erittäin tärkeän yleisen edun rajaaminen – jäsenvaltio voi rajoittaa artiklan soveltamista koskemaan valtion tiettyjä alueita. Tämän mahdollisuuden toimeenpanoa Suomessa tulisikin edistää, vaikka samalla on niinkin, että perusongelmaa automaattisesta yleisen edun mukaisuudesta rajauksen toimeenpano ei poista. Suomella tuskin on kuitenkaan syytä implementoida RED III

-direktiiviä sen tiukimmassa mahdollisessa muodossa, ilman EU-lainsäätäjän direktiiviin sisällyttämiä lievennyksiä.

Luontopaneeli katsoo, että LSL:n avulla tulisi RED III:n soveltamisenkin myötä varmistaa, että hankkeille etsitään aina vaihtoehtoisia ratkaisuja Natura 2000 -alueiden ulkopuolelta. Jos jonkin hankkeen kohdalla päädytään poikkeuslupamenettelyyn, tulee varmistaa, että muut LSL:n mukaiset poikkeuslupaedellytykset täyttyvät. Tiukasti suojeltavien lajien osalta on varmistettava, ettei poikkeusluvasta ole haittaa eliölajin suotuisan suojelutason säilyttämiselle tai sen saavuttamiselle eikä hankkeelle ole muuta tyydyttävää ratkaisua.

3) Luonnonsuojelulaisissa on varmistettava, että jatkossakin Natura-arviointi saadaan asianmukaisesti tehtyä, eikä Natura-arviointien laatu heikkene RED III:n soveltamisen myötä. Mikäli hankkeen tiedot ovat YVA-menettelyä tehtäessä riittämättömät Natura-arvioinnin tekemiseen, tulee Natura-arviointi tehdä niin kattavasti, että kaikki mahdolliset merkittävät vaikutukset Natura 2000 -alueen luonnonarvoihin arvioidaan huolellisesti varovaisuusperiaatetta noudattaen. ELY-keskusten resurssit yhdistettyjen tarpeeksi laajojen ja yksityiskohtaisten arviointimenettelyjen ohjaamiseksi ja valvomiseksi tulee varmistaa.

4) LSL 70 §:än ehdotettu uusi 5 momentti on ongelmallinen. Tiukasti suojeltujen lajien tappamisen ja häiritsemisen tulee lähtökohtaisesti olla kiellettyä. Se, että direktiivin kautta asetetaan ehtoja tilanteille, joissa tappamista tai häiritsemistä ei nähtäisi tahallisenä, voi hankaloittaa lain valvontaa. Luontopaneelin jakaa Syken lausunnossa esitetyt näkemykset, joiden mukaan uuden säännöksen soveltamisessa on kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, että tappamisen välttämiseksi ja häiriöiden estämiseksi tehdään riittävän tehokkaita toimia. Lisäksi LSL:in tulisi direktiivin implementoimiseksi lisätä säännös, jossa velvoitetaan valvontaviranomainen vaatimaan korvaavia toimenpiteitä, mikäli Artiklassa 16b mainitut lieventävät toimenpiteet eivät ole osoittautuneet vaikuttaviksi.

Luontopaneeli toivoo, että hallitus edistäisi ekologisen kompensaation käyttöönottoa, jonka myötä myös vihreän siirtymän investoinneista aiheutuvia luontohaittoja tulisi välttää ja minimoida ja mahdolliset luontohaitat tulisi täysimääräisesti hyvittää.

Luonnontieteellinen keskusmuseo

Vaikka ilmastonmuutoksen torjuminen auttaa myös laajassa mittakaavassa luontoarvoja, voivat huonosti suunnitellut uusiutuvan energian voimalaitokset aiheuttaa merkittäviä luonnon monimuotoisuushaittoja. Luomus onkin huolissaan ehdotettujen luonnonsuojelulain muutosten luontovaikutuksista. Ilmastonmuutos ja luontokato tulee ratkaista yhdessä samanaikaisesti, minkä takia tulee tapauskohtaisesti tulkita mitkä ratkaisut edistävät molempia tavoitteita.

Luomuksen näkemyksen mukaan:

- Luonnonsuojelulain keskeinen tavoite on luonnon monimuotoisuuden turvaaminen ja tätä ei tule heikentää. Mahdollisissa lakimuutoksissa tulee minimoida riskit luonnon monimuotoisuudelle.

- Uusiutuvan energian suunnittelua ja ohjausta tulee tehdä valtakunnallisella strategialla, jossa huomioidaan samanaikaisesti niin luonto, alueellinen oikeudenmukaisuus ja kansallinen turvallisuus (ml. huoltovarmuus). Hankkeet tulee ohjata Natura 2000 -alueiden ja muiden luonnon monimuotoisuudelle tärkeiden alueiden ulkopuolelle.

- Mikäli kohde suunnitellaan Natura alueen lähelle, tämä edellyttää laadukasta aikaisempien käytäntöjen mukaista arviointia.
- Luomus suhtautuu kriittisesti, että kaikkia uusiutuvan energian hankkeita pidetään erittäin tärkeinä yleisen edun mukaisina hankkeina. Tämä riippuu valtavasti alueellisesti ja jokaisessa tapauksessa tulee tehdä tapauskohtaista arviointia hankkeiden eduista ja haitoista luonnolle, taloudelle ja ihmiselle.
- Tiukasti suojeltujen lajien tappamisen ja häiritsemisen tulee lähtökohtaisesti olla kiellettyä myös jatkossa. Eitahaton kuolemien tuottaminen on hankala valvonnan kannalta ja johtaisi todennäköisesti hankkeiden toteuttajilta luontoarvojen ylenkatsomiseen suunnitteluvaiheessa.

Luonnonvarakeskus

Luonnonsuojelulakiin ehdotetaan tehtäväksi uusiutuvan energian RED III -direktiivistä johtuvat muutokset. Jatkossa uusiutuvan energian tuottamiseen liittyvän hankkeen ympäristövaikutusten arviointi ja Natura-arviointi olisi aina suoritettava yhdessä. Jos uusiutuvan energian hankkeessa toteutettaisiin tarvittavia lieventäviä toimenpiteitä, EU:n luonto- ja lintudirektiivien eräiden säännösten tarkoittamien suojeltujen lajien mahdollista tappamista tai häiritsemistä ei pidettäisi tahallisenä. Lisäksi EU:n luonto- ja lintudirektiivien eräisiin säännöksiin kytkeytyvää erittäin tärkeän yleisen edun käsitettä tarkennettaisiin niin, että uusiutuvan energian hanke kuuluisi aina sen piiriin.

Luonnonvarakeskus toteaa asiasta seuraavaa:

Natura-arvioinnin ja YVA-menettelyn yhdistäminen

Luonnonvarakeskus toteaa, että ympäristövaikutusten arvioinnin ja Natura-arvioinnin yhteiskäsittely sujuvoittaisi hankkeiden valmistelua, mutta Luonnonvarakeskus näkee haasteellisena sen, että uudistuksen myötä poistuisi mahdollisuus vaatia täydennyksiä selostusvaiheessa. Luonnonvarakeskus painottaa, että kaikki merkittävät vaikutukset Natura 2000 -alueen luonnonarvoihin tulee tulla riittävällä tavalla arvioituksi. Tällä hetkellä ei ole valtakunnallisella tasolla riittävää tai ajantasaista ohjeistusta tai ohjausta sille, millaisia selvityksiä uusiutuvan energian hankkeissa tulisi tehdä, jotta kaikki luontoarvot huomioitaisiin kestäväällä tasolla hankkeiden suunnittelussa. Tarvetta olisi alueelliselle suunnittelulle ja ohjaukselle uusiutuvan energian hankkeissa.

Lieventävät toimet

Uusiutuvaan energiaan liittyvän teollisen rakentamisen vaikutuksia lajistoon ei tunneta vielä tarpeeksi Suomen olosuhteissa. Niiltä osin, kuin tutkimustietoa on se osoittaa, että vaikutuksia voi olla ja ne voivat olla laajalle ulottuvia ja pitkäaikaisia. Eräiden säännösten tarkoittamien suojeltujen lajien mahdollista tappamista ja häiritsemisen tahallisuutta koskevan muutoksen osalta Luonnonvarakeskus pitää sitä ongelmallisena etenkin niiltä osin kuin se koskee uhanalaislajistoa. Uhanalaisen lajiston osalta ollaan käytännössä aina tilanteessa, jossa laajamittainen rakentaminen tai ympäristönmuutos uhkaa lajin suotuisan suojelun tasoa. Poikkeamisen edellytyksenä tulee aina olla, ettei se vaaranna lajin suotuisaa suojelutasoa eikä sille ole muuta ratkaisua.

Mainitut lieventävät toimet jäävät epämääräisiksi. Niiden pitäisi olla laadultaan ja voimakkuudeltaan riittäviä, jotta niillä voisi olettaa olevan lieventäviä vaikutuksia. Lisäksi ne pitäisi määritellä esim. asetuksessa. Haasteena on myös se, että uusiutuvaa energiaa suunnitellaan laajoille alueille, usein Natura2000-alueiden läheisyyteen. Rakennettavien tuotantoalueiden vaikutuksia ei kuitenkaan tunneta vielä tarpeeksi, jotta monien

Natura2000 alueista riippuvien lajien osalta lieventäviä toimia voitaisiin osoittaa varmoin perustein. Tutkimustiedon puute on haaste erityisesti Natura2000-alueiden ja niihin sidoksissa olevien lajidiirektiivissä lueteltujen riistalajien osalta.

Luonnonvarakeskus näkee haasteellisena myös sen, että mikäli elinympäristön muutos on syynä haitallisten vaikutusten ilmenemiseen, ei lieventäviä toimenpiteitä ole välttämättä mahdollista tehdä jälkikäteen. Sillä rakentaminen on luonteeltaan pitkäaikaista ja elinympäristöjen palautuminen hidasta. Toiminnallinen luontokato, elinympäristöjen heikentyminen ja häviäminen ovat suurimpia uhkia luonnon monimuotoisuudelle ja edistävät lajikatkoa. Häiriöttömät, ympäristöt ovat kriittisen tärkeitä monille suojelluille lajeille.

Uusiutuvan energian hankkeet ja yleinen etu

Erittäin tärkeän yleisen edun käsite on juridisesti tulkinnan varainen etenkin, kun ei ole olemassa tutkittua tietoa, joka vahvistaisi yksiselitteisesti uusiutuvien energiamuotojen palvelevan kansanterveyttä ja turvallisuutta. Yleisen edun käsitteen ei siten voi olettaa koskevan koko valtakunnan aluetta vaan joitakin erillisiä tapauksia. Määrittelyn kaikki juridiset kerrannaisvaikutukset tulee selvittää. Uusiutuvan energian rakentamisen sisällyttäminen aina yleisen edun piiriin on luonnonsuojelun kannalta ongelmallista. Tämä johtaisi tilanteeseen missä rakentaminen olisi suoraan poikkeusluvan alaista toimintaa. Lajisuojaus ei olisi ohjaava peruste energian rakentamiselle suojellun lajin elinympäristöön. Tulee myös huomioida, että uusiutuvan energian rakentaminen tulee tulevaisuudessa olemaan massiivista hankkeiden suuren määrän sekä niiden vaatimien isojen pinta-alojen takia. Siten uusiutuvan energian rakentaminen tulee vaikuttamaan ympäristöön aivan eri volyymillä kuin aikaisemmin.

Luonnonvarakeskus ei näe riittäviä perusteita toteuttaa artiklan 16 f mukaisia muutoksia esitetystä aikataulusta, sillä on mahdollista, että ns. lieventävien toimenpiteiden toiminnallisuudesta ei välttämättä ole riittävästi tutkimustietoa. Luonnonvarakeskus pitää uusiutuvan energian käytön edistämistä tärkeänä keinona Suomen ja EU:n ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi. Samalla Luke kuitenkin näkee, että tällä hetkellä uusiutuvan energian suunnittelu ei ole kestävällä tasolla, sillä kaikkien vaikutusten arvioimiseksi ei ole riittävästi tutkimustietoa. Uusiutuvan energian rakentaminen ei saa heikentää luonnonsuojelullisia tavoitteita kuten monimuotoisuuden edistämistä ja lajikadon torjuntaa. Näin ollen Luonnonvarakeskus näkee, että lakimuutos saattaa heikentää luontoarvoja ja uhata suojeltujen lajien suotuisan suojelun tasoa.

Suomen ympäristökeskus

Suomen ympäristökeskus näkee uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisen yhtenä tärkeänä keinona Suomen ja EU:n ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi. Samalla, kun helpotetaan ja nopeutetaan uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian hankkeita, tulee kaikin käytettävissä olevin keinoin huolehtia, että hankkeiden yhteydessä menetetään mahdollisimman vähän sekä LSL:n suojelemaa, että muita luontoarvoja. Tämä edellyttää muun muassa valtakunnallista ja alueellista suunnittelua ja ohjausta uusiutuvan energian hankkeille. Strateginen suunnittelu olisi tehokas keino estää uusiutuvan energian hankkeita joutumasta ristiriitaan Natura 2000-alueiden, kansallisten suojelualueiden ja lajien suojelun kanssa.

Natura-arvioinnin ja YVA-menettelyn yhdistäminen

Natura-arvioinnin ja YVA-menettelyn yhdistämistä edellyttävät muutokset on tehtävä LSL:in direktiivin mukaisesti, mutta samalla on tärkeää, että Natura-arvioinnissa edellytettävät tiedot ja arvioinnin johtopäätökset ovat ympäristövaikutusten arviointiraportissa selvästi erotettavissa ja tunnistettavissa niin, että

niitä voidaan tarkastella erillään YVA-selostuksen tiedoista ja johtopäätöksistä. Tämä on tärkeää, sillä YVA- ja Natura-arvioinnin menettelyissä ja tavoitteissa on merkittäviä eroja; YVA ei voi korvata Natura-arviointia.

HE:ssä todetaan, että ”käytännössä voi kuitenkin olla tilanteita, joissa Natura-arvioinnin tyhjentävä suorittaminen ei kaikilta osin ole mahdollista vielä YVA-menettelyn vaiheessa käytettävissä olevilla hankkeen tiedoilla. Sen vuoksi on laissa harkintamahdollisuus tapauskohtaisesti YVA-direktiivin sanamuodon sallimissa puitteissa.” Suomen ympäristökeskus painottaa, että LSL:lla olisi ehdottomasti varmistettava, että jatkossakin Natura-arviointi saadaan asianmukaisesti tehtyä, eikä Natura-arviointien laatu heikkene. Mikäli hankkeen tiedot ovat YVA-menettelyä tehtäessä riittämättömät Natura-arvioinnin tekemiseen, tulee Natura-arviointi tehdä niin kattavasti, että kaikki mahdolliset merkittävät vaikutukset Natura 2000 -alueen luonnonarvoihin tulee riittävällä tavalla arvioitua varovaisuusperiaatetta noudattaen. Tämä vaatii riittäviä asiantuntijaresursseja ELY-keskuksille, jotta tarvittavien arviointien laajuus ja yksityiskohtaisuus pystytään määrittämään yhdistetyssä arviointimenettelyssä.

Suomen ympäristökeskus suosittelee vielä arvioimaan, edellyttääkö direktiivin implementointi jotain muutoksia lainsäädäntöön valtioiden rajat ylittävien hankkeiden osalta.

Uusiutuvan energian hankkeet ja yleinen etu

Muutosten myötä direktiivin mukaisia uusiutuvan energian hankkeita pidettäisiin aina LSL 39 ja 83 §:n mukaisina erittäin tärkeän yleisen edun mukaisina hankkeina ja palvelevan kansanterveyttä ja turvallisuutta. Tähän ei enää myöskään tarvittaisi komission lausuntoa. Suomen ympäristökeskus toteaa, että kaikki uusiutuvan energian hankkeet eivät aina ole tärkeän yleisen edun mukaisia tai kansanterveyttä ja turvallisuutta palvelevia. Uusiutuvan energian hankkeita on hyvin monenlaisia ja niiden ympäristövaikutukset sekä taloudelliset ja sosiaaliset vaikutukset riippuvat useista eri tekijöistä, kuten hankkeiden tyypistä, laajuudesta, sijoittumisesta, vertailukohdasta ja aiheutuvista kerrannaisvaikutuksista (Soimakallio ym. 2022).

Suomen ympäristökeskus korostaa, että LSL:n muutoksen jälkeenkin tulee erittäin huolellisesti varmistaa, että muut LSL:n mukaiset poikkeuslupaedellytykset täyttyvät eli lintujen ja muiden tiukasti suojeltavien lajien osalta on varmistettava, ettei poikkeusluvasta ole haittaa eliölajien suotuisan suojelutason säilyttämiselle tai sen saavuttamiselle eikä hankkeelle ole muuta tyydyttävää ratkaisua. Lähtökohtaisesti tulee aina pyrkiä siihen, että Natura 2000 -alueita ei käytetä ko. hankkeisiin. Natura 2000 -alueiden osalta on varmistettava, ettei hankkeelle tai suunnitelmalle ole vaihtoehtoista ratkaisua.

Haittojen asianmukainen välttäminen

LSL 70 §:än lisättäisiin uusi 5 momentti, jossa todettaisiin, että mikäli uusiutuvan energian tuotantolaitosten rakentamisesta ja käytöstä seuraa rauhoitettujen eliölajien yksilöiden tahallinen tappaminen tai pyydystäminen, sitä ei pidettäisi tahallisena, jos rakentamisen ja toiminnan aikana on toteutettu asianmukaiset toimenpiteet tällaisen tappamisen välttämiseksi ja häiriöiden estämiseksi.

Direktiivin sisältö asettaa ehdon tilanteille, jolloin tiukasti suojeltujen lajien tappaminen tai häiritseminen ei olisi tahallista. Vain siinä tapauksessa, että uusiutuvan energian hankkeessa on toteutettu tarvittavia lieventäviä toimenpiteitä, luontodirektiivin 12 artiklan 1 kohdan ja lintudirektiivin 5 artiklan nojalla suojeltujen lajien mahdollista tappamista tai häiritsemistä ei pidettäisi tahallisena. Joka tapauksessa poikkeamisen edellytyksenä tulee aina olla, ettei se vaaranna lajin suotuisaa suojelutasoa eikä sille ole muuta tyydyttävää ratkaisua. Uuden säännöksen soveltamisessa on kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, että tappamisen välttämiseksi ja häiriöiden estämiseksi tehdään riittävän tehokkaita toimia.

Artiklassa 16b(2) on myös viittaus uusiin lieventäviin toimenpiteisiin: ”Jos uusia lieventäviä toimenpiteitä, joilla pyritään estämään mahdollisimman pitkälle direktiivin 92/43/ETY ja direktiivin 2009/147/EY nojalla suojeltujen lajien tappaminen tai häiritseminen tai muut mahdolliset ympäristövaikutukset, ei ole testattu laajasti niiden vaikuttavuuden osalta, jäsenvaltiot voivat sallia niiden käytön yhdessä tai useammassa pilottihankkeessa rajoitetun ajan edellyttäen, että tällaisten lieventävien toimenpiteiden vaikuttavuutta seurataan tiiviisti ja toteutetaan viipymättä aiheellisia toimenpiteitä, jos ne eivät osoittautu vaikuttaviksi.” Suomen ympäristökeskus katsoo, että uusien lieventävien toimenpiteiden käyttöön voi myös sisältyä riskejä. LSL:in tulisi direktiivin implementoimiseksi lisätä säännös, jossa veloitetaan valvontaviranomainen vaatimaan korvaavia toimenpiteitä, mikäli lieventävät toimenpiteet eivät ole osoittautuneet vaikuttaviksi. Seurantasuunnitelma olisi hyvä laatia osana YVA- tai Natura-arviointia, mikäli sellainen on hankkeessa tehtävä.

Turun ammattikorkeakoulu Oy

Vaikka uusiutuvan energia tuottamisen kehitys on sinänsä kannatettavaa, sitä ei tule tehdä hinnalla millä hyvänsä. Ilmastonmuutoksen torjumista ja siihen sopeutumista ei tule toteuttaa luonnon monimuotoisuutta heikentämällä. Arvokkaiden luontoalueiden ja niiden lajiston heikentäminen vahingoittaminen ovat peruuttamattomia toimia. En voi täten hyväksyä hallituksen esitystä luonnonsuojelulain muuttamisesta. Se muuttaisi ratkaisevasti ja lopullisesti lain tuomaa suojaa arvokkaille luontoalueille ja niiden lajistolle, joilla lain avulla on nykyään pysyvä suoja. Tätä suojaa ei tule heikentää missään olosuhteissa.

3.8. Ympäristöjärjestöt

BirdLife Suomi ry

Tämän hetken suurimmat ympäristöhaasteet ovat ilmaston lämpeneminen ja luontokato. Lähtökohtaisesti ajatus siitä, että näistä toisen hillitsemiseksi valittaisiin toimia, jotka voimistavat toista, on kestävä.

Emme katso on mielekkääksi säätää kategorisesti kaikkia uusiutuvan energian hankkeita yleisen edun kannalta erittäin tärkeiksi hankkeiksi. Kaiken kokoiset ja kaikenlaiset hankkeet eivät voi olla yleisen edun kannalta erittäin tärkeitä. Asetuksella on säädettävä, millä kriteereillä hankkeet voidaan katsoa yleisen edun kannalta erittäin tärkeiksi.

Mielestämme ympäristövaikutusten arvioinnin ja Natura-arvioinnin yhteiskäsittely sujuvoittaa hankkeiden valmistelua ja parantaa potentiaalisesti selvitysten laatua. Muistutamme kuitenkin, että sujuva hallinnollinen käsittely ja hankkeiden tasapuolinen ja laadukas käsittely edellyttävät riittävät viranomaisresurssit mukaan lukien laajan asiantuntemuksen prosessien ja niihin liittyvien näkökulmien, kuten mahdollisten välillisten vaikutusten ymmärtämisessä. Pidämme esityksessä mainittua periaatetta, ettei vaatimuksia vaikutusten arvioinnin laajuudesta ja yksityiskohtaisuudesta voisi myöhemmin laajentaa viranomaislausunnossa edellytetystä, potentiaalisesti ongelmallisena. Periaate johtaisi todennäköisesti siihen, että viranomaislausunnossa tullaan varmuuden vuoksi edellyttämään myös sellaisia selvityksiä ja tarpeita, joita ei lausunnon antamisvaiheessa katsottaisi välttämättömiksi, koska selvitystarpeita olisi uuden tiedon perusteella mahdollista myöhemmin tarkentaa. Periaate voi myös aiheuttaa muun muassa juridisia haasteita silloin, kun samanaikaisesti YVA-prosessin kanssa tulee hankkeen vaikutusalueelta ilmi oleellisia tietoja, joiden selvittämistä ja vaikutusten arviointia ei ole viranomaislausunnossa edellytetty.

Suojeltujen lajien tappamisen ja häiritsemisen tahallisuutta koskevaa 70 §:än esitettyä säädösmuutosta tietyt tuulivoimatoimijat ovat jo arvioineet, että lain voimaantulon jälkeen voimaloita voitaisiin toteuttaa maakotkareviireille nykyistä vapaammin. Lakimuutoksen perusteluihin olisi tärkeää avata sitä, ettei lisäyksellä ole tarkoitus vesittää maakotkan tai muiden lajien suojelua. Ehdotettu muutos sinänsä selkeyttäisi lain sisältöä siitä, milloin menehtyminen ja häirintä katsotaan tahalliseksi ja rangaistavaksi toiminnaksi, ja velvoittaisi uusiutuvan energiasektorin toimijat asianmukaisesti toimenpiteisiin menehtymisen ja häiriön estämiseksi ja minimoimiseksi.

Haluamme korostaa sitä, ettei lakimuutos muuta vallitsevaa hyvän maankäytön suunnittelukäytännön tilannetta, joka lähtee tärkeiden alueiden välttämisestä kokonaisvaikutusten minimoimiseksi. Edelleen uusiutuvan energian hankkeet (ja muut maankäyttöä muuttavat hankkeet) on ohjattava kaavoituksella alueellisesti siten, että luodaan edellytykset hyvälle elinympäristölle sekä edistetään ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä kehitystä.

Pidämme epätodennäköisenä sitä, että Suomesta ilmaantuu sellaisia uusiutuvan energian hankkeita, jotka on aivan välttämättä sijoitettava tietyille alueille, jossa niistä kohdistuisi merkittäviä vaikutuksia Natura-alueille tai erityisesti suojellulle lajistolle, sillä Suomen pinta-alasta hyvin pieni osa on toistaiseksi suojeltu, ja esimerkiksi tuulivoima- ja aurinkoenergian tuotannolle soveltuvia alueita on runsaasti.

Luontodirektiivin 6 artiklan 4 momenttiin liittyy keskeisesti aiheutetun haitan kompensatio eli lisäsuojelu, mistä velvollisuus on erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavan hankkeen toteuttajalla. Valtioneuvoston mahdollisesti kohtuullistaessa kustannusvastuuta lisäsuojelun kustannukset tulevat valtiolle. Kompensaatiohierarkian mukaisesti kompensatiot tulee toteuttaa ennen haitan aiheuttamista ja syntyvää haittaa laajempina, minkä vuoksi vähäarvoisille alueille toteuttaminen säilyy lakimuutostenkin jälkeen toimijoille kannattavampina ja kiinnostavampina.

Lakiluonnokseen ei sisälly lainkaan vaikutusten arviointia. Esitämme esitykseen lisättäväksi kattavan arvion sen voimaantulon vaikutuksista muun muassa luonnonsuojelulle ja uusiutuvan energian tuotannon lisäykselle.

Elävä Itämeri säätiö sr (Baltic Sea Action Group BSAG)

Elävä Itämeri säätiö sr. (Baltic Sea Action Group, BSAG) ottaa kantaa ehdotetun lain 39 ja 83 § pykäliin, jotka koskevat poikkeusten myöntämistä uusiutuvan energian hankkeille. BSAG huomauttaa, että esityksessä ei nykyisellään ole hankkeille kokovaatimuksia, joten myös kooltaan ja uudistuvaan energiaan siirtymisen kannalta merkitykseltään hyvinkin pienet hankkeet saisivat poikkeuksen. Pienistä hankkeista saatava hyöty on pieni, mutta haitta suojellulle luonnolle voi olla silti merkittävä. Ehdotusta tulisikin tarkentaa niin, että uusiutuvan energian hankkeiden tulisi olla kokoluokaltaan suuria ja merkittäviä, esim. YVA-hankkeita vastaavia. Lisäksi on lähtökohtaisesti edellytettävä, että hankkeelle etsitään sijoituspaikka jossa merkittäviä luontoalueita ei heikennetä. Vihreän siirtymän hankkeet eivät saa heikentää suojeltujen alueiden tai muiden luontoarvoiltaan merkittävien alueiden luontoarvoja. Nykyisten suojelualueiden joukossa ja myös niiden ulkopuolella saattaa olla alueita, joiden luontoarvot ovat Suomenkin mittakaavassa ainutlaatuiset. Alueiden joukossa on myös kohteita, joita on kunnostettu valtion varoin. Suomessa tulisi määritellä myös selkeät "No go" alueet, jotka ovat myös vihreän siirtymän hankkeiden ulkopuolella.

Greenpeace Norden

Perustuslain 20 §:n mukaan vastuu luonnosta, sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon. Uusiutuvan energian tuotannon lisäämisen ja luonnonsuojelun välillä on löydettävä tasapaino, joka ei heikennä luonnonsuojelun tasoa.

Ehdotuksessa esitetään muutoksia luonnonsuojelulakiin RED III -direktiiviin (EU) 2023/2413 säännösten täytäntöönpanemiseksi. Ehdotetut muutokset tulisivat vaikuttamaan Natura-arvioinnin laatimista sekä lajisuojelusta ja Natura-suojelusta poikkeamista koskeviin säännöksiin.

Greenpeace katsoo, että uusiutuvan energian tuotannon lisääminen on välttämätöntä ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi. Tavoite ei kuitenkaan saa vaarantaa luontokadon torjumiseksi asetettujen kansainvälisten ja kansallisten tavoitteiden saavuttamista, eikä heikentää olemassa olevaa lain turvaa. Greenpeace ei hyväksy jo suojeltujen alueiden tai lajien ja elinympäristöjen kannalta arvokkaaksi todettujen alueiden tilan heikkenemistä tai luonnontilan vaarantamista. Uusiutuvan energian hankkeet on toteutettava alueilla, joita ei ole suojeltu. Näitä alueita Suomessa on riittävästi. Hankkeita ei pidä toteuttaa suojelluilla alueilla, eikä myöskään alueilla, jotka ovat ekologisesti arvokkaita mutta ei vielä suojeltuja, kuten viimeiset suojelemattomat luonnonmetsät.

Suomen on suojeltava EU:n biodiversiteettistrategian mukaisesti 30 % maa- ja merialueista. Suojeluverkostoa on siis lisättävä eikä heikennettävä.

Huomiot säädösehdotuksista

39 § - Luvan myöntäminen sekä suunnitelman hyväksyminen vahvistaminen

Ehdotuksessa esitetään muutoksia luonnonsuojelulain 39 §:n nojalla myönnettäviin poikkeuksiin Natura-alueiden heikentämiskiellosta. Voimassa olevan luonnonsuojelulain 39 §:n mukaan lupa muutoin lainsäädännön edellytykset täyttävällä hankkeelle voidaan myöntää, vaikka hanke tai suunnitelma merkittävästi heikentää niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000-verkostoon, jos hankkeelle tai suunnitelmalle ei ole vaihtoehtoisia ratkaisua ja valtioneuvosto yleisistunnossa päättää, että hanke tai suunnitelma on toteutettava erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavasta syystä.

Nyt ehdotuksessa esitetään, että 39 §:ään lisättäisiin uusi 3 momentti RED III -direktiivin 16 f artiklan täytäntöönpanemiseksi. Uudessa 3 momentissa säädettäisiin, että uusiutuvan energian tuotantolaitosten suunnittelun, rakentamisen ja käytön, tällaisten laitosten verkkoon liittämisen, asiaankuuluvan verkon ja energiavarastojen katsotaan olevan automaattisesti erittäin tärkeän yleisen edun mukaisia ja palvelevan kansanterveyttä ja turvallisuutta.

Greenpeace katsoo, että hallituksen esityksen säännöskohtaisiin perusteluihin tulee ottaa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2023/2413 johdanto-osan 44 kohdan kirjaus, jonka mukaan uusiutuvan energian tuotantolaitosten ja niihin liittyvän infrastruktuurin ei voida katsoa olevan erittäin tärkeän yleisen edun mukaisia ja palvelevan kansanterveyttä ja turvallisuutta, jos hankkeilla on merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia, joita ei voida lieventää tai kompensoida.

Greenpeace katsoo, että Suomen tulisi rajata RED III -direktiivin 16 f artiklan mahdollistamalla tavalla artiklan ja siten ehdotetun luonnonsuojelulain 39 §:n 3 momentin soveltamisalan ulkopuolelle puun ja muun biomassan poltto.

83 § - Poikkeus eliölajien suojelua koskevista säännöksistä

RED III -direktiiviin 16 f artiklan täytäntöönpano edellyttää myös muutoksia luonnonsuojelulain 83 §:ään. Tällä hetkellä pykälän mukaan siinä viitatuista luonnonsuojelulain mukaisista suojelusäännöksistä on mahdollista poiketa, jos poikkeamisesta ei ole haittaa eliölajien suotuisan suojelutason säilyttämiselle. Lisäksi edellytyksenä on, ettei poikkeamiselle ole muuta tyydyttävää ratkaisua ja että poikkeus on tarpeen pykälässä esitettyjen syiden vuoksi. Esimerkiksi pykälän 3 momentin 3 kohdan mukaan poikkeaminen EU:n tiukkaa suojelua edellyttävien eliölajien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen suojelusta on mahdollista, jos poikkeus on tarpeen kansanterveyttä tai yleistä turvallisuutta koskevista taikka muista erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavista syistä.

Nyt 83 §:ää esitetään lisättäväksi uusi 4 momentti, jonka mukaan uusiutuvan energian tuotantolaitoksia ja niihin liittyvät infrastruktuurihankkeet olisivat automaattisesti erittäin tärkeän yleisen edun mukaisia ja palvelevan kansanterveyttä ja turvallisuutta.

Greenpeace katsoo, että ehdotetun 4 momentin soveltamisalan ulkopuolelle tulisi rajata puun ja biomassan poltto, kuten yllä 39 pykälää koskevissa perusteluissa.

Perusteluista tulee ilmetä vaikutukset vallitsevaan oikeustilaan siten, että perustelujen yhteydessä mainitaan tyhjentävästi, mitkä poikkeamisen edellytykset hankkeen tulee vielä täyttää, jotta poikkeus on mahdollista myöntää. Niistä tulee muun muassa käydä ilmi, että 83 §:n mukainen poikkeaminen eliölajien suojelusta edellyttää, että poikkeamisesta ei ole haittaa eliölajien suotuisan suojelutason säilyttämiselle tai sen saavuttamiselle. Näin ollen poikkeusta ei voida myöntää, jos se johtaa poikkeuslupaa vaativan lajin taantumiseen tai uhanalaistumiseen.

70 § - Eläinlajien rauhoitus

Luonnonsuojelulain 70 §:ssä on erilaisia rauhoitettuja eläinlajeja koskevia kieltoja. Esimerkiksi pykälän 1 kohdassa on kielletty rauhoitettujen eläinlajien tahallinen tappaminen tai pyydystäminen.

Nyt ehdotuksessa pykälään esitetään lisättäväksi uusi 5 momentti

RED III –direktiivin 16 b artiklan 2 kohdan mukaisen poikkeuksen täytäntöönpanemiseksi. Pykälän uudessa 5 momentissa todettaisiin RED III -direktiivin mukaisesti, että mikäli uusiutuvan energian tuotantolaitosten rakentamisessa ja käytössä aiheutuu edellä mainittuja kiellettyjä seurauksia, niitä ei pidetä tahallisina, jos kyseisen uusiutuvan energian tuotantolaitoksen rakentamisen ja toiminnan aikana on toteutettu asianmukaiset toimenpiteet tällaisen tappamisen välttämiseksi ja häiriöiden estämiseksi.

Greenpeace katsoo, että säännöskohtaisia perusteluja on täydennettävä siten, että ne ottavat huomioon kokonaisuudessaan RED III -direktiivin johdanto-osan 34 kohdassa esitetyt toimet, joita edellytetään, jotta suojeltujen lajien tappamista tai häiritsemistä ei pidetä tahallisena. Toimintaa on seurattava ja seurantatiedon perusteella varmistettava, ettei kyseessä olevan lajin kannalta aiheudu merkittäviä haitallisia vaikutuksia.

Luontoliiton Pohjois-Suomen piiri

Suomi on sitoutunut EU:n biodiversiteettistrategian tavoitteeseen suojella 30% pinta-alasta ja tästä 10 %-yksikköä tiukasti suojeltua arvokasta luontoperintöä. Suomi on myös sitoutunut Pariisin ilmastopöytäkirjaan 1,5 asteen tavoitteesta ja 2 asteen lämpenemisrajasta.

Tulevaisuudessa kaikki teollisuus tulee perustumaan uusiutuvaan energiaan. Tällöin ei voida perustella, miksi uusiutuvalle energialle olisi muuta teollisuutta löysemmät ympäristösäännökset.

Suojelu ja kestävyys siirtymään liittyvät uusiutuvan energian hankkeet pitää toteuttaa yhtä aikaa. Tämä tarkoittaa, että niiden tulee kohdistua eri alueille.

YK:n luontokokouksessa Montrealissa vuonna 2022 jäsenmaat sopivat luontokadon pysäyttämiseksi vuoteen 2030 mennessä, koska tämä on välttämätöntä ilmasto- ja ympäristökriisien torjunnan kannalta. Muun muassa IPCC:n asiantuntijat ovat kertoneet, että ilmastonmuutoksen hillitseminen inhimillisiin rajoihin ei ole mahdollista ilman laajaa suojelua. Luontokadon pysäyttäminen on keskeinen tapa hillitä ilmastonmuutosta.

Toisaalta ilmastonmuutoksen torjunnassa keskeinen tavoite on luontokadon hillitseminen. Ilmastonmuutosta tulee hillitä, jotta luontokato ei etenisi liian nopeasti. Nämä kaksi ovat toisiinsa kytkeytyneet ja riippuvaiset ongelmat: luontokato kiihdyttää ilmastonmuutosta, ilmastonmuutos kiihdyttää luontokatoa.

Suomessa ja Pohjois-Euroopassa luontokato tekee ilmastonmuutoksesta suuren ongelman, vaikka sää ei vielä ihmisille olisi vaarallisen lämmin. Luontokato tarkoittaa biodiversiteetin vähenemistä. Biodiversiteetin vähetessä eliöiden geneettinen monimuotoisuus ja lajimonimuotoisuus vähenevät. Vähemmän monimuotoinen luonto on haavoittuvampi ilmaston muutoksille, koska se sisältää vähemmän vaihtelua ja sen myötä kykyä sopeutua erilaisiin olosuhteisiin. Ihmisyhteiskunta ei ole saari, vaan myös me olemme riippuvaisia monimuotoisesta luonnosta.

Ilmastonmuutos heikentää satoja kaikkialla maailmassa muun muassa lisäämällä kuivuutta ja säiden arvaamattomuutta, myös Suomessa. Emme tekisi viisaasti, jos emme hillitsisi ilmastonmuutosta ja reagoisi siihen. Luonnon monimuotoisuuden väheneminen puolestaan johtaa esimerkiksi tuholaisien lisääntymiseen, sekä monin paikoin myös pölyttäjien vähenemiseen.

Ilmaston muuttuminen elinkelvottomaksi ja viljelykelvottomaksi koskee erityisesti globaalin etelän maita, mutta myös Etelä-Eurooppaa. Suomen tulee torjua tätä tukemalla omalta osaltaan globaalin etelän talouksia ilmastonmuutokseen sopeutumisessa, sekä sitoutumalla EU:n ilmasto- ja luontotavoitteisiin. Suomen tulee omalta osaltaan hillitä ilmastonmuutosta vähentämällä päästöjä ja tavoittelemalla nopeaa hiilineutraaliutta.

Hiilineutraalius voidaan saavuttaa nopeimmin metsien hiilivarastoja kasvattamalla sekä maankäytön päästöjä vähentämällä.

Metsien hiilivarastoja voidaan kasvattaa hakkuita vähentämällä ja lykkäämällä, sekä luonnonsuojelualueita laajentamalla ja lisäämällä tai olemassa olevien suojelualueiden suojeluehtoja tiukentamalla.

Suometsien ja entisten turvetuotantoalueiden hiilidioksidi- ja metaanipäästöjä voidaan vähentää oja sulkemalla ja nostamalla vedenpinnan tasoa muilla keinoin.

Maatalouden päästöjä voidaan vähentää siirtymällä karjapainotteisesta maataloudesta kohti viljelypainotteisempaa maataloutta.

Koska ilmastonmuutos ja luontokato ovat molemmat niin vakavia ongelmia, niiden ratkaisuja ei tule asettaa vastakkain. Uusiutuvan energian määrää ei pidä lisätä aiheuttamalla luontokatoa suojelluilla alueilla. Luonnon monimuotoisuutta tulee lisätä ja se on suojeltujen alueiden tarkoitus.

Sen sijaan ilmastonmuutosta tulee hillitä resurssiviisaasti. Tämä tarkoittaa esimerkiksi panostusta sähköistyvään julkiseen liikenteeseen sähköisten henkilöautojen sijaan. Henkilöautoja käyttäviä rohkaistaan kevyen liikenteen käyttämiseen kaupungeissa, tekemällä esimerkiksi pyöräilystä autoilua helpompaa lyhyillä matkoilla. Raskaassa ja maaseutuliikenteessä voidaan käyttää myös biokaasua. Ajoneuvojen ja matkojen määrät ja pituudet pitää pyrkiä minimoimaan ja optimoimaan tehokkaasti.

Yhteiskuntasuunnittelussa tulee pyrkiä myös energiankulutuksen vähentämiseen ja luonnonvarojen kulutuksen vähentämiseen. Tähän on monia keinoja, esimerkiksi rakennustekniikka, kertakäyttökulutuksen hillitseminen yhtiöitä koskevalla lainsäädännöllä, korjaamiseen kannustaminen ja virkistyspalveluiden kehittäminen.

Kestävyyssiirtymä tarkoittaa muutosta kohti yhteiskuntaa, joka on kestävä monilla eri mittareilla. Meidän tulee tehdä päätöksiä harkitusti ja välttää tilanteita, joissa päädymme isolla panostuksella ojasta allikkoon.

Maisema ry

Uusiutuvaa energiaa ei tule tuottaa luonnon monimuotoisuutta heikentämällä. Ehdotettu RED III –direktiivi on räikeässä ristiriidassa luonnonsuojelun näkökulmien kanssa. Uusiutuvina energiamuotoina pidetyt tuulivoima- ja kaivosteollisuus aiheuttavat merkittävää luontokatoa ja kulttuurimaisemien tuhoutumista. Varsinkin tuulivoimateollisuus on kasvava riski kansanterveydelle.

On kiistanalaista, ovatko uusiutuvan energian hankkeet yleisen edun mukaisia. Selvää on, että niiden tavoitteena on edistää hankkeiden omistajien taloudellista etua. Suomen pitäisi kuitenkin huomioida ennen kaikkea kansallinen ja kansalaisten etu kaikessa lainsäädännössä. Luonnon monimuotoisuus on kansallista varallisuuttamme, jota tulisi kaikessa suojella.

Kansalaisten mahdollisuutta vaikuttaa omaan elinympäristöönsä ei missään tapauksessa saa vaarantaa, vaan on huolehdittava perustuslaillisista oikeuksista mm. omaisuuden suojaan ja terveelliseen asuinympäristöön. RED III heikentäisi merkittävästi suomalaisten perustuslaillisia oikeuksia ylikansallisten tuulivoima- ja kaivosyhtiöiden eduksi. Sitä ei tule missään tapauksessa hyväksyä Suomessa.

Natur och Miljö r.f

Natur och Miljö understryker att EU:s direktiv för förnybar energi, RED III, inte förutsätter att naturskyddslagen revideras eller att det finländska naturskyddet försämras på grund av utbyggnaden av förnybar energi.

Regeringens proposition föreslår undantagsbestämmelser som skulle göra det lättare att kringgå skyddet av hotade arter liksom de bestämmelser som gäller för Natura 2000-områden. Det här är oacceptabelt.

Regeringens lagförslag riskerar att öppna Pandoras ask och påskynda naturförlusten ytterligare enligt principen ändamålen helgar medlen. Vi kan inte godta att positiva miljömål som gäller förnybar energi skulle förutsätta att vi kringgår naturskyddet.

Utbyggnaden av till exempel vindkraften till havs och i ödemarker aktualiserar redan nu frågan om den förnybara energins inverkan på djurlivet och artrikedomen. Naturresursinstitutet är av samma anledning i färd med att inventera vindparkers inverkan på stora däggdjur och deras utbredningsområden. Det finns all anledning att skynda långsamt i utbyggnaden av vindenergi om det visar sig att naturskyddets och energiindustrins intressen krockar.

Vi föreslår att regeringen höjer ambitionsnivån och i stället ställer tuffare krav på naturanpassad utbyggnad av industriella anläggningar. All markanvändning ska beakta lokala naturvärden och den biologiska mångfalden.

Finland har vid partskonferensen för FN:s konvention om biologisk mångfald i Montreal 2022 förbundit sig att stoppa naturförlusten före 2030 och skydda minst 30 procent av sina land- och havsområden. Regeringens proposition och förslag att urvattna naturskyddet skulle ta oss längre bort från denna målsättning och undergräva ambitionen att stärka skyddet av sårbara och hotade arter.

Det är inte juridiskt eller vetenskapligt motiverat att åtgärder för att uppnå klimatmålen leder till att andra naturvärden försvagas. Vi måste värna om ambitiösa klimatpolitiska målsättningar samtidigt som vi slår vakt om viktiga naturvärden utan att naturen tar stryk.

Natur och Miljö ber av ovan nämnda anledningar att regeringen ser över propositionen och återremitterar frågan till ny behandling.

Pelastetaan Pielaveden Luonto Ry

Eduskunnan ei tule hyväksyä hallituksen ehdottamia muutoksia Luonnonsuojelulakiin (9/2023), joilla pantaisiin kansallisesti täytäntöön muutokset Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin (EU) 2018/2001 uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä, jotka on annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä (EU) 2023/2413 direktiivin (EU) 2018/2001, asetuksen (EU) 2018/1999 ja direktiivin 98/70/EY muuttamisesta uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisen osalta sekä neuvoston direktiivin (EU) 2015/652 kumoamisesta siltä osin kuin direktiivin säännökset liittyvät luonnonsuojelulakiin.

Säännöstä, jonka mukaan uusiutuvan energian tuottamiseen liittyvän hankkeen ympäristövaikutukset ja Natura-arviointi olisi AINA suoritettava yhdessä, millä sujuvoitettaisiin hankkeiden valmistelua, ei tule hyväksyä. Asiasta pitää voida päättää hankekohtaisesti.

Lähtökohtaisesti Natura-alueille ja niiden läheisyyteen ei tule sijoittaa minkäänlaista vihreän siirtymän nimissä tehtävää uusiutuvan energian tuotantolaitosta tai siihen liittyvää hanketta (tuulivoimaa, aurinkovoimaa, kaivostoimintaa, vesivoimaa, vedyn tuotantolaitoksia, sähkönsiirtolinjoja, energiavarastoja jne).

Vielä vähemmän hyväksyttävä on muutosehdotus, missä rauhoitettujen eläinlajien häiritseminen ja tahallinen tappaminen laillistetaan uusiutuvan energian tuotantolaitoksen rakentamisen ja toiminnan aikana. Tämä ei ole millään lailla yleisen edun mukaista eikä palvele kansanterveyttä eikä turvallisuutta. Päinvastoin, ihmisten ja koko kansan mielenterveys kärsii, kun voimalat häiritsevät eläinten ja ihmisten elinoloja ja kun eläimet kuolevat esimerkiksi lentämällä tuulivoimaloiden lapoihin.

Luonnonsuojelulain tarkoitus ja tavoite on luonnon monimuotoisuuden turvaaminen. Hallituksen esittämät muutokset luonnonsuojelulakiin romuttavat luonnonsuojelulain alkuperäisen tavoitteen täysin ja samalla myös ihmisten käsityksen ko. laista ja luottamuksen hallitukseen.

Esimerkiksi tuulivoimaloiden terveydelliset vaikutukset luontoon ja eläimistöön ovat lukuisissa tutkimuksissa osoitettu erittäin vahingollisiksi. Silti tuulivoiman vaikutuksista ympäristöön ja ihmisten ja eläinten terveyteen tiedetään vielä edelleen liian vähän. mm. tuulivoimaloiden melulle, kemikaaleille ja pienhiukkasille altistumisesta aiheutuvista vaikutuksista. Varovaisuus periaatetta pitäisi noudattaa siihen saakka, että saadaan parempaa tietoa tuulivoiman haitoista.

Luonnon monimuotoisuus ja yleisesti ottaen luonnonvaraisuus kärsii tuulivoimahankkeiden takia. Tuulivoimantuotantoalueiden perustaminen edellyttää puuston poistoa laajoilta alueilta heikentäen hiilinieluja, mikä on täysin ristiriidassa ennallistamis-, hiilinielu- ja monimuotoisuustavoitteiden kanssa. Tuulivoimaloita rakennetaan suojeltujen lajien, kuten liito-oravien, viitasammakoiden, maakotkien ja merikotkien asuinalueille ja vähät välitetään myöskään luonnonsuojelualueista, pohjavesialueista, lähteistä, pienvesistä, suojelluista vesialueista, ja ns. kansallisvesistä.

Pohjoiset olosuhteet eivät ole optimaaliset tuulivoiman ja aurinkovoiman rakentamiseen. Tuulivoimaloiden lavoista pohjoisissa olosuhteissa irtoaa suuria määriä mikromuovia, jota lentää tuulen mukana luontoon ajautuen lopulta kasveihin, pohjavesiin ja lopulta eläinten ja ihmisten kehoon. Tuulivoimaloiden lapojen eroosiota koskevaa tutkimustietoa on olemassa, mutta ei tietoa siitä, minne hiukkaset leviävät, ja minkälaisia vaikutuksia siitä saattaa olla. Ilman tutkimustietoa riskien arvioiminen on vaikeaa. Lapojen valmistuksessa käytetään bisfenoli A:ta, joka on hormonitoimintaa häiritsevä aine. Sitä pidetään niin myrkyllisenä, että Euroopan elintarviketurvallisuusviranomainen EFSA on äskettäin alentanut turvallisen päivittäisen annoksen määrää merkittävästi. Harkitaan myös bisfenolien täyskieltoa materiaaleissa, jotka voivat joutua kosketuksiin elintarvikkeiden kanssa. Jos aine on näin vaarallista ihmisille, on se sitä myös eläimille, erityisesti nisäkkäille.

Tuulivoimaloiden melun mallinnukset tehdään Ympäristöministeriön 2/2014 täysin vanhentuneen ohjeen mukaan, mikä on laadittu oleellisesti pienemmille voimaloille kuin mitä nykyiset 350 metrisiksi suunnitellut voimalat ovat. On selvää, että voimaloista on meluhaittaa niin eläimille kuin ihmisille voimaloiden lähialueilla, ja asetetut melurajat tulevat tuulivoimahankkeissa ylittymään. Eläimillä on huomattavasti parempi kuulo kuin ihmisellä, joten eläimille tulee tuulivoimaloista olemaan todella suurta haittaa. Esimerkiksi lepakot suunnistavat kuulon avulla ja tuulivoimalat voivat sekoittaa niiden suunnistuskyyvyn.

Tuulivoimahankkeissa kävellään ronskisti lakien yli rikkoen yli 10 eri voimassa olevaa lakia: metsälaki (1093/1996), Laki Maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta 254/2017,

naapuruussuhdelaki 26/1920, vesilaki (587/2011), ympäristönsuojelulaki (527/2014), jätelaki 646/2011, perustuslaki 15§, terveydensuojelulaki 6§ muinaismuistolaki (295/1963) ja nyt kysessä oleva luonnonsuojelulaki (1096/1996). Tätä vain katsotaan hallituksessa sormien läpi!! Aioitaanko nämä loputkin lait muuttaa siten, että Suomessa voidaan jyrätä kaikissa uusiutuvan energian hankkeissa luonnon, eläinten ja kansalaisten etujen yli?

Suomen hallituksessa, eduskunnassa ja maakunnissa suhtaudutaan ylimielisesti kiinteistöjen arvon alenemiseen, infraäänen ja melun vaikutuksiin, mikromuoviin, luonnon ja elinympäristöjen pirstaloitumiseen, eläimiin kohdistuviin haittavaikutuksiin, sosiaalisiin vaikutuksiin, metsäkatoon, ekologisten käytävien rikkoutumiseen, hiilinielujen heikentymiseen ja hankkeiden yhteisvaikutuksiin. Tämä ei ole hyväksyttävää.

Uusiutuvan energian tuotantolaitoksiin käytettävien materiaalien, betonin ja lukuisten eri metallien kaivaminen maaperästä, valmistus ja/tai käyttö köyhdyttävät maapallon varantoja, tuhoavat luontoa ja edesauttavat orjuutta kaivoksilla mm. Kiinassa ja Kongossa. Voidaan todeta, että edistämällä vihreän ideologian nimissä

uusiutuvan energian tuotantolaitoksien rakentamista Suomeen, hallitus edesauttaa ja hyväksyy muissa maissa tapahtuvan orjuuden ja kolonialismin. Tämä ei ole hyväksyttävää.

Suomen puhdas luonto ja hiljaisuus – sitä ei saa pilata uusiutuvan energian tuotantolaitoksilla ja niiden rakentamisella Suomeen sellaisille paikoille, joissa luonto ja eläimet joutuvat kärsimään, väistämään ja kuolemaan!

Esitämme, että Uusiutuvan energian RED III -direktiiviä ei viedä kansalliseen lainsäädäntöön ja että eduskunta ei hyväksy esitettyjä muutoksia luonnonsuojelulakiin.

Pelastetaan Suomen Luonto ry

Ehdotus 1: Säännös, jonka mukaan uusiutuvan energian tuottamiseen liittyvän hankkeen ympäristövaikutukset ja Natura-arviointi olisi aina suoritettava yhdessä, mikä sujuvoittaisi näiden hankkeiden valmistelua.

Koemme, että Natura-arvioinnin ja ympäristövaikutusten arvioinnin laatiminen aina yhdessä on lähtökohtaisesti hyvä periaate. Tämä ei kuitenkaan saa estää myöhemmin suoritettavaa Natura-arviointia, mikäli saatavilla olevan uuden informaation perusteella Natura-arviointi koetaan myöhemmin tarpeelliseksi.

Ehdotus 2: EU:n luonnonsuojeludirektiivien kansalliseen täytäntöönpanoon liittyvää erittäin tärkeän yleisen edun käsitettä tarkennettaisiin siten, että uusiutuvan energian hankkeet aina kuuluisivat sen piiriin. Tämän johdosta näille hankkeille voitaisiin myöntää poikkeus luonnonsuojelulain lajisuojeluun ja Natura 2000 -verkostoon liittyvistä säännöksistä, mikäli muut laissa säädetyt edellytykset täytyisivät.

1. Katsomme, että käsitteen pysyvä käyttöönotto kansallisessa lainsäädännössä on merkittävässä ristiriidassa Suomen ympäristönsuojelun perinteiden, ja luonnonsuojelullisten saavutusten ja tavoitteiden kanssa. Lakimuutoksen hyväksyminen mahdollistaisi Natura 2000-verkoston, luonnonsuojelualueiden, kansallispuistojen, suojeltujen luontotyyppien, eliölajien sekä EU luontodirektiivin liitteessä IV mainittujen eliölajien suojelun vaarantamisen.

2. Lakimuutoksen käyttöönotto voisi johtaa myös EU:n varovaisuusperiaatteen rikkomiseen. Tämän lain tai sen nojalla annetun asetuksen mukaisessa päätöksenteossa kiinnitetään huomiota luonnon monimuotoisuuden merkittävän vähenemisen tai häviämisen uhkaan, vaikka siitä ei olisi olemassa varmistettua tieteellistä tietoa. Jos vaikutuksia luonnonsuojelulain tarkoittamiin erityisiin suojeluarvoihin ei ole riittävällä tavalla selvitetty, niihin mahdollisesti kohdistuvaa heikennystä ei siten voida sulkea pois luonnonsuojelulaissa ja sen soveltamista ohjaavassa luontodirektiivissä edellytetyllä varovaisuusperiaatteen mukaisella tavalla (esim. EU tuomioistuimen Waddensee-ratkaisu C-127/02, Landelijke Vereniging tot Behoud van de Waddenzee). Ratkaisussa KHO: 2019:160 selvennetään varovaisuusperiaatteen tulkintaa ja merkitystä [susireviiriin kohdistuvien] vaikutusten arvioinnissa:

”...laadittujen selvitysten ja vaikutusten arviointien perusteella jäi huomattava epävarmuus siitä, kuinka merkittäviksi ja laaja-alaisiksi osayleiskaavan mahdollistamien tuulivoimaloiden alueiden rakentamisesta ja käytöstä aiheutuvat haitalliset vaikutukset muun ohella susien liikkumisen ja reviirien käytön kannalta muodostuvat. Kun lisäksi otettiin huomioon, että kysymys oli osayleiskaavasta, jota sai käyttää yleiskaavan mukaisten tuulivoimaloiden rakennusluvan myöntämisen perusteena, sekä rajalliset mahdollisuudet susien keskeisen elin- ja lisääntymisalueen huomioimista koskevien ehtojen asettamiseen lupamenettelyssä,

osayleiskaavaa varten ei ollut laadittu sellaisia selvityksiä ja vaikutusten arvioiteja, joiden nojalla olisi ollut mahdollista luotettavasti arvioida sitä, oliko kaavassa osoitettujen tuulivoimaloiden alueiden toteuttaminen sovittavissa asianmukaisesti yhteen luonnonarvojen vaalimista koskevan yleiskaavan sisältövaatimuksen kanssa. Myöskään luonnonsuojelulain 49 §:n 1 momentissa kiellettyjen vaikutusten aiheutumista ei ollut laadittujen selvitysten perusteella mahdollista poissulkea. Osayleiskaava ei siten perustunut maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n mukaisiin riittäviin selvityksiin ja vaikutusten arviointeihin.”

3. Luonnonsuojelulakiin ei tule sisällyttää 'erittäin tärkeän yleisen edun' käsitettä. Luonnonsuojelulaissa ei tule sallia poikkeuksia rauhoitettujen eläinlajien sekä eliölajien suojelun suhteen. Nämä muutokset eivät ole myöskään tarpeellisia. Alla tuomme esille, miksi 'erittäin tärkeän yleisen edun'- käsite ei peruslähtökohdiltaan sovellu käyttöön eikä ole tarpeellinen Suomessa.

Lähtökohta. EU:n RED III:n sisältämä ns. 'erittäin tärkeän yleisen edun käsite' on lähtöisin Saksasta, jossa käsite sisällytettiin Renewable Energy Act:iin (voimaantulo 1.1.2021). Lakimuutosten jälkeen, käsitteen periaatteet tulivat lainvoimaiseksi 28.7.2022 Saksassa. Käsite on Saksan uusiutuvan energian etujärjestön aloite, ja sen tavoitteena on uusiutuvan energian liiketoiminnan edistäminen. Saksassa käsitteen käyttöönotto alkoi jo ennen Ukrainan kriisiä sekä energian saatavuuskriisiä. Saksan hallinto vei asian EU tasolle, ja periaate otettiin väliaikaisesti (30.6.2024 asti) käyttöön EU jäsenmaissa.

Parhaillaan tuulivoimasektorin etujärjestö WindEurope edistää käsitteen sisällyttämistä jäsenvaltioiden kansalliseen lainsäädäntöön. Ote WindEurope politiikkatavoitteista (maaliskuu-2024 vuosiraportti):

”Member States must transpose the permitting provisions of the Renewable Energy Directive by 1 July 2024, notably the “overriding public interest” principle. Member States should also clearly define steps and timelines within the administrative services involved to ensure that all relevant permits are delivered within the 2-year deadline for onshore wind and 3-year deadline for offshore wind”. “Member States must proactively engage in spatial planning and remove constraints to wind deployment with a view of accelerating permitting in all suitable areas”.

Suomen lainsäädännön tulee perustua kansallisiin tarpeisiin ja tavoitteisiin, ei etujärjestöpainotuksiin. Käsitteen sisällyttämisen tavoite on heikentää sidosryhmien perusteltuja hallinto-oikeuskanteita, kuten todetaan etujärjestö WindEuropen raportissa: ”Europe has turned a corner on the permitting of new onshore wind farms. In 2023 it awarded more permits than the years before. This is mainly thanks to the new EU rules. A key element in the new rules is Overriding Public Interest which applies when projects get challenged in court.”

Käsitteen peruseriaatteeseen kuuluu, että uusiutuva energia asetetaan aina etusijalle muihin näkökohtiin, kuten luonnonsuojeluun ja erityisesti Natura 2000-verkoston liittyviin monimuotoisuus näkökulmiin nähden, kunnes saavutetaan hiilineutraalius. Suomen tavoite on olla hiilineutraali jo vuonna 2035 - käsitteen pysyvä sisällyttäminen Suomen lainsäädäntöön ei ole tästäkään näkökulmasta tarpeellista.

EU:n uusiutuvan energian uudistettu tavoite on 42.5 % vuoteen 2030 mennessä, ja laajempaan tavoitteena on saavuttaa 45 % taso. Suomen vastaava kansallinen tavoite on yli 50 %. Suomessa uusiutuvan energian osuus energian kulutuksesta oli jo 42 % vuonna 2022, ja on nousussa. Myöskään tästä näkökulmasta katsottuna, käsitteen tuominen Suomen lainsäädäntöön ei ole tarpeellista.

Uusiutuvan energian tuotanto on kasvanut merkittävästi, ja sen rakentamisen tavoitteet ovat ajan myötä muuttuneet. Suomi on ollut Euroopan nopeimmin kasvava tuulivoimamarkkina. Lähtökohtana ei ole enää

ensisijaisesti kotimaisen vihreän siirtymän tai energiaomavaraisuuden saavuttaminen, vaan enenevässä määrin sähkö-vetyliiketoiminnan rakentaminen palvelemaan vientisektoria, esimerkiksi Saksaa, jonka vihreän vedyn tuontitarve on arvioitu olevan noin 70 %. Huomionarvoista on myös se, että sähkö-vetyliiketoimintaa Suomessa harjoittavat pääsääntöisesti ulkomaisessa omistuksessa olevat yhtiöt. Suomen kansallisen luonnonsuojelulain periaatteiden rikkomisen mahdollistaminen 'erittäin tärkeän yleisen edun periaatteen' nimissä tällaisen liiketoiminnan edistämiseksi, on eettisesti erittäin kyseenalaista.

4. Uusiutuvaa energiaa ja sen vaatimaa infrastruktuuria ei tule lainsäädännössä nostaa erityisasemaan suhteessa muihin ilmastotoimiin, energiateknologioihin ja maankäyttömuotoihin. 'Erittäin tärkeän yleisen edun' -käsitteen sisällyttäminen lainsäädäntöön olisi ristiriidassa Suomen hallitusohjelman, ilmasto- ja energiapolitiikan sekä EU vaikuttamisen tavoitteiden kanssa. Käsitteen sisällyttäminen koskemaan uusiutuvaa energiaa ei edistä teknologianeutraaliutta, vaan asettaisi uusiutuvan energian aina etusijalle muuhun puhtaaseen energiaan nähden. Esimerkiksi UNECE:n mukaan ydinvoiman elinkaaripäästöt ovat pienemmät kuin aurinko-, vesi, ja tuulivoimalla, vaikka laskelmassa ei huomioida hajautetun uusiutuvan energian aiheuttamaa metsäkatoa ja hiilipäästöjä.

Suomi on päättänyt ajaa teknologianeutraalia lähestymistapaa EU:n 2040-ilmastopaketissa ja pyrkiä parantamaan ydinvoiman suotuisaksi luokittelua EU-sääntelyssä (viittaus: TEM Perusmuistio 5.2.2024, EU/381/2024-TEM-2, Teknologianeutraalin energiapolitiikan edistäminen EU:ssa; ennakkovaikuttaminen). Ote perusmuistiosta: "Suomi pitää erittäin tärkeänä teknologianeutraalia energiapolitiikkaa Euroopan unionissa. Eri politiikka-alojen toimien, jolla on merkitystä energian tuotantoon tai käyttöön, tulisi perustua teknologianeutraaliuteen. Suomi painottaa, että ydinenergiaa tulisi käsitellä EU:n tiedonannoissa, strategioissa, tavoitteissa, rahoitusohjelmissa ja lainsäädäntötyössä tasaveroisesti muiden päästövähennyskeinojen ja puhtaiden energiantuotantomuotojen kanssa".

5. Katsomme myös, että lakiehdotusta ei ole riittävän täsmällisesti määritelty, esimerkiksi miten määritellään pakottava syy, kansanterveydellinen tarve, tai vaihtoehdottomuus. Lakiehdotus jättää liikaa tulkinnanvaraa ja on herkkä poliittiselle vaikuttamiselle. Kansanterveyden sisällyttäminen lakiehdotukseen ei vaikuta perustellulta, sillä maatuulivoimatuotanto on johtanut paikallisella tasolla kansanterveydellisiin ongelmiin (meluhäiriöt).

Rajat Lapin kaivoksille ry

Rajat Lapin kaivoksille ry ei hyväksy esitettyä lakimuutosta, koska se vaarantaa YVA ja Natura-arviointien suorittamisen riittävän huolellisesti ja perusteellisesti. Hankkeiden käsittelyn sujuvoittaminen on sinänsä hyvä tavoite mutta esimerkiksi YVAprosessien viivästyminen johtuu useimmiten hankkeiden huonosta valmistelusta.

Uusiutuvan energian hankkeiden määrittelemineen aina erittäin tärkeän yleisen edun piiriin ei ole perusteltua vaan hankkeiden mahdollinen kuulumineen erittäin tärkeän yleisen edun piiriin tulisi arvioida hankekohtaisesti, perusteellisesti ja huolellisesti.

Renkajärven suojeluyhdistys ry

Luonnos hallituksen esitykseksi luonnonsuojelulain muuttamisesta sisältää useita kyseenalaisia kohtia mm. perusoikeuksien ja omaisuuden suojan osalta, mutta haluamme erityisesti korostaa seuraavia näkökohtia, jotka tekevät luonnoksen toteuttamiskelvottomaksi ehdotetussa muodossaan:

- Lain muutosehdotus toteaa, että kaikki uusiutuvan energian hankkeet ovat erittäin tärkeitä yleisen edun mukaisia hankkeita. Näkemys saattaisi osittain olla perusteltu, mikäli kaikki uusiutuvan energian hankkeet koordinoitaisiin tai ohjattaisiin valtakunnallisesti tai vähintään alueellisesti. Näin ei ole, vaan hankkeet suunnitellaan ja toteutetaan yksittäin ja paikallisia olosuhteita hyödyntäen, puhtaasti kaupallisin perustein. Seurauksena on sirpaloitunut rakentaminen sekä mm. luonnonsuojelun ja kansanterveyden jääminen toissijaisiksi. Yksittäiselle hankkeelle mahdollisesti annettavasta erityisen tärkeän yleisen edun mukaisuudesta tulee päättää aina erikseen.
- EU:n jäsenvaltiot voivat rajata mm. eri uusiutuvan energian teknologioita luonnoksessa tarkoitetun yleisen edun käsitteen ulkopuolelle. On tärkeää, että tämä poissulkeva rajausta tehdään tuulivoiman ja myös aurinkovoiman osalta. Etenkin tuulivoima on osoittanut monessa suhteessa ongelmalliseksi ympäristön, ihmisten terveyden ja elinolosuhteiden sekä myös uusiutuvan energian riittävän varman tuottamisen kannalta. Näihin teknologioihin liittyvät yksittäiset hankkeet ovat usein pienehköjä ja korostetusti lyhyen aikavälin kaupallisiin intresseihin pohjautuvia. Myös niiden teknologia on kehittynyt nopeasti, eikä kiistattomia tutkimuksia niiden vaikutuksista ole. Tärkeän yleisen edun statuksen määrittäminen etukäteen ja yleisesti näille teknologioille ei voi olla järkevää eikä oikein päästöttömän energiantuotannon, kansalaisten hyvinvoinnin ja luonnon monimuotoisuuden kannalta.

Saimaa ilman kaivoksia ry

Ilmastokriisiä ja luontokatoa ei voi ratkaista erillään toisistaan. Ilmastokriisi kiihdyttää luontokatoa, ja luontokato kiihdyttää ilmaston lämpenemistä. Kaikkia teollisia hankkeita tulisi punnita yhtä aikaa näiden molempien linssien lävitse.

Luonnonsuojelulakiin ehdotetaan heikennystä, jonka mukaan uusiutuvan energian tuotantolaitosten suunnittelun, rakentamisen ja käytön, sekä tällaisten laitosten verkkoon liittämisen tuottamiseen liittyviä hankkeita voidaan jatkossa pitää aina niin sanotun ”yleisen edun” mukaisena ja siten niille voitaisiin myöntää poikkeus luonnonsuojelulain lajisuojeluun ja Natura 2000 -verkostoon liittyvissä säädöksissä.

Lakiesitys antaa sellaisen kuvan, että ilmastokriisi voitaisiin ratkaista luonnon monimuotoisuutta vähentämällä. Uusiutuvan energian tuotantolaitoksia toki tarvitaan, jotta osa fossiilisilla raaka-aineilla tuotetusta energiasta voidaan korvata. Kaiken korvaaminen ei kuitenkaan tule olemaan mahdollista (Simon Michaux, GTK, 2021) joten myös muita ratkaisuja ilmastopäästöihin joudutaan etsimään.

Jokaista uusiutuvan energian tuotantolaitoshanketta tulisikin harkita sekä ilmastokriisin että luonnon monimuotoisuuden säilyttämisen kannalta. Ilmastokriisiä ei ratkaista luonnon monimuotoisuutta köyhdyttämällä.

RED-asetus on lähtökohtaisesti ristiriidassa EU:n biodiversiteteettistrategiassa 2030 asetettujen tavoitteiden ja YK:n biodiversiteettistrategiassa luontokadon ehkäisemiseksi asetettujen luonnon monimuotoisuuden

suojelun tavoitteiden kanssa. RED-asetus ei siis ole koherentti, eikä yhteensovitettu muun pakottavan EU-lainsäädännön kanssa.

Suomi ei valtionakaan voi syyllistyä luontokadon kiihdyttämiseen yleisen edun nimissä. Meillä on myös muita ensisijaista kansallista lainsäädäntöä, kuten kaavoituslainsäädäntö sekä vesien ja merenhoitosuunnitelmat (vesipuitedirektiivi). Esimerkiksi puhtaan veden ja vesistöjen ekologisen ja kemiallisen tilan säilyttäminen tai parantaminen pitää katsoa palvelevan suomalaisten yleistä etua ylisukupolisesti.

Suomen Luonnonsuojeluliitto

Suomen luonnonsuojeluliitto toteaa, että yhtä ympäristöongelmaa ei pidä pyrkiä ratkaisemaan pahentamalla toista. Ilmastokriisin torjumiseksi ei pidä hyväksyä eikä lainsäädännöllä edistää luontokatoa kiihdyttäviä tai vesien hyvää tilaa vaarantavia toimia.

Uusiutuvankin energian tuotannon tulee olla kestävä, mitä se ei kokonaisuudessaan aina ole, esimerkkeinä puun ja biomassan poltto sekä vesivoima. Ne pitäisi sulkea soveltamisalasta kokonaan pois (vertaa "Do Not Significant Harm -periaate" ja direktiivin johdannon resitaali 44).

Lisäksi esimerkiksi tuuli- ja aurinkovoimaloiden kestävyys riippuu usein ratkaisevasti sijoituspaikasta – jonka valinnan reunaehtoja tämä esitys uhkaa heikentää.

Näistä syistä uusiutuvan energian tuotannon nopeuttamiseen tähtäävä RED III on tältä osin EU:lta kehnoa lainsäädäntöä.

ESITYKSEN YMPÄRISTÖVAIKUTUKSET TULEE ARVIOIDA

Esityksen ympäristövaikutuksia ei ole arvioitu, mikä on suuri puute.

Heikkoutena on, että lakiluonnos saattaa mahdollistaa ja edistää luonnon monimuotoisuuden heikentämistä "pala palalta". Näin käy herkästi, ellei mikäli lain soveltamisalaan kuuluvien energiahankkeiden määrittelyä rajoiteta.

Myös lakiluonnoksen kumulatiiviset vaikutukset luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonsuojelullisten tavoitteiden toteutumiseen suojelualueverkostossa tulee arvioida. Muuten lakiesityksen mukainen sääntely voi johtaa siihen, että kiihdytetty vihreä siirtymä ei toteudu ympäristöllisesti kestävästi.

35 § NATURA JA YVA

Natura-arvioinnin yhdistämisestä yva-menettelyyn puhutaan usein, niin tässäkin. Asia ei ole kuitenkaan yksinkertainen.

Hankkeen vaihtoehdon valinta ja yksityiskohtien tarkentuminen saattaa tapahtua vasta yvan jälkeen. Näistä syistä Natura-arviointiin voidaan oikeasti joutua palaamaan yvan jälkeen, mahdollisesti myös silloin ajankohtaisten muiden hankkeiden yhteisvaikutusten kanssa.

Naturassa tulee ottaa huomioon "erittäin tärkeän yleisen edun lisäksi" myös vaihtoehdottomuus ja kompensoitavuus. Näistä syistä harkinta tulee aina tehdä tapauskohtaisesti erikseen.

Huomattakoon, että moni Natura-alue on myös kotimainen luonnonsuojelualue. Kotimainen suojelutavoite voi olla Naturaa tiukempi ja laajempi.

Suomessa ei ole tehty esimerkiksi yhtään tuulivoimalaa Natura-alueelle. Se on hyvä kotimainen käytäntö, josta on hyvä pitää kiinni jatkossakin.

39 § JA 83 § HANKKEILLE TULEE ASETTAA VÄHIMMÄISKOKO

Lakiluonnoksessa uusiutuvan energian hankkeiden sujuvoittamiseksi ei ole määritelty esimerkiksi energiantuotannon tai -siirron tehon määrään perustuvaa alarajaa hankkeille, jotka lakiluonnoksen 39 §:n ja 83 §:n mukaisesti olisi aina luettava erittäin tärkeän yleisen edun mukaisiksi.

Tällainen lain soveltamisalaan kuuluvien hankkeiden koon alaraja tulee välttämättä asettaa kansallisesti. Yksi mahdollisuus on käyttää yva-lain hankeluettelo ja sen ulkopuolisissa hankkeissa (esim. aurinkovoimalat) harkinnanvaraisesta yvasta annettujen päätöksiä linjaa.

Ilman alarajaa mitkä tahansa – myös erittäin pienet uusiutuvan energian hankkeet – luettaisiin yleisen edun kannalta erittäin tärkeiksi sekä kansanterveyttä ja turvallisuutta palveleviksi, mahdollistaen tavallista helpomman luonnonsuojelulain säädöksistä poikkeamisen. Näin ei tietenkään voi eikä saa olla.

Lisäksi poikkeuksista tulee sulkea pois puu- ja biomassahankkeet sekä vesivoima.

70 § ELÄINLAJIEN RAUHOITUS

Mahdollisten poikkeuksien tulee aina olla tapauskohtaisia. Niissä pitää ottaa huomioon muutkin luvan edellytykset ja lainsäädäntö. Lievennystoimet tulee säätää lupaehdoilla pakollisiksi.

SUHDE MUUHUN LAINSÄÄDÄNTÖÖN

Uusiutuvan energian hankkeiden valmistelussa ja luvituksessa tulee edelleen huomioida muutkin luvan edellytykset ja muu lainsäädäntö, kuten kaavoitusta koskeva.

SUHDE YHDEN LUUKUN MENETTELYYN

RED III ja muut ns. kiirehtimisasetukset (CRMA, NZIA) voivat omine menettelyinen ja määräaikoineen pirstoa luvitusta, jota yritetään nyt yhdentää. Parasta olisi integroida ne yhden luukun menettelyyn ja ns. VALO-organisaatioon.

SEURANTA

Lakihankkeen vaikutuksia on tärkeää tarkasti seurata.

VOIMAANTULO

Säännöksen tulee koskea vasta sen voimassa tullessa uusia hankkeita, eikä taannehtivasti nyt jo viranomaisessa vireillä olevia.

KUN RED III LOPPUU

Huomattakoon, että RED III on väliaikainen, ja sen toimiaika loppuu jo 30.6.2025. Näitä luonnonsuojelulain muutoksiakaan ei tule pitää pysyvinä vaan ne pitää säätää raukeamaan RED III:n rautessa.

Suomen luonnonsuojeluliiton Muonion ja Kolarin luonto ry

Suomen luonnonsuojeluliiton paikallisyhdistys Muonion ja Kolarin luonto ry on huolissaan luonnonsuojelulakiin (9/2023) tehtävistä muutoksista sekä ennen kaikkea esityksessä olevista sanamuodoista, jotka koskevat uusiutuvien energiamuotojen tuotantoa ja niiden määrittelemistä erittäin tärkeän yleisen edun mukaisiksi sekä kansanterveyttä ja turvallisuutta palveleviksi.

Suomen hallituksen eduskunnalle antaman esityksen mukaan EU:n jäsenvaltioiden on varmistettava, että lupamenettelyssä uusiutuvan energian tuotantolaitosten suunnittelun, rakentamisen ja käytön, tällaisten laitosten verkkoon liittämisen ja asiaankuuluvan verkon itsensä sekä varastojen katsotaan olevan erittäin tärkeän yleisen edun mukaisia.

Muonion ja Kolarin luonto ry katsoo, että luonnoksessa käytetty lauseke erittäin tärkeästä yleisestä edusta synnyttää maaomaisuuteen liittyviä pakkolunastusoikeuksia sekä kaventaa yksilön mahdollisuuksia vaikuttaa luonnon monimuotoisuuden, ympäristön ja kulttuuriperinnön vaalimiseen sekä oikeutta terveelliseen ympäristöön ja omaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon. Täten se sivuuttaa täysin Suomen perustuslain (11.6.1999/731).

Suomen perustuslain 2 §:n 1 momentin mukaan kansanvaltaan sisältyy yksilön oikeus osallistua ja vaikuttaa yhteiskunnan ja elinympäristönsä kehittämiseen. Erittäin tärkeän yleisen edun kohdalla kansalaiset ovat kuitenkin alisteisessa asemassa, koska erittäin tärkeä yleinen etu sivuuttaa yksilövapaudet ja yksilön oikeuden tehdä elinympäristöään koskevia päätöksiä.

Samalla myös perustuslain 15 §:n 1 momentissa mainittu maanomistajan omaisuusturva heikentyy huomattavasti, mikäli uusiutuvan energian tuotantolaitosten suunnittelun, rakentamisen ja käytön, tällaisten laitosten verkkoon liittämisen ja asiaankuuluvan verkon itsensä sekä varastojen katsotaan automaattisesti olevan erittäin tärkeän yleisen edun mukaisia. Kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastusta koskevan lain (29.7.1977/603) 4 §:n 1 momentin mukaan yksilön omaisuus voidaan lunastaa, jos yleinen tarve sitä vaatii.

Perustuslain 20 §:n 1 momentissa puolestaan todetaan vastuun luonnosta, sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluvan kaikille. Samaisen lain 2 momentin mukaan julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon. RED III -direktiivissä oleva määritelmä erittäin tärkeästä yleisestä edusta kuitenkin sivuuttaa perustuslaissa mainitut kohdat ja kaventaa yksilön mahdollisuuksia vaikuttaa päätöksentekoon.

Samalla se mahdollistaa myös teollisen rakentamisen luonnon kannalta arvokkaille elinalueille, ja heikentää täten merkittävästi luonnon biodiversiteettiä (Tolvanen et al. 2023). Lauseke on myös ristiriidassa jokaiselle kuuluvan kulttuuriperintöön liittyvän vastuun sekä elinympäristöä koskevan päätöksentekoon liittyvän oikeuden kanssa.

Muonion ja Kolarin luonto ry on huolissaan RED III -direktiivin vaikutuksista luonnon monimuotoisuuteen. Etenkin direktiivin 16 b artiklassa mainittu muutos, joka kumoaa uusiutuvien energiamuotojen osalta luonnonsuojelulain eläinlajien rahoitusta koskevan 70 §:n 1 momentissa olevat kohdat 1–3, ja on siten ristiriidassa samaisen lain 131 §:n 2 momentin kanssa, jossa määritellään luonnonsuojelurikkomuksen tunnusmerkit, herättää huolta.

RED III -direktiivin 16 b artiklan mukaan suojeltujen lajien häiritsemistä ja mahdollista tappamista ei pidetä tahallisenä, mikäli uusiutuvan energian hankkeessa on toteutettu tarvittavia lieventäviä toimenpiteitä, joilla pyritään estämään mahdollisimman pitkälle luonnonsuojelulain nojalla suojeltujen lajien tappaminen, häiritseminen tai muut mahdolliset ympäristövaikutukset.

Muonion ja Kolarin luonto ry muistuttaa, että tuotantolaitosten sijoittelun suunnittelussa tulisi aina ottaa huomioon luonnonsuojelulain 7 §:ssä mainittu varovaisuusperiaate. Mikäli tuotantolaitoksia suunnitellaan sijoitettavaksi luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaille alueille tai niiden läheisyyteen, luontoyhteyksien tai ekologisten käytävien alueelle tai niiden läheisyyteen, tai eliölajien kausittaisten muuttoreittien tielle tai sen läheisyyteen, tulisi toimintaan suhtautua aina luonnonsuojelurikkomuksen valmisteluna.

Muonion ja Kolarin luonto ry myös ehdottaa, että mikäli tuotantolaitoksia suunnitellaan tai rakennetaan sellaisille seuduille, jotka eivät ole luokiteltavissa luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiksi, luontoyhteyksiksi tai eliölajien kausittaisiksi muuttoreiteiksi, tuotantolaitoksien rakentamisen seurauksena tapahtuvia suojeltujen lajien kuolemia ei katsota tahallisiksi, mikäli ne kompensoidaan siten kuin luonnonsuojelulain vapaaehtoista ekologista kompensatiota koskevassa 11:sta luvussa ekologinen kompensatio määritellään.

Suomen hallituksen tekemä esitys RED III -direktiivistä heikentää myös luonnonsuojelualueiden, kuten esimerkiksi Natura 2000 -verkoston, suojeluastetta, koska se mahdollistaa uusiutuville energiamuodoille luonnonsuojelulain 39 §:n 2 momentissa säädetyn oikeuden rakentamiseen erittäin tärkeän yleisen edun nimissä. Samalla se kumoo luonnonsuojelulain 83 §:n vaikutukset uusiutuvan energian hankkeiden kohdalla.

Muonion ja Kolarin luonto ry arvioi, että voimakkaasti ihmistoiminnan vaikutuksesta muuttuneisiin, laajalti avoimiin ympäristöihin sijoittuvien uusiutuvan energian hankkeiden voidaan katsoa olevan erittäin tärkeän yleisen edun mukaisia vain silloin, kun hankkeella ei arvioida olevan heikentäviä vaikutuksia luonnon monimuotoisuuteen paikallisesti tai kansallisesti sekä yksin tai yhdessä muiden uusiutuvan energian hankkeiden kanssa.

Muonion ja Kolarin luonto ry katsoo, ettei ole olemassa tutkittua tietoa, joka vahvistaisi yksiselitteisesti uusiutuvien energiamuotojen palvelevan kansanterveyttä ja turvallisuutta. Yhdistys ei myöskään allekirjoita näkemystä, jonka mukaan uusiutuvan energian tuotantolaitosten suunnittelun, rakentamisen ja käytön, tällaisten laitosten verkkoon liittämisen ja asiaankuuluvan verkon itsensä sekä varastojen voisi määrittellä automaattisesti olevan erittäin tärkeän yleisen edun mukaisia.

Muonion ja Kolarin luonto ry haluaa myös saattaa ympäristöministeriön tietouteen, että Suomen hallituksen eduskunnalle esittämässä luonnoksessa esitetty määritelmä uusiutuvan energian hankkeiden erittäin tärkeästä yleisen edun mukaisesta luonteesta mahdollistaa uusiutuvan energian tuotantolaitosten ja siihen liittyvän infrastruktuurin rakentamisen lähes rajoitteita. Tämä koskee myös luonnonsuojelualueita, valjastamattomia virtavesiä, niiden patoamista sekä patoamiseen liittyvien uusien patoalaiden rakentamista.

Yhdistys painottaa, että hallituksen luonnonsuojelulakiin ehdotetut muutokset rikkovat räikeästi Suomen valtion kansainvälisiä sopimuksia, kuten esimerkiksi YK:n biodiversiteettisopimusta sekä EU:n biodiversiteettistrategiaa. Esitys on myös ristiriidassa perustuslain (11.6.1999/731), luonnonsuojelulain

(9/2023) sekä poronhoitolain (848/1990) hengen kanssa, koska erittäin tärkeä yleinen etu on riittävä syy rajoittamaan myös poronhoitoa elinkeinona.

Muonion ja Kolarin luonto ry:n mukaan uusiutuvan energian rakentamisen voidaan katsoa olevan erittäin tärkeä yleinen etu ainoastaan rajoitetuilla nopean kehittämisen alueilla, mutta niiden ulkopuolella sitä ei tulisi ottaa lainkaan käyttöön. Yhdistys haluaa muistuttaa, että perustuslaki on kaiken lainsäädännön ja julkisen vallan käytön perusta, josta löytyvät suomalaisen kansanvallan keskeisimmät pelisäännöt, arvot ja periaatteet. Tästä syystä yhdistys myös vaatii, että RED III -direktiiviä koskeva käsittely on vietävä kokonaisuudessaan perustuslakivaliokunnan käsittelyyn ennen muuta jatkokäsittelyä.

Tuulia Järvi-Suomi ry

35 § Hankkeiden ja suunnitelmien arviointi

Lausuntomme:

Fingridin mukaan Suomi on vuositasolla energian suhteen omavarainen, ja tänä vuonna tuotetun energian ennakoitaan vuositasolla jopa ylittävän kulutetun sähkön määrän. Mitään sellaista kiirettä ei ole, joka oikeuttaisi ns. ohituskaistan käyttöön uusiutuvan energian hankkeissa. Myös tasapuolisuus eri energiantuotantomuotojen välillä on toivottavaa, kuten yhteiskunnassa yleisestikin. Näin ollen uusiutuvan energian tuotantolaitoksia ei voi asettaa eri/parempaan asemaan kuin esimerkiksi ydinvoimalaitoksia.

39 § Luvan myöntäminen sekä suunnitelman hyväksyminen ja vahvistaminen

Lausuntomme:

Kuten perusteluissanne kirjoitatte, 'direktiivin valmistelun aikana alkoi Venäjän federaation hyökkäyssota Ukrainaa vastaan ja maakaasun toimitusten ennennäkemätön väheneminen Venäjän federaatiosta jäsenvaltioihin. Tämän katsottiin uhkaavan unionin ja sen jäsenvaltioiden toimitusvarmuutta. Samaan aikaan kaasuntoimitusten käyttäminen aseena ja Venäjän federaation harjoittama markkinoiden manipulointi kaasuvirtojen tahallisten häiriöiden avulla johti energian hintojen jyrkkään nousuun unionissa, mikä vaaransi unionin taloutta ja uhkasi vakavasti toimitusvarmuutta.' Sitten tilanne on Euroopan unionissa muuttunut eikä esimerkiksi kaasun merkitys Suomen energiapaletissa ole missään vaiheessa ollut samaa luokkaa kuin eräissä muissa EU-maissa kuten Saksassa. Fingridin mukaan Suomi on vuositasolla energian suhteen omavarainen, ja tänä vuonna tuotetun energian ennakoitaan vuositasolla jopa ylittävän kulutetun sähkön määrän. Uusiutuvan energian tuotantolaitokset ovat liiketoimintalaitoksia, jotka toimivat ajaen osakkeenomistajiensa etua. Niiden tehtävä ei ole ajaa yleistä etua. Olisi myös väärin asettaa uusiutuvan energian tuotantolaitoksia eri/parempaan asemaan kuin esimerkiksi ydinvoimalaitoksia. Lisäksi on virheellistä olettaa, että esimerkiksi tuulivoimalaitokset palvelevat kansanterveyttä ja turvallisuutta. Päin vastoin ne saattavat sairastuttaa ihmisiä melu- ja valosaasteellaan, välkehaitallaan, mikromuovipäästöillään jne. Tutkimustietoa on rajallisesti saatavissa, mutta yhteistä tutkimuksille on, että niissä tuodaan esille tuulivoiman infraäänien haitallisuus ihmisen terveydelle. Näitä haittoja voivat olla muun muassa kuulo- ja tasapaino-ongelmat, huimaus ja tinnitus, vastustuskyvyn heikkeneminen, sydämen ja verisuonten kollageenimuutokset, unihäiriöt sekä keskittymishäiriöt. Tuuliturbiinien lapojen kulumisesta aiheutuu kymmenien kilojen (per tuuliturbiini) ylimääräinen vuotuinen mikromuovirasitus alueella ja siten kaikkien elollisten altistuminen BPA:lle metsän tuotteiden ja järven kalojen kautta kuin myös ihon kautta ja hengittämällä tai nielemällä pölyä. Korkeat

tuulivoimalat ovat lisäksi turvallisuusriski lähiseudun asukkaille mm. jäänheiton muodossa (jopa 500 m etäisyydelle ABO Wind Services Oy:n mukaan).

70 § Eläinlajien rauhoitus

Lausuntomme:

Pykälän 1 momentissa kielletään rauhoitettujen eläinlajien tahallinen tappaminen tai pyydystäminen. Rauhoitettujen eläinlajien tappamista tai pyydystämistä ei ole hyväksyttävää uusiutuvan energian tuotannon nimissä 'viherpestä' tahallisesta tahattomaksi.

Ei ole millään tavoin perusteltua asettaa myöskään uusiutuvan energian tuotantolaitoksia eri asemaan kuin muita, esim. ydinvoimalaitoksia.

83 § Poikkeus eliölajin suojelua koskevista säännöksistä

Lausuntomme:

Puhtaasti taloudellista etua tavoittelevia uusiutuvan energian tuotantolaitoksia ei voida pitää erittäin tärkeän yleisen edun mukaan toimivina. On ymmärrettävä, että niiden tehtävä on ajaa osakkeenomistajiensa etua. Näin ollen luontoa ei voida laittaa 'maksumieheksi' tällaisessa toiminnassa.

Vastustamme luonnonsuojelulain muuttamista ehdotetuilla tavoilla. Perustelut suunnitelluille muutoksille eivät enää ole ajankohtaisia tai ne ovat virheellisiä ajaen lähinnä asianomaisen teollisuuden etuja. Tässä asiassa tulee ehdottomasti noudattaa varovaisuusperiaatetta, joka tarkoittaa varautumista ihmisille, eläimille ja luonnolle aiheutuviin riskeihin, joita ei riittävästi tunneta. Energiakysymystä työstettäessä ei pidä aiheuttaa uusia vakavia ympäristöongelmia.

Tuulivoima-kansalaisyhdistys ry

Ehdotetulla lailla on tarkoitus panna Suomessa kansallisesti täytäntöön ne REDIII-direktiivin säännökset, jotka liittyvät luonnonsuojelulakiin. REDIII-direktiivin säännöksellä lisättiin Euroopan parlamentin ja neuvoston uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä annetut direktiiviin (EU) 2018/2001 (REDII) mm. 16 b ja 16 f artiklat, jotka liittyvät Suomen luonnonsuojelulain soveltamisalaan, ja joissa säädetään EU:n luontodirektiivin ja lintudirektiivin säännöksistä poikkeamiseen liittyvistä edellytyksistä.

REDIII direktiivin tarkoituksena on mm. uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyn nopeuttaminen määrittelemällä lupamenettelylle enimmäiskesto sekä niiden rakentamisen helpottaminen lieventämällä luonnonsuojelumääräyksiä uusiutuvan energian investointien kohdalla. Lievennykset toteutetaan määrittelemällä uusiutuvan energian investoinnit erittäin tärkeän yleisen edun piiriin kuuluviksi, jolloin niille voidaan myöntää poikkeuksia luonto- ja lintudirektiiveissä säädetyistä lajien suojeluvaatimuksista. Hankkeiden katsominen erittäin tärkeän yleisen edun mukaisiksi rajoittuu REDIII-direktiivissä vain poikkeuksien myöntämiseen artiklassa luetelluissa lajien suojelumääräyksistä, ja menettely soveltaminen on tarkoitettu määräaikaisiksi hiilineutraaliuden saavuttamiseen saakka.

REDIII-direktiivi merkitsee merkittävää heikennystä luonnonsuojelulain mukaisiin suojelutavoitteisiin, kun on kyse uusiutuvan energian investoinneista. Hallituksen esityksessä ehdotetut säännösmuutokset johtavat huomattavasti laajempiin ja jyrkempiin luonnonsuojelulain suojelumääräyksiä koskeviin heikennyksiin, kuin mihin REDIII-direktiivi maattamme velvoittaisi:

- Jäsenvaltioille myönnettyä mahdollisuutta pidentää tarvittaessa lupamenettelyn kestolle asetettua määräaikaakaan ei ole mainittu hallituksen esityksessä. Jatkokäsittelyssä tulee varmistaa, että mahdollisuus määräajan pidentämiseen hyödynnetään laissa täysimääräisesti.
- Valtioneuvoston mahdollisuutta päättää luvan myöntämisestä Natura 2000 -verkostoon kuuluvan alueen luontoarvoja heikentäville uusiutuvan energian hankkeille ei ole rajattu REDIII-direktiivin 16 f -artiklassa tarkoitetuista suojelumääräyksistä poikkeamiseen, vaan valtioneuvosto voi hyväksyä luvan myöntämisen uusiutuvan energian hankkeelle aina, kun muut edellytykset täyttyvät.
- Valtioneuvosto voi päättää, että lupa Natura 2000 -verkostoon kuuluvan alueen luontoarvoja heikentävälle uusiutuvan energian hankkeelle voidaan myöntää, vaikka hankkeessa ei toteutettaisi 16 f -artiklassa säädettyjä lieventäviä toimenpiteitä.
- Uusiutuvan energian investointien katsominen erittäin tärkeän yleisen edun mukaiseksi ollaan säätämässä pysyväksi, vaikka direktiivissä kyse on määräaikaisesta menettelystä.
- REDIII-direktiivissä yleisen edun mukaiseksi katsominen koskee vain poikkeuksen myöntämistä artiklassa luetelluista lajien suojelumääräyksistä, hallituksen esityksen mukaan uusiutuvan energian hankkeet kuuluisivat aina erittäin tärkeän yleisen edun piiriin. (Valtioneuvoston tiedote 26.2.2024: "EU:n luonnonsuojeludirektiivien kansalliseen täytäntöönpanoon liittyvää erittäin tärkeän yleisen edun käsitettä tarkennettaisiin siten, että uusiutuvan energian hankkeet kuuluisivat aina sen piiriin.")
- Direktiivissä suojeltujen lajien tappamista ja häirintää ei katsota tahalliseksi, mikäli rakentamisessa ja toiminnassa on otettu käyttöön tarpeelliset lieventävät toimenpiteet, hallituksen esityksen mukaan riittää, että nämä lieventävät toimenpiteet ovat asianmukaisia. Mitä asianmukaisella tarkoitetaan, ei hallituksen esityksessä määritellä.
- REDIII-direktiivissä on annettu lisämääräyksiä sellaisessa tilanteessa, jossa em. lieventävien toimenpiteiden tehokkuutta ei ole ennalta testattu, mm. velvollisuus ryhtyä lisätoimiin, mikäli nämä lieventävät toimet eivät tehoa. Tämä määräys puuttuu kokonaan nyt ehdotetusta laista.
- Jäsenvaltioille on jätetty harkintavalta siinä, miten laajasti suojelumääräyksistä poikkeamista sovelletaan. Poikkeaminen tulee rajoittaa koskemaan vain energiahuollon ja maamme hiilineutraaliuden kannalta välttämättömiä uusiutuvan energian hankkeita, ei kaikkia uusiutuvan energianhankkeita.
- Lakiehdotusta ei voida käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä, koska ehdotetut säädökset heikentävät ja rajoittavat perustuslain 6-7 §:ssä, 15 §:ssä ja 20 §:ssä säädettyjä perusoikeuksia ja ovat 22 §:n vastaisia.

REDII-III-direktiivien tarkoituksena on uusiutuvan energian hankkeiden lupamenettelyjen helpottaminen ja nopeuttaminen, mutta täysin varmistamatta jää, että nopeutettujen lupamenettelyjen yhteydessä tehtävät selvitykset ovat laadukkaita ja totuudenmukaisia, eikä luonnolle aiheuteta tarpeetonta vahinkoa ja haittaa. Direktiivin 16 b ja 16 f -artiklojen määräykset merkitsevät merkittäviä heikennyksiä lajien suojelulle. Siitä syystä Suomen ei tule direktiivin täytäntöönpanon yhteydessä säätää luonnonsuojelulakiin suurempia ja jyrkempiä heikennyksiä, kuin mihin se on REDIII-direktiivin määräysten perusteella pakotettu.

Säännöskohtaiset huomautukset:

35 §:

Lakimuutoksella toteutetaan REDIII-direktiivin 16 b -artiklan määräys kaikkien ympäristöarviointien toteuttamisesta yhdellä arvioinnilla, Natura-arviointi yhdistetään ympäristövaikutusten arviointiin ja sen tulokset sisällytetään yhteysviranomaisen perusteltuun päätelmään. Pidämme molempien arviointien toteuttamista samanaikaisesti hyväksyttävänä, mikäli voidaan varmistaa, että selvitysten laadusta ei tingitä. Korostamme sitä, että samalla on pidettävä huolta siitä, ettei selvitysten laatu heikkene ajan puutteen ja kiireen vuoksi, ja Natura-arvioinnin erityiset tietovaatimukset voidaan täyttää, ja pitää erillään muista selvityksistä. 35 §:n toisessa momentissa edellytetään lausunnon pyytämistä ELY-keskukselta ja siltä, jonka hallinnassa Natura 2000 -verkostoon kuuluva alue on. ELY-keskuksen lausunto tulee 3 momentin mukaan antaa viimeistään kuuden kuukauden kuluttua siitä, kun lausuntopyyntö on ELY-keskukselle saapunut.

REDIII-direktiivin 16 b artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat pidentää lupamenettelyn kestolle asetettua määräaika poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi asianmukaisin perusteluin kuudella kuukaudella. Merituulivoimaloiden lupamenettelyissä määräaika on kolme vuotta. Mahdollisuus lupamenettelyn kestolle asetetun määräajan pidentämiseen sekä merituulivoimahankkeille sallittu pidempi määräaika tulee hyödyntää Suomen lainsäädännössä, jotta mahdollisuudet Natura- ja YVA-arvioinnin asianmukaiseen ja riittävään suorittamiseen säilyvät. Artiklassa mainittu mahdollisuus määräajan pidentämiseen tulee sisällyttää uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä annetun lain 1145/2020 10-11 §:ään, ja muihin asiaan liittyviin säädöksiin.

39 §:

16 f -artiklan mukaan jäsenvaltioiden on, kunnes ilmastoneutraalius on saavutettu, varmistettava, että lupamenettelyssä uusiutuvan energian tuotantolaitosten suunnittelun, rakentamisen ja käytön jne. katsotaan olevan erittäin tärkeän yleisen edun mukaisia ja palvelevan kansanterveyttä ja turvallisuutta, kun oikeudellisia etuja punnitaan yksittäistapauksissa direktiivin 92/43/ETY 6 artiklan 4 kohdan ja 16 artiklan 1 kohdan c alakohdan, direktiivin 2000/60/EY 4 artiklan 7 kohdan ja direktiivin 2009/147/EY 9 artiklan 1 kohdan a alakohdan soveltamiseksi.

Mainitun artiklan soveltamisaika on siis tarkoitettu määräaikaiseksi siihen saakka, kunnes hiilineutraalius on saavutettu, ja sitä sovelletaan vain artiklassa mainituissa tarkoituksissa, eli vain siinä yhteydessä, kun viranomaisen myöntää poikkeuksia artiklassa osoitettuihin lajien suojelumääräyksiin. Lisäksi jäsenvaltion on toteutettava kaikki tarvittavat korvaavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että Natura 2000:n yleinen kokonaisuus säilyy yhtenäisenä. Jäsenvaltion on ilmoitettava komissiolle toteutettavat korvaavat toimenpiteet.

Luonnonsuojelulain 39 §:ssä kielletään luvan myöntäminen Natura 2000 -verkoston luontoarvoja heikentävälle hankkeelle, mikäli 35 §:ssä mainitut selvitykset osoittavat suunnitellun hankkeen merkittävästi heikentävän niitä luontoarvoja, joiden suojelemiseksi Natura 2000 -alue on perustettu. Lupa voidaan myöntää muutoin edellytykset täyttävälle hankkeelle, jos sille ei ole vaihtoehtoisia ratkaisua ja valtioneuvosto päättää, että hanke on toteutettava erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavasta syystä.

39 §:n sanamuotoa tulee tarkentaa siten, että siinä rajoitetaan yleisen edun mukaiseksi katsomisen määräaikaisuus vain siihen saakka, että hiilineutraalius saavutettu, ja menettely rajoitetaan koskemaan vain 16 f -artiklassa tarkoitettuja tilanteita, ja siihen lisätään selkeä viittaus niihin lainkohtiin, joiden yhteydessä menettelyä voidaan soveltaa.

Ehdotus tekstimuutokseksi:

Uusiutuvan energian tuotantolaitosten suunnittelun, rakentamisen ja käytön, tällaisten laitosten verkkoon liittämisen, asiaankuuluvan verkon ja energiavarastojen katsotaan olevan erittäin tärkeän yleisen edun mukaisia ja palvelevan kansanterveyttä ja turvallisuutta, kun oikeudellisia etuja punnitaan yksittäistapauksissa luonnonsuojelulain määräyksistä poikkeamisessa. Menettelyä sovelletaan vain siihen saakka, että Suomi on saavuttanut ilmastoneutraaliuden.

Lisäksi 5 momentin (ennen 4 momentti) viittauksia aikaisempiin momentteihin tulee korjata uuden 3. momentin lisäämisen vuoksi ja 5 momentin sanamuotoa tulee täydentää 16 f -artiklan samamuotoa vastaavaksi, ja muutettava loppu muotoon "kaikista tarvittavista toimenpiteistä":

Valtioneuvoston on 2, 3 ja 4 momentin nojalla tekemässään hankkeen tai suunnitelman toteuttamista koskevassa päätöksessä määrättävä Natura 2000 -verkoston yhtenäisyydelle tai luonnonarvoille aiheutuvien heikennysten korvaamiseksi kaikista tarvittavista toimenpiteistä.

Lainkohdan perusteluissa tulee erityisesti korostaa määrittelyn soveltuvan vain niihin tilanteisiin, joissa vaihtoehtoista ratkaisua ei ole (esim. tuulivoimahankkeille on lähes aina vaihtoehtoisia ratkaisuja), ja säädöksen määräaikaaisuutta (Suomen tavoite on olla hiilineutraali vuonna 2035).

70 §:

16 b -artiklan mukaan, jos uusiutuvan energian hankkeessa on toteutettu tarvittavia lieventäviä toimenpiteitä, direktiivin 92/43/ETY 12 artiklan 1 kohdan ja direktiivin 2009/147/EY 5 artiklan nojalla suojeltujen lajien mahdollista tappamista tai häiritsemistä ei pidetä tahallisenä.

Jos uusia lieventäviä toimenpiteitä, joilla pyritään estämään mahdollisimman pitkälle direktiivin 92/43/ETY ja direktiivin 2009/147/EY nojalla suojeltujen lajien tappaminen tai häiritseminen tai muut mahdolliset ympäristövaikutukset, ei ole testattu laajasti niiden vaikuttavuuden osalta, jäsenvaltiot voivat sallia niiden käytön yhdessä tai useammassa pilottihankkeessa rajoitetun ajan edellyttäen, että tällaisten lieventävien toimenpiteiden vaikuttavuutta seurataan tiiviisti ja toteutetaan viipymättä aiheellisia toimenpiteitä, jos ne eivät osoittaudu vaikuttaviksi.

Luontodirektiivin 12 artiklan mukaan kiellettyä on suojeltujen eläinlajien tahallinen pyydystäminen ja tappaminen luonnossa. Lintudirektiivin 5 artiklan mukaan kiellettyä on lintujen tahallinen tappaminen tai pyydystäminen käytetystä menetelmästä riippumatta.

Suomen voimassa olevan luonnonsuojelulain 70 §:n mukaan kiellettyä on rauhoitettujen eläinlajien yksilöiden tahallinen tappaminen tai pyydystäminen sekä yksilöiden tahallinen häiritseminen erityisesti eläinten lisääntymisaikana.

Lakiehdotuksen 70 §:n mukaan, mikäli uusiutuvan energian tuotantolaitosten rakentamisessa ja käytössä aiheutuu 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu seuraus (rauhoitettujen eläinlajien yksilöiden tahallinen tappaminen tai pyydystäminen), sitä ei pidetä tahallisenä, jos kyseisen uusiutuvan energian tuotantolaitoksen rakentamisen ja toiminnan aikana on toteutettu asianmukaiset toimenpiteet tällaisen tappamisen välttämiseksi ja häiriöiden estämiseksi.

Asianmukaiset -sana tulee korvata lainkohdan tekstissä direktiivin mukaisella tarvittavat lieventävät toimenpiteet, joilla pyritään estämään tässä laissa tarkoitettujen suojeltujen lajien tappaminen tai häiritseminen tai muut mahdolliset ympäristövaikutukset, ja joita on riittävän laajasti testattu niiden vaikuttavuuden osalta ja vaikuttaviksi todettu -ilmaisulla, ja ilmaisun sisältöä on avattava esityksen

pykäläkohtaisissa perusteluissa siten, että tarvittavien lieventämistoimenpiteiden sisältö tulee riittävällä tavalla määrittelyksi, eikä tarvittavien toimenpiteiden sisällöstä jää epäselvyyttä.

Lainkohtaan tulee lisäksi lisätä artiklan loppuosassa esiin tuotu määräys: jos käytetään lieventäviä toimenpiteitä, joiden vaikuttavuutta ei ole riittävästi testattu, tällaisten lieventävien toimenpiteiden vaikuttavuutta on seurattava tiiviisti, ja toteutettava viipymättä aiheellisia toimenpiteitä, jos ne eivät osoittaudu vaikuttaviksi.

83 §:

Luonnonsuojelulain 83 §:n mukaan ELY-keskus voi myöntää poikkeuksen eliölajinsuojelua koskevista säännöksistä, jos siitä ei ole haittaa eliölajin suotuisan suojelutason säilyttämiselle tai sen saavuttamiselle. Lintulajien osalta edellytetään lisäksi, ettei sille ole muuta tyydyttävää ratkaisua, ja poikkeus on tarpeen kansanterveyden, lentoturvallisuuden tai muun yleisen turvallisuuden turvaamiseksi. Tiukkaa suojelua edellyttävien eläinlajien osalta poikkeuksen edellytyksenä on, ettei sille ole muuta tyydyttävää ratkaisua ja että poikkeus on tarpeen kansanterveyttä tai yleistä turvallisuutta koskevista taikka muista erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavista syistä, mukaan lukien sosiaaliset ja taloudelliset syyt, sekä jos poikkeamisesta on ensisijaisen merkittävää hyötyä ympäristölle.

83 §:ään lisättäisiin hallituksen esityksen mukaan uusi 4 momentti, jossa säädettäisiin, että uusiutuvan energian tuotantolaitosten suunnittelun, rakentamisen ja käytön, tällaisten laitosten verkkoon liittämisen, asiaankuuluvan verkon ja energiavarastojen katsotaan olevan erittäin tärkeän yleisen edun mukaisia ja palvelevan kansanterveyttä ja turvallisuutta.

Lainkohtaan tulee lisätä määräys, että kyseinen määritelmä koskee ainoastaan 1 momentissa mainittuja tilanteita, ja sen voimassaoloaika on rajattu siihen saakka, kunnes Suomi on saavuttanut hiilineutraaliuden.

Vastaavat rajaukset tulee tehdä myös rikoslain 48 luvun 5 pykälässä ja luonnonsuojelulain 131 §:n 2 momentissa rangaistavaksi säädettyyn luonnonsuojelurikkomuksen tunnusmerkistöön.

Yhteenvetona ehdotuksemme tekstimuutoksiksi:

39 § Luvan myöntäminen sekä suunnitelman hyväksyminen ja vahvistaminen

Uusiutuvan energian tuotantolaitosten suunnittelun, rakentamisen ja käytön, tällaisten laitosten verkkoon liittämisen, asiaankuuluvan verkon ja energiavarastojen katsotaan olevan erittäin tärkeän yleisen edun mukaisia ja palvelevan kansanterveyttä ja turvallisuutta, kun oikeudellisia etuja punnitaan yksittäistapauksissa luonnonsuojelulain määräyksistä poikkeamisessa. Menettelyä sovelletaan vain siihen saakka, että Suomi on saavuttanut ilmastoneutraaliuden.

Valtioneuvoston on 2, 3 ja 4 momentin nojalla tekemässään hankkeen tai suunnitelman toteuttamista koskevassa päätöksessä määrättävä Natura 2000 -verkoston yhtenäisyydelle tai luonnonarvoille aiheutuvien heikennysten korvaamiseksi kaikista tarvittavista toimenpiteistä.

70 § Eläinlajien rauhoitus

Mikäli uusiutuvan energian tuotantolaitosten rakentamisessa ja käytössä aiheutuu 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu seuraus, sitä ei pidetä tahallisenä, jos kyseisen uusiutuvan energian tuotantolaitoksen rakentamisen ja toiminnan aikana on toteutettu tarvittavat lieventävät toimenpiteet, joilla pyritään estämään mahdollisimman pitkälle tässä laissa tarkoitettujen suojeltujen lajien tappaminen tai häiritseminen tai muut

mahdolliset ympäristövaikutukset, ja joita on riittävän laajasti testattu niiden vaikuttavuuden osalta ja vaikuttaviksi todettu. Mikäli näiden lieventävien toimenpiteiden vaikuttavuutta ei ole riittävästi testattu, niiden vaikuttavuutta on seurattava tiiviisti, ja toteutettava viipymättä aiheellisia toimenpiteitä, jos ne eivät osoittaudu vaikuttaviksi.

83 § Poikkeus eliölajien suojelua koskevista säännöksistä

1 momentissa tarkoitettua lupaa myönnettäessä uusiutuvan energian tuotantolaitosten suunnittelun, rakentamisen ja käytön, tällaisten laitosten verkkoon liittämisen, asiaankuuluvan verkon ja energiavarstojen katsotaan olevan erittäin tärkeän yleisen edun mukaisia ja palvelevan kansanterveyttä ja turvallisuutta siihen saakka, kunnes Suomi on saavuttanut hiilineutraaliuden.

Lopuksi:

Lopuksi toteamme vielä, että Suomella on runsaasti harkintavaltaa siinä, miten laajasti 70 ja 83 §:n otettua säännöstä sovelletaan, ja onko tarpeellista soveltaa sitä kaikkiin uusiutuvan energian hankkeisiin. Jäsenvaltioilla on direktiivin mukaan mahdollisuus rajoittaa asianmukaisesti perustelluissa ja erityisissä olosuhteissa 16 f -artiklan soveltaminen koskemaan alueensa tiettyjä osia sekä tietyn tyyppisiä teknologioita tai tiettyjä teknisiä ominaisuuksia käsittäviä hankkeita. Koska Suomeen on pyrkimässä uusiutuvan energian hankkeita moninkertainen määrä omaan tarpeeseemme ja sähkönkulutuksen ennakoituun kasvuun verrattuna, ei ole mitään tarvetta sallia luonnonsuojelulain suojelumääräysten vastaista menettelyä kaikissa mahdollisissa tapauksissa ja kaikkien uusiutuvan energian hankkeiden kohdalla. Mikäli kaikki Suomeen suunniteltavat uusiutuvan energian hankkeet, tai huomattava osa niistä toteutuisivat, seuraukset lajien suojelulle ja Natura 2000 -alueiden suojelutarkoituksille olisivat tuhoisat. Säännösten soveltaminen olisi rajoitettava vain energiahuollon ja hiilineutraaliuden saavuttamisen kannalta aivan välttämättömiin uusiutuvan energian hankkeisiin.

REDIII-direktiivin yksinomaisten tarkoituksena on uusiutuvan energian investointien edistäminen, eikä olemassa ole minkäänlaisia tieteellistä tai tutkimukseen perustuvaa näyttöä siitä, että uusiutuvan energian hankkeet palvelisivat kansanterveyttä ja turvallisuutta tai olisivat erittäin tärkeän yleisen edun mukaisia. Lisäksi ehdotetut säännökset rajoittavat merkittäväällä tavalla useita Suomen perustuslaissa säädetyt perusoikeuksia. Suomen ensisijaisena tavoitteena tulee olla, että näitä määräyksiä ei täytäntöönpanna ollenkaan Suomen kansallisessa lainsäädännössä, mikäli se suinkin on mahdollista, tai ne pannaan täytäntöön ainoastaan siinä laajuudessa, kuin on ehdottoman välttämätöntä.

Valkjärven Suojelijat ry

Uusiutuva energia on välttämätöntä mutta luontoa ei saa tuhota samalla kun luontoa pelastetaan. Tarkoitus ei voi pyhittää keinoja. Uusiutuvan energian tuotanto tulee sijoittaa sinne, jossa luontoa ja sen monimuotoisuutta ei tuhota. Uusiutuvaa energiaa tulee tuottaa mieluummin siellä, jossa on jo valmiiksi rakennettua ympäristöä ja infraa, siellä, jossa on energian kysyntäkin.

2 Lausunto lakiehdotukseen ja sen perusteluihin

70 §, Eläinlajien rauhoitus: 'Mikäli uusiutuvan energian tuotantolaitosten rakentamisessa ja käytössä aiheutuu 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu seuraus, sitä ei pidetä tahallisenä, jos kyseisen uusiutuvan energian

tuotantolaitoksen rakentamisen ja toiminnan aikana on toteutettu asianmukaiset toimenpiteet tällaisen tappamisen välttämiseksi ja häiriöiden estämiseksi.'

Päätavoite muutosehdotuksella on sallia suojeltavien eläinten tappaminen mikäli kuoleman aiheuttaa uusiutuvan energian hanke. Uusiutuvan energian laitosten kohdalla tappamisessa ei ole kyse vain yksittäisten kotkan kuolemasta kun se törmää tuulivoimalaan vaan myös suojeltavien eläinten elinolojen tuhoamisesta, joka tarkoittaa 'tappamisesta jo ennen syntymää'. Se ei ole enää eläimelle tapahtunut äkillinen onnettomuus vaan tietoinen, harkittu päätös. Uusiutuvan energian rakentamisen yhteydessä sallittua suojeltavien eläimien tappamista ei tule säätää kansalliseen lakiin.

83 § Poikkeus eliölajin suojelua koskevista säännöksistä (samoin §39) : 'Uusiutuvan energian tuotantolaitosten suunnittelun, rakentamisen ja käytön, tällaisten laitosten verkkoon liittämisen, asiaankuuluvan verkon ja energiavarastojen katsotaan olevan erittäin tärkeän yleisen edun mukaisia ja palvelevan kansanterveyttä ja turvallisuutta.'

Mihin perustuu väite, että uusiutuvan energiateollisuuden rakentaminen 'palvelee kansanterveyttä ja turvallisuutta'? Riippuen toteutustavasta sillä voi kyllä olla vaikutus myös kansanterveyteen ja turvallisuuteen mutta niin on varmasti myös luonnolla ja sen suojelulla. Tällä perusteella myös kaikki luontoa suojelevat toimenpiteet tulisi julistaa 'kansanterveyttä ja turvallisuutta palveleviksi'. Ehdotuksen arviointia helpottaisi mikäli kuvattaisiin mitkä asiat on nyt luokiteltu sellaisiksi, jotka 'palvelevat kansanterveyttä ja turvallisuutta'.

3 Yhteenveto ja arviointia

RED III -direktiivin kansallinen täytäntöönpano muutosehdotuksessa esitetyllä tavalla tarkoittaisi, että uusiutuvan energian hankkeet syrjäyttäisivät luontodirektiiveihin perustuvan lajisuojelun säännökset riippumatta hankkeen todellisesta yhteiskunnallisesta merkityksestä. Tämä on ristiriidassa luontokadon hillitsemistavoitteen kanssa.

Millä perusteella päättäjät pystyvät tekemään muutosehdotuksesta aidon, luotettavan, tosiasioihin perustuvan päätöksen? Lakimuutoksen perustelut ovat nyt vaatimattomat ja yksipuoliset ja niistä puuttuu seurausvaikutusten arviointi. Lakimuutoksen haitat luonnolle ovat ilmeiset mutta hyödyistä puuttuu todennetut perustelut. Suomi on sitoutunut torjumaan luonnon monimuotoisuutta. Ehdotus uhkaa tavoitteen toteuttamista. Suomi uhkaa jäädä myös ilmastotavoitteistaan koska esimerkiksi metsät ovat muuttuneet hakkuiden vuoksi hiilinieluista päästölähteiksi. Metsiä ei tule kaataa lisää uusiutuvan energian teollisuusalueiden alta.

Ehdotetun lakimuutoksen vaikutusten arviointia helpottaisi selkeät esimerkit, joilla osoitettaisiin millaiset uusiutuvan energian hankkeet muuttuisivat muutoksen jälkeen mahdollisiksi tai mikä aikaisemmin mahdoton esillä ollut hanke olisi voitu toteuttaa mikäli lakimuutos olisi ollut tuolloin voimassa. Mitkä olisivat olleet tuon hankkeen seurausvaikutukset? Olisivatko hankkeen hyödyt yli hankkeen elinkaaren olleet haittoja suuremmat – millä mittareilla mitattuna?

Lakiehdotuksen perusteluissa vedotaan, että 'Ehdotetuilla muutoksilla ei arvioida olevan merkittäviä taloudellisia vaikutuksia.' Kun muutoksen taloudellisia vaikutuksia on tässä arvioitu, niin miten suuriksi on osattua arvioida muutoksen aiheuttaman luontotuhoon seuraukset taloudelle? Luontoa on käytetty tähän mennessä yhtenä tuotannontekijänä velaksi. Siitä ei ole maksettu samalla tavalla kuin työstä ja pääomasta, luontotuho on kutsuttu vain 'negatiiviseksi seurausvaikutukseksi'. Käytännössä velka on jätetty veronmaksajien ja seuraavien sukupolvien maksettavaksi. Yleensä luontomenetykset ei ole edes korvattavissa.

Miten pitkään menettelyä halutaan jatkaa? Suomen tulisi päästä toiminnassaan vastuullisuuteen ja irrottautua yksipuolisesta, lyhytnäköisestä taloudentavoittelusta.

Lakiehdotus siirtäisi valtaa viranomaisilta energiateollisuudelle. Jos muutosehdotuksessa ehdotetut asiat olisi määritelty laissa, niin viranomaisille ei jäisi enää valtaa käyttää päätöksenteossaan harkintaa, koska laki sitoo päättäjän kädet – vaikka laki johtaisi miten epäoikeudenmukaiseen lopputulokseen tahansa. Tämä menettely antaisi käytännössä hanketoimijoille lisää valtaa ja pakottaisi päättäjät, joita velvoittaa vain laki, syrjäyttämään vastuun ja oikeudenmukaisuuden päätöksenteostaan. Vastuullisuus jätettäisiin taloudellista etua ajavien liikeyritysten vastuulle. Onko se hyvä tavoite? Näin merkittävän vallan ja vastuun siirtäminen pois kansalta edellyttää vähintään perustuslakikäsittelyä ehdotetulle lakimuutokselle.

Suomen energiajärjestelmä on murroksessa. Teollinen uusiutuvan energian tuotanto tulee nähdä osana Suomen energiatuotannon kokonaisuutta, jota vaivaa nyt häiriöalttius. Suomen energiajärjestelmä on muuttunut entistä herkemmäksi häiriöille, mikä on näkynyt valtavina sähkön hintavaihteluina. Tuuli- ja aurinkovoimalat tuottavat energiaa vain kun sää sallii. Osa laitosten tuottamasta energiasta tulisi velvoittaa varastoitavaksi ja käytettäväksi silloin kun energiaa ei synny. Energialaitoksia ja niiden vaikutuksia tulee seurata niiden tuotantoaikaan, jotta niiden aiheuttamiin yllätyksellisiin haittoihin voidaan reagoida. Ympäristölupamenettely olisi suoraviivainen ratkaisu, joka ohjaisi energiateollisuutta proaktiiviseen vastuullisuuteen, oikeuslaitosten kautta tapahtuvan vastuun väistelyn ja pitkittämisen sijaan. Uusiutuvan energian tuotanto tarvitsee kokonaisvaltaista lainsäädäntöä pistemäisten korjausten sijaan.

Villilohi ry

Yleistä

On oltava erittäin tarkka ja pidättyväinen, jos luonnonsuojelulain antamaa suojaa meidän tärkeimmälle pääomallemme – biodiversiteetille meinataan heikentää. Todellinen hintalappu on oltava tiedossa.

Perustuslain 20 § turvaa ympäristöperusoikeuden. Vastuu luonnosta, sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille, myös viranomaisille ja lain säätäjille. Julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon.

Lain säädännössä on huomioitava ristiriidat perusoikeuksiin nähden ja ristiriidat on poistettava eli luontoarvot on huomioitava. Mikäli lakimuutos kuitenkin sisältäisi edelleen ristiriitoja perustuslain kanssa, olisi laista säädettä poikkeuslakina. Tällöin on huomioitava, että poikkeuslakien välttäminen on vakiintunut valtiosääntöperiaate. Sen mukaan uusien, puhtaasti kansallisista tarpeista johtuvien poikkeuslakien säätämistä tulee välttää. Poikkeuslakimenettelyn käyttöön suhtaudutaan pidättyvästi.

Poikkeuslakimenettelyyn voidaan turvautua vain erityisen poikkeuksellisissa tapauksissa ja pakottavista syistä. Jos poikkeuslakimenettelyyn kuitenkin joudutaan turvautumaan, tulee poikkeus rajata mahdollisimman tarkaksi ja vähäiseksi. Tällöin poikkeus on ensisijaisesti pyrittävä säätämään määräaikaiseksi.

Pysyväisluonteisen poikkeuslain säätäminen on hyvin harvinaista ja edellyttää poikkeuksellisia syitä.

Lisäksi on huomioitava, että vaikka laki olisikin määräaikainen, niin sen nojalla voidaan aiheuttaa luonnon pysyvää vaurioitumista. Villilohi ry katsoo, että laista nyt esitetyllä sisällöllä on säädettävä poikkeuslakina.

Uusiutuvan energian käytön biodiversiteetin välinen suhde

Uusiutuvan energian tuotannon lisäämiselle on painavia perusteita. Sitä on tehtävä korvaamaan fossiilisia, jotta ilmastonmuutos ei hävittäisi biodiversiteettiä ja siten elämän edellytyksiä. Tästä seuraa välttämätön yhteys, että ilmastotoimet eivät saa aiheuttaa luontokatoa, jota alun perin yritettiin välttää.

Energiapolitiikassa on tärkeää huomioida, että energian kulutuksen vähentäminen nopea ja joustava keino. Energian kulutuksen lisääminen ei ole välttämättömyys.

Luontoarvojen hävittäminen on yleensä pysyvä menetys. Suomi on sitoutunut luontokadon pysäyttämiseen. Nyt kyseessä oleva lakimuutos ei saa olla ristiriidassa tämän kanssa. Jo suojeltujen alueiden, lajien ja elinympäristöjen ja erityisesti useiden lajien synnyttämien kokonaisuuksien perusteella arvokkaiden alueiden tilan heikentymistä tai luonnontilan vaarantamista on pidettävä kiellettyä.

Ympäristövaikutusten arvioinnista ja intressien vertailusta

Nyt säädettävällä lailla ei tule pyrkiä mahdollistamaan taloudellisesti kilpailukykyisen uusiutuvan energian tuotannon lisäämistä, vaan poikkeuksellisesti ympäristöarvojen kustannuksella toteuttavien tietynlaisten energiahankkeiden mahdollistamista. Hankkeen taloudellisuuden ei tule olla intressi tässä lakimuutoksessa. Tästä syystä on välttämätöntä, että ympäristövaikutusten arvioiminen on toteutettu etukäteen, kattavasti, varovaisuusperiaatteita ja parasta mahdollista osaamista noudattaen.

Painopisteen on oltava ympäristölle aiheutetun vahingon arvioimisessa, minimoimisessa ja lopulta kompensoimisessa. On ymmärrettävä ja hyväksyttävä, että tämä maksaa. Elämme aikakaudella, jossa luontoarvot alkavat olla korvaamattomia. Tästä on tehtävä lakiin selvät kirjaukset.

Esityksen kirjauksista

Villilohi ry katsoo, että hallituksen esityksen säännöskohtaisiin perusteluihin tulisi ottaa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2023/2412 johdanto-osan 44 kohdan mukainen kirjaus, jossa ilmaistaan, että uusiutuvan energian tuotantolaitosten ja niihin liittyvän infrastruktuurin ei voida katsoa olevan erittäin tärkeän yleisen edun mukaisia ja palvelevan kansanterveyttä ja turvallisuutta, jos ei selkeästi voida osoittaa, että kyseisillä hankkeilla ei ole merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia, joita ei voida lieventää tai tosiasiallisesti kompensoida.

Villilohi ry katsoo, että on tärkeää, että jos lupa uusiutuvan energian tuotantolaitosten ja niihin liittyvän infrastruktuurin toteuttamiseksi kuitenkin myönnettäisiin, niin haitan minimoimiseksi tulee käyttää parasta olemassa olevaa teknologiaa ja osaamista edustavia keinoja, joiden toimivuus on kirjattava lupaan.

Villilohi ry katsoo, että Suomen tulee rajata vesivoima RED III -direktiivin 16 f artiklan mahdollistamalla tavalla artiklan ja siten ehdotetun luonnonsuojelulain 39 §:n 3 momentin soveltamisalan ulkopuolelle. Villilohi ry korostaa tarkoittavansa, että uutta vesivoiman rakentamista ei pidä mahdollistaa.

WWF Suomi

Yleistä huomioita ehdotuksesta

Perustuslain 20 §:n ns. Ympäristöperusoikeus kirjaa, että vastuu luonnosta, sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon.

Uusiutuvan energian tuotannon lisäämisen ja luonnonsuojelun välillä on löydettävä tasapaino, joka ei heikennä luonnonsuojelun tasoa eikä vaaranna ympäristöperusoikeuden toteutumista.

Ehdotuksessa esitetään muutoksia luonnonsuojelulakiin RED III -direktiiviin (EU) 2023/2413 säännösten täytäntöönpanemiseksi. Luonnonsuojelulakiin ehdotetut muutokset tulisivat vaikuttamaan Natura-arvioinnin laatimista sekä lajisuojelusta ja Natura-suojelusta poikkeamista koskeviin säännöksiin. Kyseiset säännökset ovat keskeisiä yhteisön tärkeinä pitämien eläin- ja kasvilajien, niiden elinympäristöjen ja yhteisön tärkeinä pitämien luontotyyppien suojelemiseksi.

WWF korostaa, että tarve lisätä uusiutuvan energian tuotantoa ei saa vaarantaa luontokadon torjumiseksi asetettujen kansainvälisten ja kansallisten tavoitteiden saavuttamista. Näin ollen jo suojeltujen alueiden tai lajien ja elinympäristöjen kannalta arvokkaaksi todettujen alueiden tilan heikkenemistä tai luonnontilan vaarantamista ei voida pitää hyväksyttävänä.

Lisäksi WWF haluaa tuoda yleisesti esille, ettei Suomessa ole sinänsä tarvetta laajentaa luonnonsuojelun poikkeussääntöjä. Suomessa on riittävästi ei-suojeltuja alueita, jotka soveltuvat puhtaan siirtymän hankkeisiin. WWF:n näkemyksen mukaan uusiutuvan energian tuotantoalueet ja niiden siirto- ja huoltoyhteydet tulee suunnitella ja sijoitella luonnonsuojelualueiden ulkopuolelle. Samaan aikaan uusiutuvan energian lisäämisen tavoitteen kanssa Suomellakin on täytettävänä EU:n biodiversiteettistrategian tavoite suojella 30 % maa- ja merialueista ja ennallistaa suuria pinta-aloja heikentyneitä luontotyyppisiä, joten olemassa olevaa suojelualueverkostoa ei tule myöskään uusiutuvan energian tuotannon takia heikentää.

Esityksessä ehdotetaan, että uusiutuvan energian tuottamiseen liittyvän hankkeen ympäristövaikutusten arviointi ja Natura-arviointi olisi aina suoritettava yhdessä. On tärkeää huomioida, että tällä hetkellä Suomessa on olemassa selkeä tarve selvittää ja tiukentaa vaatimuksia uusiutuvan energian hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnille ja seurannalle. WWF korostaa, että tässä yhteydessä myös useiden hankkeiden yhteisvaikutukset, joita nykyään ei pystytä luotettavasti ja riittävän tarkasti arvioimaan, on otettava huomioon.

Euroopan unionin oikeuden vilpittömän yhteistyön (ns. sincere cooperation) periaate, -tulkintavaikutus ja -tehokas toteutuminen edellyttävät, että jäsenvaltiot implementoivat direktiivit oikeasisältöisesti sekä riittävän täsmällisesti ja selkeästi. Nämä lähtökohdat ilmenevät myös lainkirjoittajan oppaasta. Lisäksi edellä mainitut periaatteet velvoittavat jäsenvaltioita tulkitsemaan direktiiviä implementoivia kansallisen oikeuden säännöksiä direktiivin kanssa yhteensopivalla tavalla.

WWF katsoo, että edellä mainittujen EU-oikeudellisten vaatimusten täyttäminen edellyttää sitä, että osaa ehdotuksen säännöskohtaisista perusteluista täydennetään RED III -direktiivin johdanto-osan mukaisilla kohdilla, joissa on merkittävällä tavalla täsmennetty direktiivin artiklojen tulkintaa. WWF:n mielestä lainvalmistelun laadun kannalta olisi myös tärkeää, että hallituksen esityksen säännöskohtaisissa perusteluissa tuotaisiin johdonmukaisesti esille, miten säännösehdotukset vaikuttaisivat vallitsevaan oikeustilaan. Lisäksi WWF katsoo, että Suomen tulisi rajoittaa direktiivin mahdollistamalla tavalla Natura-alueiden heikentämiskiellosta ja lajisuojelusta poikkeamista koskevan 16 f artiklan soveltamisalaa luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi.

WWF haluaa muistuttaa, että Suomi on sitoutunut luontokadon pysäyttämiseen kansainvälisellä tasolla Kuming-Montrealin -sopimuksen, Euroopan unionin tasolla EU:n biodiversiteettistrategian ja kansallisesti hallitusohjelman kirjausten sekä valmisteilla olevan kansallisen luonnon monimuotoisuusstrategian myötä.

Tämän vuoksi lainsäädäntöratkaisut ja säännöskohtaiset perustelut tulisi laatia siten, ettei direktiivin kansallinen täytäntöönpano johda RED III -direktiivin edellyttämää tasoa laveampiin lajisuojelun ja Natura-suojelun poikkeamista koskevien säännösten tulkintoihin.

Tarkempia huomioita esityksen säännösehdotuksista

39 § - Luvan myöntäminen sekä suunnitelman hyväksyminen vahvistaminen

Ehdotuksessa esitetään muutoksia luonnonsuojelulain 39 §:n nojalla myönnettäviin poikkeuksiin Natura-alueiden heikentämiskiellosta. Voimassa olevan luonnonsuojelulain 39 §:n mukaan lupa muutoin lainsäädännön edellytykset täyttävällä hankkeelle voidaan myöntää, vaikka hanke tai suunnitelma merkittävästi heikentää niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000-verkostoon, jos hankkeelle tai suunnitelmalle ei ole vaihtoehtoista ratkaisua ja valtioneuvosto yleisistunnossa päättää, että hanke tai suunnitelma on toteutettava erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavasta syystä.

Nyt ehdotuksessa esitetään, että 39 §:ään lisättäisiin uusi 3 momentti RED III -direktiivin 16 f artiklan täytäntöönpanemiseksi. Uudessa 3 momentissa säädettäisiin, että uusiutuvan energian tuotantolaitosten suunnittelun, rakentamisen ja käytön, tällaisten laitosten verkkoon liittämisen, asiaankuuluvan verkon ja energiavarastojen katsotaan olevan automaattisesti erittäin tärkeän yleisen edun mukaisia ja palvelevan kansanterveyttä ja turvallisuutta.

WWF katsoo, että hallituksen esityksen säännöskohtaisiin perusteluihin tulisi ottaa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2023/2412 johdanto-osan 44 kohdan mukainen kirjaus, jossa ilmaistaan, ettei uusiutuvan energian tuotantolaitosten ja niihin liittyvän infrastruktuurin voida katsoa olevan erittäin tärkeän yleisen edun mukaisia ja palvelevan kansanterveyttä ja turvallisuutta, jos on selkeää näyttöä siitä, että kyseisillä hankkeilla on sellaisia merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia, joita ei voida lieventää tai kompensoida.

WWF:n mielestä on tärkeää, että hallituksen esityksen säännöskohtaisissa perusteluissa on kuvattu ehdotetun muutoksen vaikutuksia vallitsevaan oikeustilaan. Perusteluissa on tuotu selkeästi esille, että muutosehdotuksesta huolimatta valtioneuvoston tulee edelleen katsoa, että hanke tai suunnitelma olisi pakottavasta syystä toteutettava eikä sillä saisi olla vaihtoehtoista ratkaisua. WWF:n mielestä säännöskohtaisten perustelujen johdonmukaisuuden ja kattavuuden vuoksi listaa olisi syytä laajentaa siten, että säännöskohtaisista perusteluista kävisi myös ilmi, että poikkeaminen edellyttää myös luonnonsuojelulain 39 §:n 4 momentin mukaisen kompensatiovelvoitteen soveltamista.

Lopuksi WWF katsoo, että Suomen tulisi rajata RED III -direktiivin 16 f artiklan mahdollistamalla tavalla artiklan ja siten ehdotetun luonnonsuojelulain 39 §:n 3 momentin soveltamisalan ulkopuolelle puun-/biomassanpolto ja vesivoima. WWF korostaa siis, että uusiutuvan energian tuotantolaitoksena ei pidä käsitellä biomassasta tai biogeenisestä hiilidioksidista lämpöä, kaasumaisia tai nestemäisiä polttoaineita tuottavia laitoksia taikka uuden vesivoiman rakentamista.

83 § - Poikkeus eliölajien suojelua koskevista säännöksistä

RED III -direktiivin 16 f artiklan täytäntöönpano edellyttää myös edellä kuvattuja muutoksia nykyiseen luonnonsuojelulain 83 §:ään. Tällä hetkellä pykälän mukaan siinä viitatausta luonnonsuojelulain mukaisista suojelusäännöksistä on mahdollista poiketa, jos poikkeamisesta ei ole haittaa eliölajien suotuisan

suojelutason säilyttämiseksi. Lisäksi edellytyksenä on, ettei poikkeamiselle ole muuta tyydyttävää ratkaisua ja että poikkeus on tarpeen pykälässä esitettyjen syiden vuoksi. Esimerkiksi pykälän 3 momentin 3 kohdan mukaan poikkeaminen EU:n tiukkaa suojelua edellyttävien eliölajien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen suojelusta on mahdollista, jos poikkeus on tarpeen kansanterveyttä tai yleistä turvallisuutta koskevista taikka muista erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavista syistä.

Nyt 83 §:ää esitetään lisättäväksi uusi 4 momentti, jonka mukaan uusiutuvan energian tuotantolaitoksia ja niihin liittyvät infrastruktuurihankkeet olisivat automaattisesti erittäin tärkeän yleisen edun mukaisia ja palvelevan kansanterveyttä ja turvallisuutta.

WWF:n mielestä edellä 39 §:n yhteydessä esitetyt täydennykset pykälän säännöskohtaisiin perusteluihin tulisi sisällyttää myös 83 §:n perusteluihin. Näin ollen ehdotetun 4 momentin soveltamisalan ulkopuolelle tulisi rajata puun-/biomassanpolttoa ja vesivoimaa koskevat hankkeet. Perusteluista tulisi toisin sanoen ilmetä RED III-direktiivin johdanto-osan 44 mukainen kirjaus koskien erittäin tärkeän yleisen edun tulkintaa, jonka mukaan yleisen edun mukaiseksi ei voida katsoa hanketta, jos on selkeää näyttöä siitä, että kyseisillä hankkeilla on sellaisia merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia, joita ei voida lieventää tai kompensoida.

Lisäksi perusteluista tulisi ilmetä 39 §:n perusteluissa esitetyin tavoin muutosehdotuksen vaikutukset vallitsevaan oikeustilaan siten, että perustelujen yhteydessä mainittaisiin tyhjentävästi, mitkä poikkeamisen edellytykset hankkeen tulee vielä täyttää, jotta poikkeus on mahdollista myöntää.

Näin ollen säännöskohtaisista perusteluista tulisi muun muassa käydä ilmi, että 83 §:n mukainen poikkeaminen eliölajien suojelusta edellyttää, että poikkeamisesta ei ole haittaa eliölajien suotuisan suojelutason säilyttämiseksi tai sen saavuttamiseksi. Poikkeamisen lopputuloksen tulisi siis olla lajien suojelun tason kannalta neutraali tai positiivinen. Tämän perusteella poikkeusta ei voitaisi myöntää, jos se johtaisi poikkeuslupaa vaativan lajin taantumiseen/uhanalaistumiseen.

70 § - Eläinlajien rauhoitus

Luonnonsuojelulain 70 §:ssä on erilaisia rauhoitettuja eläinlajeja koskevia kieltoja. Esimerkiksi pykälän 1 kohdassa on kielletty rauhoitettujen eläinlajien tahallinen tappaminen tai pyydystäminen.

Nyt ehdotuksessa pykälään esitetään lisättäväksi uusi 5 momentti

RED III –direktiivin 16 b artiklan 2 kohdan mukaisen poikkeuksen täytäntöönpanemiseksi. Pykälän uudessa 5 momentissa todettaisiin RED III -direktiivin mukaisesti, että mikäli uusiutuvan energian tuotantolaitosten rakentamisessa ja käytössä aiheutuu edellä mainittuja kiellettyjä seurauksia, niitä ei pidetä tahallisina, jos kyseisen uusiutuvan energian tuotantolaitoksen rakentamisen ja toiminnan aikana on toteutettu asianmukaiset toimenpiteet tällaisen tappamisen välttämiseksi ja häiriöiden estämiseksi.

WWF:n mielestä laintulkintaa helpottaakseen pykälän säännöskohtaisia perusteluja olisi syytä täydentää siten, että ne ottaisivat huomioon kokonaisuudessaan RED III -direktiivin johdanto-osan 34 kohdassa esitetyt toimet, joita edellytetään, jotta suojeltujen lajien tappamista tai häiritsemistä ei pidetä tahallisena. Kohdassa ei ainoastaan edellytetä sitä, että hankkeen rakentamisen ja toiminnan aikana on toteutettu asianmukaisia toimenpiteitä tällaisen tappamisen välttämiseksi ja häiriöiden estämiseksi, vaan edellytetään myös sitä, että toimintaa seurataan asianmukaisesti ja seurantatiedon perusteella toteutetaan tarvittavia lisätoimenpiteitä sen varmistamiseksi, ettei kyseessä olevan lajin kannalta aiheudu merkittäviä haitallisia vaikutuksia.

35 § - Hankkeiden ja suunnitelmien arviointi

Nykyisen luonnonsuojelulain 35 §:n 4 momentin mukaan, jos hankkeeseen sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyä annetun lain (252/2017) 3 luvussa tarkoitettua arviointimenettelyä, tehdään luonnonsuojelulain 35 §:n 1 momentissa tarkoitettu Natura-arviointi tapauskohtaisesti arviointimenettelyn yhteydessä. Nyt ehdotuksessa esitetään RED III -direktiivin 16 b artiklan panemiseksi täytäntöön pykälän 4 momentin täydentämistä siten, että Natura-arviointi tehtäisiin aina ympäristövaikutusten arviointimenettelyn yhteydessä, jos kyse olisi uusiutuvan energian tuotantolaitoksista tai niihin liittyvistä infrastruktuurihankkeista.

WWF katsoo, että sen varmistamiseksi, että yhdistetty arviointimenettely täyttäisi sekä Natura-arvioinnille että YVA-menettelylle asetetut vaatimukset, olisi 35 §:n säännöskohtaisia perusteluja syytä täydentää, koska tällä hetkellä luonnonsuojelulain ja YVA-lain mukaiset lain esityöt jättävät varsin avoimeksi sen, miten yhdistetty menettely tulee tosiasiasa toteuttaa. Tämän vuoksi WWF katsoo perustelluksi, että 35 §:n säännöskohtaisiin perusteluja täydennettäisiin komission ohjeasiakirjan (2016/C 273/01) mukaisesti niin, että perusteluista ilmenisi, että ottaen huomioon erot ympäristövaikutusten arvioinnin ja Natura-arvioinnin soveltamisalan välillä, asianmukaisen arvioinnin kannalta merkityksellisten tietojen ja päätelmien on oltava helposti tunnistettavissa ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa. Tämän lisäksi perusteluja tulisi täydentää ohjeasiakirjan mukaisella kirjauksella, jossa todetaan, että YVA-menettelyn aikana kerätyillä tiedoilla ei voida korvata asianmukaisen arvioinnin tietoja, koska kumpikaan menettely ei korva toista.

Lopuksi WWF haluaa muistuttaa, että eri hankkeiden yhteisvaikutuksien arviointia tulisi kehittää. Arvioinnin piiriin otettavat hankkeet tulisi pystyä määrittämään paremmin, ja arvioinnin tulisi pystyä tuottamaan tarkempaa ja luotettavampaa tietoa eri hankkeiden yhdessä aiheuttamista ympäristövaikutuksista. Hankkeiden yhteisvaikutuksia koskevan tiedon kattavuuden ja luotettavuuden varmistaminen olisi tärkeää, jotta esimerkiksi luonnonsuojelulain 39 §:n ja 83 §:n mukaiset poikkeuslupia koskevat arvioinnit voidaan toteuttaa asianmukaisesti. Niissä keskeisten poikkeamisen edellytysten, eli erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavien syiden sekä vähemmän haitallisten vaihtoehtojen olemassaolon tutkimisen, on katsottu edellyttävän niiden vertaamista asianomaisen suunnitelman tai hankkeen alueelle aiheuttamaan vahinkoon (ks. esimerkiksi asia C-182/10 kohta 74). Lisäksi hankkeiden yhteisvaikutuksia koskevan tiedon kattavuus olisi tärkeää YVA-menettelyn ennaltaehkäisevän ympäristönsuojelufunktion täyttämiseksi, joka perustuu muun muassa siihen, että menettelyssä arvioidaan tieteellisesti pätevin menetelmin hankkeen haitalliset ympäristövaikutukset systemaattisesti ja kokonaisvaltaisesti.

WWF katsoo, että Natura-arviointien kohdalla eri hankkeiden ja suunnitelmien yhteisvaikutuksien arviointia voitaisiin parantaa täsmentämällä luonnonsuojelulain 35 §:n säännöskohtaisia perusteluja. Perusteluista tulisi ilmetä selvästi, että arvioitaessa muiden suunnitelmien ja hankkeiden yhteisvaikutuksia, arvioinnissa voitaisiin ottaa huomioon sekä jo toteutetut tai hyväksytyt mutta vielä kesken olevat että vasta ehdotetut suunnitelmat ja hankkeet. Kirjaus olisi yhdenmukainen komission luontodirektiivin 6 artiklan soveltamista koskevan ohjeen (2019/C 33/01) kanssa ja selkeyttäisi yhteisvaikutuksien arviointia koskevan velvoitteen soveltamisalaa erityisesti jo toteutettujen suunnitelmien ja hankkeiden osalta. Tällä hetkellä luonnonsuojelulain esitöissä nimittäin puhutaan vain muista vireillä tai tiedossa olevista hankkeista ja suunnitelmista (HE 76/2022 vp s. 163).

Lisäksi hankkeiden vaikutusten seurantavelvoitteita olisi tarkoituksenmukaista kehittää, jotta voidaan varmistaa tehtyjen arviointien paikkansapitävyys, tunnistaa mahdolliset hankkeiden ennakoimattomat merkittävät haittavaikutukset ja ryhtyä tarpeellisiin korjaaviin toimenpiteisiin. Kunnollisten seurantavelvoitteiden myötä myös viranomaisten käyttöön saataisiin soveltuvaa ja vertailukelpoista tietoa.

3.9. Elinkeinoelämä

Bioenergia ry

Bioenergia ry lausuu seuraavaa:

Sujuvat luvituskäytännöt uusiutuvien energialähteiden hankkeissa tukevat energiaomavaraisuuden ja huoltovarmuuden turvaamista ja siirtymää kohti hiilinegatiivista Suomea. Luonnonsuojelulakiin ehdotetaan tehtäväksi uusiutuvan energian RED III -direktiivistä johtuvat muutokset. Jatkossa uusiutuvan energian tuottamiseen liittyvän hankkeen ympäristövaikutusten arviointi ja Natura-arviointi olisi suoritettava yhdellä menettelyllä yhden luukun periaatteen mukaisesti.

Bioenergia ry suhtautuu hallituksen esitykseen myönteisesti. Tämä muutos mahdollistaa sujuvamman ja ennakoitavamman valmisteluprosessin erittäin tärkeiden yleisen edun mukaisten ja kansanterveyttä sekä turvallisuutta palvelevien hankkeiden kohdalla. Kun arvioinnit suoritetaan yhdessä ja toimivaltaisen viranomaisen on lausunnossaan määritettävä vaadittavat esitiedot, joita ei myöhemmin laajenneta, tulee hankkeiden valmistelusta selkeämpää ja helpompaa.

Esitämme direktiivin artiklan 16f toimeenpanoon liittyen huomion, että 39 § osalta tulisi tehdä vähintään perusteluosaan tarkennusta. Direktiivissä nimittäin puhutaan 16f kohdassa laajasti ottaen liittynästä verkkoon ja verkosta kokonaisuudessaan. Tulkitsemme, että verkolla ei yksiselitteisesti tarkoiteta tämän kohdan tai muutenkaan direktiivin osalta vain sähköverkkoa ja sähkön varastointia. Suomen puhtaan siirtymän ja tulevan hiilinegatiivisuuden kannalta olisi eduksi, että tulkinta kattaa myös uusiutuvat kaasut ja biogeenisen hiilidioksidin käsittelyn.

Siksi tulisi täsmentää, että luvituskäytäntö tulee koskea myös uusiutuvan energian direktiivin kontekstin mukaisesti myös uusiutuvan kaasun ja biogeenisen hiilidioksidin kuljetusverkkoja, niiden välivarastointia ja varastointiin tähtääviä toimia.

Haluamme lopuksi vielä muistuttaa, että toimivan sääntelyn toteuttaminen edellyttää riittävät viranomaisresurssit.

Metsäteollisuus ry

Metsäteollisuus ry kannattaa energiaomavaraisuutta ja huoltovarmuutta parantavien luvituskäytäntöjen sujuvoittamista.

Metsäteollisuus ry suhtautuu hallituksen esitykseen myönteisesti. Sujuvat luvituskäytännöt uusiutuvien energialähteiden hankkeissa tukevat energiaomavaraisuuden ja huoltovarmuuden turvaamista. Esitetty lakimuutos mahdollistaa sujuvamman ja ennakoitavamman valmisteluprosessin erittäin tärkeiden yleisen edun mukaisten ja kansanterveyttä sekä turvallisuutta palvelevien hankkeiden kohdalla. Hankkeiden valmistelusta tulee selkeämpää ja helpompaa, kun ympäristövaikutuksia ja Natura-kysymyksiä koskevat arvioinnit suoritetaan yhdellä menettelyllä ja toimivaltaisen viranomaisen määrittelee vaadittavat esitiedot, joita ei enää myöhemmin laajenneta.

Uusiutuvien energialähteiden hankkeita suunnitellessa tulisi huomioida, että metsäpinta-alaa muuttuu muuhun maankäytön muotoon.

Lopuksi Metsäteollisuus ry haluaa muistuttaa, että sääntelyn laadukkaaseen toimeenpanoon vaaditaan riittävät viranomaisresurssit.

Suomen Tuulivoimayhdistys ry

STY kannattaa luonnoksessa esitettyjä muutoksia, mutta esittää niihin alla muutamia täsmennyksiä.

1. Yleisen edun käsitteen laajentaminen

39 § uuden 3 momentin mukaan uusiutuvan energian tuotantolaitosten suunnittelun, rakentamisen ja käytön, tällaisten laitosten verkkoon liittämisen, asiaankuuluvan verkon ja energiavarastojen katsotaan olevan erittäin tärkeän yleisen edun mukaisia ja palvelevan kansanterveyttä ja turvallisuutta. Tällöin komission lausuntoa pykälän voimassa olevan 3 momentin mukaan ei tarvittaisi edes niissä tilanteissa, joissa hanke tai suunnitelma merkittävästi heikentäisi Natura -alueen suojelun perusteena olevaa luontodirektiivin liitteessä I mainittua ensisijaisesti suojeltavaa luontotyyppiä tai liitteessä II tarkoitettua ensisijaisesti suojeltavan eliölajin esiintymistä. STY kannattaa tätä erittäin tärkeän yleisen edun käsitteen tarkennusta siten, että uusiutuvan energian hankkeet kuuluisivat aina sen piiriin.

STY pitää erittäin hyvänä ja tasapuolisena sitä, että lausunnolla olevassa luonnoksessa ei esitetä poikkeuksia direktiivin soveltamisalasta. Pidämme tärkeänä, että tärkeän yleisen edun käsitteen piiriin kuuluvat kaikki direktiivissä luetellut hankkeet teknologianeutraalisti.

2. Natura-arvioinnin sisällyttäminen YVA:an

Luonnoksen 35 §:n mukaan uusiutuvan energian tuotantolaitosten ympäristövaikutustenarviointi (YVA) ja Natura-arviointi tehdään aina yhdessä. Luonnoksen mukaan yhteysviranomaisen on sisällytettävä myös Natura-arviointia koskevat lausunnot YVA-menettelyn perusteltuun päätelmään.

Tuulivoimahankkeissa selvitykset on pääsääntöisesti tehty tähänkin asti samaan aikaan, mikä on ollut hyvin toimiva menettely. Kannatamme nyt esitettyä menettelyjen yhdistämistä. Lisäksi esitämme, että hallituksen esityksen jatkotyössä tarkennetaan, että tällöin noudatetaan nimenomaan YVA-menettelyn 30 – 60 päivän määräaika.

RED III-direktiivin 16 b artiklan 2 kohdan mukaan: ”Kun tällaista mahdollista ympäristövaikutusten arviointia edellytetään, toimivaltaisen viranomaisen on hankkeen toteuttajan toimittamat tiedot huomioon ottaen annettava lausunto niiden tietojen laajuudesta ja yksityiskohtaisuudesta, jotka hankkeen toteuttajan on sisällytettävä ympäristövaikutusten arviointiselostukseen ja joiden kattavuutta ei myöhemmin laajenneta.” STY pitää erittäin tärkeänä, että hallituksen esityksen jatkotyössä sisällytetään tämä keskeinen määrittely myös varsinaisiin pykäliin.

STY kantaa huolta siitä, että uusiutuvan energian hankkeiden YVA-menettelyt ovat viime vuosina laajentuneet huomattavasti sisällöllisesti ja toiminnanharjoittajia pyydetään toimittamaan YVA-menettelyssä yhä laaja-alaisemmin selvityksiä, jotka paisuttavat menettelyä ja siinä syntyvää asiakirja-aineistoa hankkeen keskeisten vaikutusten arvioinnin näkökulmasta tarpeettoman laajaksi. Kohtuuttomiksi paisuvat YVA-dokumentit vaikeuttavat myös sidosryhmien perehtymistä hankkeisiin. Edellä esitetystä johtuen ehdotamme, että arviointimenettelyn sujuvuuden ja toisaalta sen kattavuuden tarkemman määrittelyn varmentamiseksi yllä mainitun 16 b artiklan 2 kohdan vaatimuksen (”joiden kattavuutta ei myöhemmin laajenneta”) implementoida hallituksen esityksen pykälätasolla tai vähintäänkin perusteluissa.

3. Eläinlajien rauhoitussäännös

Luonnoksen 70 §:ään esitetään uutta 5 momenttia, jonka mukaan uusiutuvan energian tuotantolaitosten rakentamisessa tai käytössä aiheutunutta rauhoitetun eläimen kuolemaa tai häirintää ei pidetä tahallisena, jos kyseisen uusiutuvan energian tuotantolaitoksen rakentamisen ja toiminnan aikana on toteutettu asianmukaiset toimenpiteet tällaisen tappamisen välttämiseksi ja häiriöiden estämiseksi. Rangaistavuuden poistaminen selkeyttää nykyistäkin käytössä olevaa toimintatapaa. Pykälän toivotaan myös lisäävän mahdollisuuksia erilaisten välttämistoimenpiteiden laajempaan käyttöön Suomessa sekä linnuston ja tuulivoiman nykyistä parempaan yhteensovittamiseen.

Haluaisimme kuitenkin kiinnittää lainsäätäjän huomion pykälän tarkkoihin sanamuotoihin. Lakiluonnoksen 70 § kuuluu seuraavasti: "Mikäli uusiutuvan energian tuotantolaitosten rakentamisessa ja käytössä aiheutuu 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu seuraus, sitä ei pidetä tahallisena, jos kyseisen uusiutuvan energian tuotantolaitoksen rakentamisen ja toiminnan aikana on toteutettu asianmukaiset toimenpiteet tällaisen tappamisen välttämiseksi ja häiriöiden estämiseksi." Tältä osin toivoisimmekin vielä harkintaa käytettävän sanamuodon suhteen, sillä direktiivin vastaavassa kohdassa puhutaan tarvittavien lieventävien toimenpiteiden toteuttamisesta. Näin ollen direktiivissä käytetty sanamuoto vaikuttaisi viittaavaan lähtökohtaisesti sellaisiin toimenpiteisiin, joilla lievennetään jo olemassa olevaa ongelmaa, kun taas kansalliseen lakiin ehdotettu sanamuoto vaikuttaisi viittaavan myös sellaisiin toimenpiteisiin, jotka ovat paitsi olemassa olevaa ongelmaa lieventäviä, myös ennaltaehkäiseviä ja tarkoituksenmukaisia tilanteen kokonaisvaltaiseen hallintaan. Nykyisessä hallitusohjelmassa todetaan, että EU-lainsäädännön toimeenpanon yhteydessä vältetään kansallista lisäsääntelyä. Tämän hallitusohjelmassa asetetun tavoitteen valossa olisikin toivottavaa vielä pohtia, johtaako nykyinen sanamuoto käytännössä tällaiseen lisäsääntelyyn, ja tulisiko sanamuotoa siksi muuttaa.

4. Hankkeiden listaus eri pykälissä

Lakiluonnoksen 35 §:ssä on esitetty listaus hankkeista (uusiutuvan energian tuotantolaitosten, eri uusiutuvia energialähteitä yhdistävien laitosten, lämpöpumppujen ja samalla paikalla sijaitsevien energiavarastojen, rakentamista, päivittämistä ja käyttöä koskevista hankkeista sekä tällaisten laitosten, lämpöpumppujen ja varastojen sähköverkkoon liittämistä ja uusiutuvan energian lämmitys- ja jäähdytysverkkoihin liittämistä koskevista hankkeista). Sen sijaan lakiluonnoksen 39, 70 ja 83 §:issä viitataan ainoastaan uusiutuvan energian tuotantolaitoksiin, eikä vastaavaa 35 §:n mukaista listausta esitetä näissä pykälissä. Yhtenäisen tulkinnan varmistamiseksi ja lain selkeyden takaamiseksi olisikin toivottavaa, että joko:

A) sisällytettäisiin 35 §:n listaus kaikkiin asiaankuuluviin pykäliin, samalla tavalla kuin se on esitetty 35 §:ssä, tai

B) lisättäisiin luonnonsuojelulain 3 §:n määritelmiin 35 §:ssä mainittu listaus erikseen omaksi määritelmäkseen.

Suomen Yrittäjät

Uusiutuvan energian tuottamiseen liittyvien hankkeiden vaikutusten arviointimenettelyn sujuvoittaminen ja hallintokäytännön yhdenmukaistaminen ovat kannatettavia tavoitteita. Energiamurros vaatii merkittäviä investointeja. Suomen Yrittäjät pitää tärkeänä, että vihreiden investointien lupaprosesseja sujuvoitetaan ilmastopositiivisten investointien vauhdittamiseksi. Samalla täytyy varmistaa, että luvituksen tukena on riittävä

tietopohja ja tarvittavat resurssit. Osa uusiutuvan energian hankkeista tulee vaikuttamaan suoraan Suomelle kriittisen tärkeään luontopääomaan ja ekosysteemipalveluihin. Energiamurrosta ei voi vauhdittaa luonnon monimuotoisuuden, ihmisten terveyden tai Suomen luontoarvoista riippuvaisten elinkeinojen kustannuksella.

Parhaan käytettävissä olevan tieteellisen tiedon perusteella uusiutuva energia ei ole aina hiilineutraalia. Näin voi olla esimerkiksi metsäbiomassan energiakäytön kohdalla (Bäck ym. 2017, Easac 2018). Vaikka uusiutuvalla energialla korvattaisiin fossiilisia polttoaineita, kokonaisvaikutus voi olla ilmastonlämpenemistä kiihdyttävä ihmisen toiminnan aiheuttaman ilmastomuutoksen kannalta relevantilla aikavälillä (Kalliokoski ym. 2020, Soimakallio ym. 2016). Lisäksi samalla saatetaan lisätä luontohaittoja, mikäli uusiutuvan energian hankkeet esimerkiksi sijoittuvat luonnontilaisiin ympäristöihin, kuten tuntureihin, heikentäen niiden tilaa tai mikäli ne lisäävät metsähakkuita.

Uusiutuvan energian tuotantokapasiteetin lisärakentamisen lisäksi energian toimitusvarmuutta ja sähkömarkkinoiden toimivuutta voidaan parantaa esimerkiksi lisäämällä kysyntäjoustoa. Eri vaihtoehtoja arvioidessa tulee ilmaston ja omavaraisuuden lisäksi huomioida hankkeiden vaikutukset myös luonnon monimuotoisuuteen. Esityksen vaikutusarvioihin tulisi lisätä arviot direktiivin säännöksen kansallisen täytäntöönpanon vaikutuksista luonnon monimuotoisuuteen, luonnonsuojelun tasoon sekä lajisuojeluun. Lisäksi osana hallituksen esitystä olisi tärkeää arvioida lakimuutosten mahdollisia vaikutuksia maanomistajien omaisuudensuojaan.

Esitetyillä lakimuutoksilla pantaisiin kansallisesti täytäntöön muutoksia Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiveihin, joten esityksen sisällössä on rajallisesti kansallista joustovaraa. RED III -direktiivin kansallinen täytäntöönpano tarkoittaa, että uusiutuvan energian hankkeet syrjäyttävät lintu- ja luontodirektiiveihin perustuvan lajisuojelun säännökset riippumatta hankkeen todellisesta yhteiskunnallisesta merkityksestä. Tämä on ristiriidassa luontokadon hillitsemistavoitteen kanssa. Niiltä osin kuin kansallista päätäntävaltaa on, lainsäädännöllä tulisi pyrkiä säilyttämään suomalainen luontopääoma ja estämään suojeltujen lajien tappaminen ja häiritseminen. Maankäytön hinnoittelulla tai lainsäädännöllä tulisi varmistaa, että uusiutuvan energian hankkeissa priorisoidaan keinotekoisia ja rakennettuja pintoja.

Teknolohiateollisuus ry

Uusiutuvan energian RED III -direktiivin luonnonsuojelulainsäädäntöön liittyvät muutokset on pantava täytäntöön 1.7.2024 mennessä. Nyt esitetään luonnonsuojelulakiin säännöstä, jonka mukaan uusiutuvan energian hankkeen ympäristövaikutukset ja Natura-arviointi olisi suoritettava aina yhdessä. Arvioinnit tehtäisiin samassa yhteydessä aina, jos kyse olisi ympäristövaikutusten arviointia edellyttävästä uusiutuvan energian tuotantolaitosten, eri uusiutuvia energialähteitä yhdistävien laitosten, lämpöpumppujen ja samalla paikalla sijaitsevien energiavarastojen, rakentamista, päivittämistä ja käyttöä koskevasta hankkeesta tai tällaisten laitosten, lämpöpumppujen ja varastojen sähköverkkoon liittämistä ja uusiutuvan energian lämmitys- ja jäähdytysverkkoihin liittämistä koskevasta hankkeesta.

Lisäksi EU:n luonnonsuojeludirektiivin kansalliseen täytäntöönpanoon liittyvää erittäin tärkeän yleisen edun käsitettä tarkennettaisiin siten, että uusiutuvan energian hankkeet kuuluisivat aina sen piiriin. Erittäin tärkeän yleisen edun hankkeille voidaan tarvittaessa myöntää poikkeuksia luonnonsuojelulain lajisuojeluun ja Natura 2000 -verkostoon liittyvistä säännöksistä.

Teknolohiateollisuuden yritykset ovat sekä energian käyttäjiä että kehittäviä ja toteuttavat teknologisia ratkaisuja uusiutuvan energian tuotantoon. Teknolohiateollisuus ry pitää kannatettavana, että uusiutuvan

energian hankkeiden valmistelu-, selvitys- ja lupaprosessia sujuvoitetaan. Ympäristövaikutusten arviointi ja Natura -arviointi tehtäisiin näiden hankkeiden osalta jatkossa samanaikaisesti, joka vähentäisi turhaa hallinnointia.

Teknologiategollisuus ry näkee hyvänä, että kaikki uusiutuvan energian hankkeet kuuluisivat jatkossa erittäin tärkeän yleisen edun piiriin, joka edesauttaa osaltaan siirtymää puhtaaseen tuotantoon, energiaomavaraisuuteen ja auttaa ilmastotavoitteiden saavuttamisessa. On tärkeää, että käsite kattaa kaikki uusiutuvan energian hankkeet teknologianeutraalisti.

Luonnonsuojelulain 70 §:ään ehdotetaan lisäystä, jonka mukaan uusiutuvan energian tuotantolaitoksen rakentamisessa tai käytössä aiheutunutta rauhoitetun eläimen tappamista tai häirintää ei pidetä tahallisenä, jos kyseisen tuotantolaitoksen rakentamisen ja toiminnan aikana on toteutettu asianmukaiset toimenpiteet tällaisten tappamisen välttämiseksi tai häiriöiden estämiseksi. Olisi hyvä, että lisäyksessä mainitut asianmukaiset toimenpiteet olisi määritelty tarkemmin, jotta hankkeen toteuttajalla on jo suunnitteluvaiheessa ymmärrys vaatimuksista eikä jälkikäteen nouse asiassa epäselvyyksiä puolin ja toisin. Vaadittuja toimenpiteitä tarkennetaan tarvittaessa tapauskohtaisesti. Tarkempi määrittely auttaisi luomaan toimintatapoja, joilla negatiivisia vaikutuksia voidaan välttää ja lieventää.

3.10. Yritykset

Kemijoki Oy

Yhtiö pitää kannatettavina HE-luonnoksen mukaisia luonnonsuojelulain (9/2023) muutoksia, joita ehdotetaan niiden muutosten kansalliseksi täytäntöönpanemiseksi, joita direktiivillä (EU) 2023/2413 (ns. RED III-direktiivi) tehtiin uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä annettuun direktiiviin (EU) 2018/2001 (ns. RED II-direktiivi). Yhtiön näkemyksen mukaan kyseiset muutokset sujuvoittavat uusiutuvan energian tuotantolaitoksia koskevia lupaprosesseja.

HE-luonnoksen mukaisten säännösten käytännön soveltaminen edellyttää kussakin tapauksessa "uusiutuvan energian" määritelmän tulkintaa. Yhtiön näkemyksen mukaan luonnonsuojelulaissa tai sen esitöissä tulisi selvyiden vuoksi todeta tarkemmin, mitä ovat sellaiset uusiutuvan energian hankkeet ja tuotantolaitokset, joihin HE-luonnoksen mukaisia säännöksiä sovelletaan.

Erityisesti Yhtiön näkemyksen mukaan tulisi selventää, että pumppuvoimalaitokset kuuluvat HE-luonnoksessa ehdotettujen säännösten soveltamisalaan. Niin kutsutun kansallisen etusijamenettelyn, eli ympäristönsuojelu- ja vesiasioiden käsittelystä aluehallintovirastossa annetun lain (898/2009) 2 a §:n mukaisen menettelyn osalta ympäristöministeriö on antanut ohjeistuksen 31.1.2023. Kyseinen ohjeistus "vihreän siirtymän hankkeiden lupahakemusten etusijan soveltamisesta aluehallintovirastoissa" on päivitetty 16.8.2023. Ohjeistuksessa todetaan nimenomaisesti, että pumppuvoimalaitokset katsotaan uusiutuvan energian määritelmään kuuluviksi vesivoimalaitoksiksi, ja että ne ovat siten oikeutettuja etusijaan.

Yhtiön näkemyksen mukaan olisikin tarkoituksenmukaisinta, että hallituksen esitykseen luonnonsuojelulain muuttamisesta lisättäisiin selvyiden vuoksi uusiutuvaa energiaa koskeva toteamus, joka olisi linjassa ympäristöministeriön kansallista etusijamenettelyä koskevan ohjeistuksen kanssa ja sisältäisi siten myös pumppuvoiman. Tämä olisi myös linjassa Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman kanssa, jonka mukaan hallitus edistää pumppuvoimahankkeiden toteutumista muun muassa sisällyttämällä ne luvituksen etusijaisuusmenettelyyn ja linjaamalla ne yleisen edun mukaisiksi.

Lisäksi Yhtiö huomauttaa, että RED III-direktiivin yhdenmukaisen toimeenpanon kannalta HE-luonnoksen mukaisen 70 §:n, joka sanamuodoltaan soveltuu uusiutuvan energian tuotantolaitoksen rakentamiseen ja toimintaan, tulisi vastata soveltamisalaltaan 39 §:n ja 83 §:n soveltamisalaa, joissa huomioidaan lisäksi tällaisten laitosten verkkoon liittäminen, asiaankuuluva verkko ja energiavarasto.

3.11. Poliittiset puolueet

Suomen kommunistinen puolue

SKP:n ympäristöryhmä vastustaa ehdotettua muutosta. Ei ole perusteltua, että uusiutuvan energian hankkeet kuuluisivat erittäin tärkeän yleisen edun piiriin. Vaikka tavoitteena on sinänsä oikea pyrkimys vähentää riippuvuutta fossiilisista polttoaineista, tätä ei saa tehdä ympäristön kustannuksella. Siksi ehdotetut poikkeukset lajisuojelusta ja Natura 2000- verkoston säännöksistä eivät ole perusteltuja. Lajien suojelua on päinvastoin tehostettava. Muun muassa joulukuussa 2023 julkaistussa Luontopaneelin raportissa käsitellään Suomen luontokatoa. Raportin mukaan toimenpiteet luontokadon pysäyttämiseksi ovat olleet riittämättömiä ja siksi toimenpidekuulun kiinni kurominen vaatii resursseja ja pitkäjänteistä politiikkaa.

Suomi on myöskin sitoutunut EU:n biodiversiteettistrategiaan ja YK:n luontokokouksessa vuonna 2022 sovittuihin Kunmingin-Montrealin luontotavoitteisiin. Ehdotus on lisäksi ristiriidassa nykyisen hallituksen ohjelman kanssa. Ohjelmassa todetaan muun muassa, että

- Luonnon monimuotoisuutta vahvistetaan, luontokatoa torjutaan ja luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen pysäytetään yhteistyöllä.
- Yhteiskunnan toiminta käännetään luontoposiitiviseksi ja hallitus tekee positiivisista vaikutuksista luontoon vientituotteen Suomelle.

Näillä perusteilla Suomen kommunistisen puolueen ympäristöryhmä vastustaa ehdotusta luonnonsuojelulain muuttamiseksi. Lisäenergian tuottamisen sijasta on pyrittävä kaikin tavoin kulutuksen ja energian käytön vähentämiseen.

3.12. Yksityishenkilöt

Yksityishenkilö HH

Luonnonsuojelulain 35 §:n muutosesitys

RED III -direktiivin täytäntöön panemiseksi luonnonsuojelulakiin ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan uusiutuvan energian tuottamiseen liittyvän hankkeen ympäristövaikutusten arviointi ja Natura-arviointi olisi aina suoritettava yhdessä. Tämä sujuvoittaisi hankkeiden valmistelua.

Esitys on kannatettava. Uusiutuvan energian tuottamiseen liittyvän hankkeen ympäristövaikutukset ja Natura-arviointi olisi aina suoritettava yhdessä, myös niiden edellyttämien tie- ja sähkölinjojen osalta. Sujuvoittamisen lisäksi tulisi kirjata, että

- yhteisarvioinnilla taataan nykyistä parempi hankkeen vaikutusten kokonaisarviointi

- kaikkiin tuuli- ja aurinkovoimahankkeisiin ja niiden tarpeisiin rakennettavien sähkölinjoihin tulee edellyttää pakollisina ympäristövaikutusten ja Natura-arvioinnit vallitsevan hajarakentamisen vuoksi
- tuulivoimaloiden määrää tai korkeutta ei arviointien jälkeen saa lisätä ilman uutta arviointia
- hankkeisiin tulee lisätä vaikutusten pitkän aikavälin arviointi, esim. 50, 100 ja 200 vuoden päähän: jo tehtyjä tuhoja ei saada tekemättömiksi, joten riskit on varovaisuusperiaatetta noudattaen ensin arvioitava.

Luonnonsuojelulain 39 §:n muutos

Ehdotukseen sisältyy, että pykälään (39 §) lisättäisiin RED II -direktiivin 16 f artiklan edellyttämällä tavalla uusi 3 momentti, jossa säädettäisiin, että uusiutuvan energian tuotantolaitosten suunnittelun, rakentamisen ja käytön, tällaisten laitosten verkkoon liittämisen, asiaankuuluvan verkon ja energiavarojen katsotaan olevan erittäin tärkeän yleisen edun mukaisia ja palvelevan kansanterveyttä ja turvallisuutta. Tämä vaikuttaa niihin edellytyksiin, joilla valtioneuvosto voi myöntää poikkeuksen Natura 2000 -verkoston luonnonarvojen heikentämisen kiellosta.

Ehdotus ei ole kaikilta osin kannatettava. Ei ole olemassa tutkittua tietoa siitä, että uusiutuva energia palvelee kansanterveyttä ja turvallisuutta. Päinvastoin, on lukuisia tutkimuksia erityisesti tuulivoimateollisuuden haitallisista vaikutuksista ympäristöön, luontoon, terveyteen, elinoloihin, turvallisuuteen ja sosiaalisiin suhteisiin.

Ehdotuksesta tulee ehdottomasti rajata pois tuulivoima- ja aurinkovoimahankkeet niiden hajasijoittamisen vuoksi. Luonnon monimuotoisuuden ja luonnon palveluiden turvaaminen on tunnistettu merkittäväksi haasteeksi globaalisti ja Suomessa.

Luonnonsuojelulain tulee olla ensisijaisesti luonnonsuojeluun ja luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen tarkoitettu laki oikeusvaikutuksineen.

Luonnonsuojelulaista ei saa tulla väline laajojen alueiden, ekosysteemien ja lajien hävittämiseen.

Kansanterveys ja turvallisuus vaarantuvat

Kaikki uusiutuvan energian hankkeet eivät palvele suomalaisten kansanterveyttä, turvallisuutta tai ympäristöä. Erityisesti tuulivoimateollisuuden osalta vaikutukset eivät ole suotuisia. Tutkimusten ja uutisointien mukaan mm.

- turbiinien melu, infraääni, välke ja varjot sairastuttavat ihmisiä useiden kilometrien säteellä, jolloin turbiineista aiheutuu mittava kansanterveydellinen uhka
- melumallinnukset ovat vanhentuneita ja niissä on olennaisia puutteita, joten ne tuottavat virheellisiä mittaustuloksia melun määrästä ja luonteesta, jolloin lukuisat ihmiset sairastuvat melusta, koska voimalat rakennetaan liian lähelle asutusta
- Irlannissa mm. tehtiin juuri meluhaittaa koskeva päätös, jossa oikeus totesi, että tuulivoimaloista aiheutuu kiinteistöjen käyttöä aiheuttavaa kohtuutonta melua ja velvoitettiin korvauksiin
- osa ihmisistä on joutunut rajoittamaan kiinteistönsä käyttöä tai jättämään kotinsa

- tyypillisimmät oireet tuulivoimaloiden käynnistyttyä ovat uneen liittyvät häiriöt, huimaus, pahoinvointi, tasapainohäiriöt, ihotuntemukset (puutuminen, kutina, polttava tunne), korvakipu, epätyypillinen tinnitus, päänsärky ja migreeni – oireet helpottuvat, kun poistuu voimaloiden vaikutuspiiristä
- tuulivoimaloiden infraääni on mitattavissa 40-60 kilometrin etäisyydellä voimaloista, eli infraäänisyke kulkee kymmeniä kilometrejä, jolloin altistuvan väestön määrä on jo nykyisellään valtava: infraäänisyke mm. lisää sydämen tiheälyöntisyyttä ja sydäninfarkteja, äkillisiä verenpaineen heittäilyitä, aivoverenvuotoja ja -infarkteja
- tuulivoimalaperustusten kaivaminen ja kaatopaikaksi jätettävät perustukset ovat riski pohjavesille, koska ne sijaitsevat usein pohjaveden muodostumisalueilla ja rakentaminen rikkoo pohjavettä suojaavien maakerrosten vedenpitävyyttä
- tuulivoimalat ovat monella tapaa turvallisuusriski: jäänheitto edellyttää laajaa turva-aluetta voimalan ympärille ja lisäksi on uutisoitu useista laparikoista ja tulipaloista, joiden seurannaisvaikutukset voivat olla vakavat
- tuulivoimaloiden öljyvarastot, voimalapalot ja öljyn roiskuminen ovat riski ympäristölle ja pohjavesille (mm. Ruotsissa tuulivoimalan romahtaessa maastoon levisi 1000 litraa vaihteistoöljyä, 250 litraa hydraulikkaöljyä ja noin 600 litraa glykoliseosta (Vestas V112, 3 MW))
- lapojen eroosiosta erittyy myrkyllisiä pienhiukkasia ympäristöön: lapojen rakenne ja materiaalit sisältävät ihmisille ja eläimille haitallisia aineita, kuten bisfenoli A:ta, joka on hormonihäirikkö, jolla on vaikutuksia mm. hedelmällisyyteen, lisääntymiseen, oppimiseen ja immuunijärjestelmään
- lapaerosion pienhiukkasten, öljyroiskeiden sekä lapojen jäänesto- ja hyönteistenpoistokemikaalien ravintoketjuvaikutuksia ei ole riittävästi tutkittu, huolestuttavaa on, että monet näistä hiukkasista sisältävät epäpuhtauksia, jotka ovat luonnossa suojassa hajoamiselta, mutta vapautuvat joutuessaan ihmisten tai eläinten ruoansulatuskanavaan
- tuulivoimalat ovat etäkäyttöisiä ja niiden valvomot voivat sijaita ulkomailla: millä taataan voimaloiden turvallinen käyttö häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa?
- Saksassa osa tuulivoimaloista joutuivat jo kyberhyökkäyksen kohteeksi ja olivat kaksi kuukautta poissa käytöstä
- tuulivoimarakentaminen aiheuttaa ristiriitoja alueella, koska edunsaajat ja haitankärsijät näkevät rakentamisen eri tavalla: toiset haluavat tienata helppoa rahaa maata vuokraamalla, toiset eivät halua elinympäristönsä tuhoutuvan, osa joutuu pakkoluovuttamaan maitansa ja/tai kotejansa sähkönsiirtolinjojen vuoksi
- tuulivoimaloita rakennetaan väkisin asukkaiden vastustuksesta huolimatta
- perustusten purkamatta jättäminen muodostaa satoja kaatopaikkoja Suomen metsiin: perustusten materiaalien pitkän aikavälin vaikutuksia maaperään ja pohjavesiin ei ole riittävästi tutkittu (betoni rapautuu, teräs ruostuu, sähköjohdot hapertuvat, ja niiden sisältämä SF6-kaasu on hiilidioksidia yli 20 000 kertaa voimakkaampi kasvihuonekaasu – myös purkamista pidetään ympäristöriskinä).

Tuulivoimaloiden hajasijoittaminen ja mittava sähkölinjojen rakentamisen tarve moninkertaistavat edellä mainitut haittavaikutukset.

Ei ole myös edellytyksiä sille, että uusiutuvan energian tuotantolaitosten suunnittelun, rakentamisen ja käytön, tällaisten laitosten verkkoon liittämisen ja asiaankuuluvan verkon itsensä sekä varastojen voisi määrittellä automaattisesti olevan erittäin tärkeän yleisen edun mukaisia. Päinvastoin. ”Erittäin tärkeän yleisen edun” käsitettä ei ole tässä tarkoituksessa määritelty. Kenen etua on tarkoitus turvata? Lainsäätäjän velvollisuutena on säätää sellaisia lakeja ja viranomaisten valvoa, että hankkeilla ei aiheuteta vaaraa mm. terveydelle, ympäristölle, eläimille, perusoikeuksille, turvallisuudelle jne. Voittoa tavoitteleva yritystoiminta, mitä tuulivoimateollisuus on, ei näitä turvaa eikä liiketoiminta kuulu yleisen edun piiriin. Tuulivoimaloiden tuottama sähkö on sääriippuvaista. Suomessa on 1.600 tuuliturbiinia hajasijoitettuna 200 ryppääseen. Niiden periaatteellinen maksimiteho on noin 7.000 MW. Siitä saadaan käyttöön 0-85 % säiden mukaan. Käytännössä siis turbiinien keskiteho on vain 1.800 MW. Keskitehollakaan ei ole merkitystä, kun sähköä tarvittaisiin myös silloin kun ei tuule. Tämä tilanne ei voi olla jatkossakaan yleisen edun mukaista. Suomen oma tuulivoimatarve on jo tyydytetty. Kaikki nyt suunnitteilla olevan tuuli- ja aurinkovoiman on tarkoitus hyödyttää muita EU-maita ja sijoittajia. Tämäkään ei voi olla yleisen edun mukaista, kun siinä sivussa tuhotaan Suomen luontoa, elinolosuhteita ja terveyttä. Tuulivoima muuttaa maaseutujen hiljaiset alueet meluisiksi teollisuusalueiksi. Liian lähelle koteja, perheiden kuulo- ja näköetäisyydelle voi tulla satoja, jopa tuhansia voimaloita, kun hankkeet etenevät kunnittain ilman kokonaiskoordinaatiota ja ihmiset sairastuvat. Tämäkään ei voi olla yleisen edun mukaista. Vaikutukset alueiden virkistys-, metsästys- ja matkailukäyttöön ovat erittäin negatiiviset. Muu yritystoiminta näivetty. Tämäkään ei voi olla yleisen edun mukaista.

Ehdotus heikentää luonnonsuojelualueiden, kuten erimerkiksi Natura 2000 -verkoston, suojeluastetta, koska se mahdollistaa uusiutuville energiamuodoille luonnonsuojelulain 39 §:n 2 momentissa säädetyn oikeuden rakentamiseen erittäin tärkeän yleisen edun nimissä. Ehdotuksen sijaan uusiutuvan energian rakentaminen on osoitettava alueille, joista ei synny vaaraa tai haittaa luonnolle, terveydelle, elinoloille ja turvallisuudelle.

Luonnonsuojelulain 70 §:n muutos

Luonnonsuojelulain 70 §:ään lisättävässä 5 momentissa todettaisiin, että mikäli uusiutuvan energian tuotantolaitosten rakentamisessa ja käytössä aiheutuu 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu seuraus, sitä ei pidetä tahallisenä, jos kyseisen uusiutuvan energian tuotantolaitoksen rakentamisen ja toiminnan aikana on toteutettu asianmukaiset toimenpiteet tällaisen tappamisen välttämiseksi ja häiriöiden estämiseksi.

Rikosoikeudellinen vastuu tulee säilyttää eikä siihen saa tehdä luonnonsuojelulain nojalla poikkeuksia. ”Asianmukaiset toimenpiteet” on luonnonsuojelurikkomusten arvioinnin näkökulmasta liian tulkinnanvarainen. Mikäli tuotantolaitoksia suunnitellaan sijoitettavaksi luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaille alueille tai niiden läheisyyteen, luontoyhteyksien tai ekologisten käytävien alueelle tai niiden läheisyyteen, tai eliölajien kausittaisten muuttoreittien tielle tai sen läheisyyteen, tulisi toimintaan suhtautua aina luonnonsuojelurikkomuksen valmisteluna ja rikkomuksena.

Luonnonsuojelulain 83 § muutosesitys

Esityksessä uusiutuvan energian hankkeille voitaisiin myöntää poikkeus luonnonsuojelulain lajisuojeluun ja Natura 2000 -verkostoon liittyvistä säännöksistä, mikäli muut laissa säädetyt edellytykset täyttyisivät.

Esitettyjä poikkeuksia ei pidä missään muodossa sallia erityisesti tuuli- ja aurinkovoimarakentamisessa. Niissä tulee soveltaa varovaisuusperiaatetta. Tämä ennalta varautumisen periaate (varovaisuusperiaate) on riskienhallinnan työkalu. Sen mukaan, jos jokin toimenpide saattaa aiheuttaa vaaraa ihmisille tai ympäristölle, ja jos tiedemaailma ei ole vielä vaikutuksista yksimielinen, toimenpidettä ei tule toteuttaa.

Periaate määritetään myös Euroopan unionin (EU) toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 191 artiklassa. Tieteellistä näyttöä tuulivoimaloiden haitoista ja riskeistä on jo runsaasti, ja lisätutkimustarve on ilmeinen. Luonnonsuojelulain muutoksella ei saa vaarantaa varovaisuusperiaatteen toteutumista.

Tutkimusten ja uutisointien mukaan mm

- hajasijoitetut voimalat, tiestö ja sähkölinjat vaativat erittäin paljon metsäpinta-alaa, arviolta noin kahdeksan hehtaaria/voimala, mikä lisää luontokatoa ja rikkoo ekosysteemejä sekä hävittää luonnon monimuotoisuutta
- tuulivoimaloiden alueelta kauemmaksi viiden kilometrin päähän siirtyy 63 % linnuista, 72 % lepakoista ja 67 % maanisäkkäistä, mikä kaventaa niiden elinpiiriä, pienentää populaatiokokoja ja on tuhoisaa monille eläinlajeille
- lavat tappavat hyönteisiä ja maatärinä vähentää matojen määrää, millä molemmilla on ekosysteemeihin tutkimattomat seurannaisvaikutukset
- tuulivoimalat voimistavat ilmastonmuutosta, koska turbiinialueiden läheisyydessä sataa vähemmän, lämpötila nousee ja kuivuuden riski kasvaa
- tuulivoiman melu-, kemikaali- ja hiukkaspäästöt aiheuttavat ympäristö- ja terveysriskejä.
- Ranskassa valtioneuvoston tuore päätös muuttaa maatuulivoiman rakentamismahdollisuuksia merkittäväällä tavalla - myönnetyt lupapäätökset mitätöidään puutteellisen ympäristöarvioinnin ja yleisön kuulemisen vuoksi, ja hankkeilta vaaditaan uudet ympäristöselvitykset.

Erityisesti tuulivoimateollisuutta ei voi missään olosuhteissa pitää yleisen edun mukaisena tai kansanterveyden tai turvallisuuden tai ympäristön kannalta edistettävänä teollisuudenmuotona. Kotitaloudet, julkinen hallinto ja yritystoiminta tarvitsevat vakaata perusvoimaa. Tuuli- ja aurinkovoimateollisuus eivät sitä tuota.

Kansalaisia ei pidä saattaa maksamaan hajarakentamisen edellyttämiä sähkönsiirtolinjoja, jotka aiheuttavat voimala-alueiden lisäksi mittavaa luontokatoa ja ekosysteemien pirstoutumista. Tuulivoimalat ja sähkönsiirtolinjat yhdessä heikentävät luonnon monimuotoisuutta, ihmisten terveyttä ja omaisuuden arvoa. Turvallisuus vaarantuu monella tapaa.

Esitys on vastoin hallitusohjelmaa

Hallitusohjelmassa Vahva ja välittävä Suomi on sitouduttu luonnon monimuotoisuuden vahvistamiseen ja luontokadon torjumiseen monella tapaa. Sen mukaan luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen pysäytetään osana kestävää ja vastuullista talouspolitiikkaa. Siellä todetaan, että investointiluvituksessa huolehditaan luonnon monimuotoisuudesta ja ympäristövaatimuksista, hankkeiden sosiaalisesta hyväksyttävyydestä ja kansalaisten omaisuudensuojasta. Siellä todetaan, että Suomen metsät ja niiden kestävä käyttö sekä metsäluonnon monimuotoisuudesta huolehtiminen ovat tärkeä osa ilmastonmuutoksen torjuntaa ja ilmastonmuutokseen sopeutumista. Terveet, kasvavat metsät luovat työtä, hyvinvointia ja hillitsevät ilmastonmuutosta. Hallitusohjelman mukaan yhteiskunnan toiminta käännetään luontopositiiviseksi. Hallitus tavoittelee luonnon monimuotoisuuden heikkenemisen pysäyttämistä yhteistyöllä ja tekee positiivisista vaikutuksista luontoon Suomen vientituotteen. Hallitus valmistelee poikkihallinnollisesti kansallisen luonnon monimuotoisuusstrategian ja sen toimintaohjelman. Lausunnolla oleva hallituksen esitys

on romuttamassa kaikki nämä kirjaukset nimenomaan tuuli- ja aurinkovoimaloiden rakentamisen seurauksena.

Esitys rikkoo perustuslakia

Luonnonsuojelulakiin ehdotetut muutokset rikkovat Suomen valtion kansainvälisiä sopimuksia, kuten esimerkiksi YK:n biodiversiteettisopimusta sekä EU:n biodiversiteettistrategiaa. Esitys on myös ristiriidassa perustuslain (11.6.1999/731), luonnonsuojelulain (9/2023) sekä poronhoitolain (848/1990) hengen kanssa.

Suomen perustuslain 2 §:n 1 momentin mukaan kansanvaltaan sisältyy yksilön oikeus osallistua ja vaikuttaa yhteiskunnan ja elinympäristönsä kehittämiseen. Erittäin tärkeän yleisen edun kohdalla kansalaiset ovat kuitenkin alisteisessa asemassa, koska erittäin tärkeä yleinen etu sivuuttaa yksilövapaudet ja yksilön oikeuden tehdä elinympäristöään koskevia päätöksiä. Perustuslain 22 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen. Kukin ministeriö vastaa perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisesta omalla hallinnonalallaan. Ihmisten perusoikeuksia ovat mm. yhdenvertaisuus lain edessä, omaisuuden ja kotirauhan suoja. Perustuslain mukaan julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön. Vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Tämä luonnonsuojelulain muutosesitys rikkoo perustuslain henkeä. RED III -direktiiviä koskeva käsittely on vietävä kokonaisuudessaan perustuslakivaliokunnan käsittelyyn ennen muuta jatkokäsittelyä.

Liitteeseen on koottu muutamia tutkimuslinkkejä ja artikkeleita lausuntoon liittyen. Aineistoa on runsaasti mutta se on hajallaan. Ministeriöiden tulisikin poikkihallinnollisessa yhteistyössä koota aineisto yhteen ja laatia päätelmät niiden pohjalta.

Yksityishenkilö LH

Uskomatonta että suomelle tärkein luonto ja eläimistö yritetään tuhota tällaisten lakimuutosten kautta! Luonnonsuojelu ja Natura-alueet ovat syystä suojeltuja, eikä niihin pidä kajota minkään lain voimin! Tämän hyväksymisen jälkeen saamme sanoa hyvästit suomen kauneudelle! Muutumme teollisuus valtioksi! EI TÄLLE!!!

Yksityishenkilö AK

Vastustan luonnonsuojelulakiin ehdotettavaa kohtaa, jossa uusiutuvan energian hankkeille voitaisiin myöntää poikkeus luonnonsuojelulain lajisuojeluun ja Natura 2000 -verkostoon liittyvistä säännöksistä. Ei mitään ohituskaistoja pidä suoda uusiutuvan energian (eli käytännössä tuulivoiman) hankkeille.

Yksityishenkilö JK1

Tähänkö on nyt sitten vihdoinkin tultu? Päätepisteeseen, pisteeseen jossa hallituksen esityksellä aiotaan vääntää luonnonsuojelulakia sellaiseksi, että uusiutuvan energian hankkeet kuuluisivat aina erittäin tärkeän yleisen edun piiriin ja sitä kautta hankkeille annettaisiin kutakuinkin rajattomat oikeudet poiketa luonnonsuojelulain lajisuojelusta ja NATURA -2000 verkostoon liittyvistä säännöksistä.

RED III -direktiivin täytäntöönpano ehdotetulla tavalla aloittaa lopullisen "lähtölaskennan" Suomen mittakaavassa koskaan ennen näkemättömälle luontokadolle, sekä eläin ja eliölaji tuholle, jota jo muutenkin

yhteiskunnassamme kaikilla toimialoilla vallalla oleva jatkuvan kasvun ja taloudellisen voiton tavoittelu rajallisia luontoresurssejamme ”ryöstäen” on aiheuttanut.

Tottakai on ymmärrettävää, että yhteiskuntakehitys ja pyrkimys päästöttömään energiaan vaatii meiltä kaikilta, niin yksilöltä kuin yhteiskunnaltakin toimenpiteitä joilla on jo kiirekin jos aikomuksena on tehdä ilmastonmuutokselle ja luonnon saastumiselle edes jotain, ennenkuin on se kuuluisa ”viimeinen hetki” Mutta, että jälleen kerran me Suomalaiset näemme ainoana vaihtoehtona toteuttaa oma osamme maapallon pelastamisesta, käymällä meidän ainutlaatuisen luonnon kimppuun sen sijaan, että alkaisimme ajatella josko pienentäisimme omaa kulutustamme, edes sen hitusen verran, ettei vain oma ”loppumme” koittaisi ihan niin nopealla aikataululla, kuin mitä se nyt näyttää olevan tulossa.

Ei voi olla millään normaalisti ajattelevan ihmisen järjellä käsitettävissä, että oma hallituksemme edes tuo lakiesitykseen esitettyjä pöyristyttäviä säädösmuutoksia, kuten 70 § :n suojeltujen lajien tappamisen ja häiritsemisen tahallisuutta koskevaa muutosta, joka käytännössä sallisi yleisen edun nimissä hävittää eläviä luontokappaleita tai tuhota elinympäristöjä siten, että se jatkossa johtaa joittenkin lajien ”tahattomaan” kuolemaan esim. tuuliteollisuushankkeiden yhteydessä.

Ei voi muuta sanoa kuin, että koskaan tätä ennen ei ole hävettänyt näin pohjattomasti olla Suomalainen, vaikka en edes koe olevani minkään sortin luontoaktivisti, tai muukaan ”vihersiirtymän vastustaja”

Jokaisen meistä täytyy kohta lakata ”ummistamasta silmiä” ja ottaa sitä vastuuta siitä, että meidän jälkeen tulevilla Suomalaisillakin on jotain mistä voimme olla ylpeitä, eikä tuhota upeaa luontoamme holtittomalla vihersiirtymän kiirehtimisellä, aikalisä näille ulkomaisten tuuliteollisuus pörssiyritysten Suomen kuppaaamiselle on paikallaan ja kunnon lait jolla turvaamme oman luontomme säilymisen myös jälkipolville.

Näin alas olemme näköjään kansana vajoamassa, että edes päättäjämme eivät kykene näkemään mitä kohti olemme menossa, mikäli avaamme lopullisesti tällaisen luontotuhon Bandoran lippaan Ja edes puhumme ympäröivästä luonnostamme tällaiseen sävyyn, jossa kaikki ympärillämme on vain alisteista taloudellisille tavoitteille, tällöin astumme tielle jonka päästä ei ole paluuta.

Pykälä 70 § säädösmuutos... ”luonnoneläinten tappamisen salliva lakimuutos” ... Olemme tulleet päättepisteeseen...

Yksityishenkilö JK2

Luonnonsuojelulakiin ei missään tapauksessa saa tehdä nyt ehdotettuja muutoksia (heikennyksiä). Ehdotetuilla muutoksilla luonnonsuojelulaki muuttuisi lain irvikuvaksi.

Uusiutuvan energian hankkeet eivät ole yleisesti ottaen ollenkaan yleisen edun mukaisia, niistä on hyötyä (taloudellista) useimmissa tapauksissa lähinnä yksityisille kansainvälisille yrityksille tai muille kansainvälisille tahoille. Useimmissa tapauksissa uusiutuvan energian hankkeet polkevat kansalaisten ja luonnon oikeuksia ja hankkeilla on runsaasti haittavaikutuksia ympäristölle ja ihmisille.

Uusiutuvan energian hankkeet, etenkin tuuliteollisuuden hankkeet metsä- ja meriluonnossa tai aurinkopaneelikentät pelloilla ja turvesoilla, eivät palvele kansanterveyttä ja turvallisuutta, päinvastoin niillä on kauaskantoisia haittoja ihmisten terveydelle ja turvallisuudelle. Lakiin ei saa kirjata ja hyväksyä lauseita, jotka ovat suoranaista valhetta.

Luonnonsuojelulakiin ei saa tehdä muutoksia, jotka ovat vastoin yleistä oikeuskäsitystä ja perustuslakia. Luonnonsuojelulain tulee jatkossakin suojella luontoa ja samalla ihmisiä, eikä auttaa tuhoamaan kumpaakin. Luonnonsuojelulakia pitäisi ennemminkin tiukentaa uusiutuvan energian hankkeiden suhteen ja kieltää etenkin tuuliteollisuus- ja aurinkopaneelihankkeiden sijoittaminen luonnon keskelle. Nämä hankkeet tulisi ohjata sijoitettavaksi jo rakennettuun kaupunkiympäristöön tai sen välittömään läheisyyteen.

Muutosehdotus luonnonsuojelulakiin on räikeässä ristiriidassa luontokadon pysäyttämisen ja luonnon ennallistamisen kanssa. Suomi on tunnettu puhtaasta ja kauniista luonnostaan ja kansalaisten luottamuksesta omaan kotimaahansa ja sen lakien oikeudenmukaisuuteen, näitä suomalaisuuden peruspilareita ei tule tuhota uusiutuvan energian lobbareiden sanelemilla lakimuutoksilla, joista on vain haittaa Suomelle sekä sen luonnolle ja kansalaisille.

Yksityishenkilö RK

Olen erittäin huolissani marraskuussa 2023 voimaan tulleen RED III -direktiivin myötä tehtävistä luonnonsuojelulain muutoksista.

Haluan myös saattaa ympäristöministeriön tietoisuuteen, että Suomen hallituksen eduskunnalle esittämässä luonnoksessa esitetty määritelmä uusiutuvan energian hankkeiden erittäin tärkeästä yleisen edun mukaisesta luonteesta mahdollistaa uusiutuvan energian tuotantolaitosten ja siihen liittyvän infrastruktuurin rakentamisen lähes rajoitteitta. Tämä koskee myös luonnonsuojelualueita, valjastamattomia virtavesiä, niiden patoamista sekä patoamiseen liittyvien uusien patoalaiden rakentamista.

Haluan myös painottaa, että hallituksen luonnonsuojelulakiin ehdotetut muutokset rikkovat räikeästi Suomen valtion kansainvälisiä sopimuksia, kuten esimerkiksi YK:n biodiversiteettisopimusta sekä EU:n biodiversiteettistrategiaa. Esitys on myös ristiriidassa perustuslain (11.6.1999/731), luonnonsuojelulain (9/2023) sekä poronhoitolain (848/1990) hengen kanssa, koska erittäin tärkeä yleinen etu on riittävä syy rajoittamaan myös poronhoitoa elinkeinona.

Mielestäni tämä uusiutuvan energian rakentamisen voidaan katsoa olevan erittäin tärkeä yleinen etu ainoastaan rajoitetuilla nopean kehittämisen alueilla, mutta niiden ulkopuolella sitä ei tulisi ottaa lainkaan käyttöön. Haluan muistuttaa, että perustuslaki on kaiken lainsäädännön ja julkisen vallan käytön perusta, josta löytyvät suomalaisen kansanvallan keskeisimmät pelisäännöt, arvot ja periaatteet. Tästä syystä vaadin, että RED III -direktiiviä koskeva käsittely on vietävä kokonaisuudessaan perustuslakivaliokunnan käsittelyyn ennen muuta jatkokäsittelyä.

Haluan vielä lausua, että meillä on Suomessa paljon tutkimattomia kallioperäisiä rapakivialueita, joissa Vetyä muodostuu, kun rapakivessä olevat radioaktiiviset aineet pilkkovat hajotessaan vesimolekyyleja, näin vedestä irtoaa vetyä, joka liukenee pohjaveteen, mistä se voidaan ottaa turvallisesti ja ympäristöstävällisesti talteen.

Itä- ja Pohjois-Suomessa on tämän lisäksi vielä muita kivilajeja, jotka myös tuottavat tai ovat aiemmin tuottaneet vetyä.

Suomen kallioperästä mitatut vetypitoisuudet eivät kalpene kansainvälisessä vertailussa vaan muihin maihin verrattuna vetyä on ollut jopa paljon. Tämä on arvokas tieto.

Tutkimuksia Suomen kallioperän vetypotentiaalista tarvitaan lisää, jos halutaan selvittää, kuinka merkittäviä vetyesiintymiä meillä on ja voidaanko niitä taloudellisesti hyödyntää? Puhutaanko 100 miljoonista tonneista varovaisten arvioiden mukaan? Onko tämä tulevaisuus ja mahdollisuus?

Näissä hankkeissa on aina mielestäni ajateltava yhteistä etua ja yhteinen etu on luonto ja sen monimuotoisuus ja säilyminen sellaisena kuin luonto on sen aikoinaan luonut. Luontoa ei saa heikentää millään lakimuutoksilla.

Yksityishenkilö SK

Uusiutuvan energian RED III -direktiiviä ei tule missään nimessä hyväksyä. Ilmastonmuutoksen nimissä toteutettava maamme luonnon tuhoaminen on pysäytettävä akuutisti. Kaikki tuulivoimahankkeet on lopetettava heti siihen saakka kunnes oikeudenmukainen tuulivoimalaki on laadittu ja voimassa. Ei ole oikein antaa pörssiyhtiöiden temmeltää ilman lakeja ja säännöksiä metsissämme, ja vielä ryhtyä sitä temmellystä auttamaan niin, että heillä on oikeus tappaa suojeltuja eläimiä ja tuhota elintärkeitä suojelukohteita Natura-alueita myöten. Miten voimme olla niin sokaistuneita, että edes ryhdymme pohtimaan tällaisen toimintamallin mahdollistamista? Olemmeko todella ajautuneet näin kauas luonnosta, luonnonsuojelusta ja eläinten suojelusta ja oikeuksista. Arvomaailmamme on kulkeutunut harhaan. Mammonantekemisen nimissä olemme sallimassa suojeltujen luonnon eläinten tappamisen. Tämä tarkoittaa myös sitä, että enään ei kotkan pesä tai susireviiri auta myöskään suunniteltujen tuulivoimahankkeiden viereen koteineen pakotettavia kansalaisia. Emme voi vedota enään sitten edes eläinten suojeluun yrittäessämme suojella itseämme melulta ja väkikkeeltä, terveyttä ylläpitävän elinympäristön tuholta. Tämä suunniteltu direktiivi puuttuu tätä kautta siis myös suoraan ihmisten elämään ja hyvinvointiin. Mitä enemmän oikeuksia tuulivoimayrityksille suodaan, sitä röyhkeämmin he luontoamme ja elinympäristöämme korvauksetta tuhoavat. Kuitenkin on olemassa YK:n ihmioikeudet, jotka eivät puolla omaisuuden mielivaltaista riistoa, eivätkä terveyttä ylläpitävän elinympäristön tuhoamista. Miksi meillä ei noudateta ihmisoikeuksia, eikä meillä välitetä luonnosta eikä eläimistä.

Akuutisti on saatettava voimaan oikeudenmukainen tuulivoimalaki, joka velvoittaa tuulivoimayritykset korvaamaan aiheuttamansa haitat lähialueiden asukkaille. "Ilmastonpelastamisen" ja "yleisen edun nimissä" toteutettava luonnon tuhoaminen, metsäkadon lisääminen ja kansalaisten terveyttä ylläpitävän elinympäristön tuhoaminen sekä omaisuuksien riistäminen ei ole ihmisoikeuksia kunnioittavan oikeusvaltion terve toimintamalli.

Jo nykyisellään tuulivoimapolitiikka on äärimmäisen epäoikeudenmukaista ja hajottavaa ja tuhoavaa, saati sitten jos vielä tällainen tappamislupa myönnetään. Direktiiviä ei tule missään nimessä saattaa voimaan.

Yksityishenkilö TK1

Koska luonnonsuojelualueita on perustettu alueille tutkimatta, onko niissä mahdollisia yhteiskunnalle tärkeitä malmiesiintymiä. Pidän ehdottoman tärkeänä, että nämä tutkimukset voidaan suorittaa jälkikäteen ja jos alueilla on mahdollisia malmiaiheita, niin suojelupäätös on voitava purkaa tarvittavilta osin. Malmioiden paikkaa ei voida muuttaa, mutta jos tarvetta on uusia suojelualueita voidaan perustaa toisaalle. Tällä tavalla voidaan turvata hyvät malmiaiheet vaarantamatta suojelutarvetta.

Yksityishenkilö TK2

Hallituksen esitys eduskunnalle luonnonsuojelulain muuttamisesta siten, että uusiutuvat energiahankkeet kuuluisivat aina yleisen edun käsittepiiriin. Se yksiselitteisesti huonontaa luonnon monimuotoisuutta ja sen vahvistamista, ennallistamisvaatimusten perusteet kumoutuvat, hiilinielujen merkitys häviää metsäkadossa, arvokkaat kulttuuri- ja luontokohteet tuhoaan, pohjavesialueet vaarantuvat vielä enemmän, koska rajoitteet käytännössä poistetaan yhteisen edun nimissä. EU-direktiiveillä suojellut eläimet: metsäpeura, susi, karhu, kotkat jne. menettävät lain suojansa samoin kuin pienemmät eläimet ilmassa ja maassa.

Maaperään jätetyt sementti- ja teräsmöykät tuhoavat rapautuessaan vääjäämättömästi pohjavedet ja tuulimyllyjen siivistä irtoavat mikro- ja nanopartikkelit pilaavat veden, maan ja ilman rikastuen lopulta ihmisiin ja eläimiin. Japanilainen vertaisarvioitu tutkimus (Wasedan yliopiston professori Hiroshi Okochi) todentaa, että mikromuovi leviää ilmakehässä ympäri maapalloa tehokkaasti ja muovien yhteisvaikutus kasvihuonekaasujen kanssa kiihdyttää ilmastonmuutosta. Jos kysymystä muovin aiheuttamasta ilman saastumisesta ei huomioida ennalta ehkäisevin keinoin, toteutuvat sekä ekologiset riskit, jotka aiheuttavat vakavaa ja peruuttamatonta vahinkoa tulevaisuudessa. Tällä hallituksen esityksellä ollaan juuri aiheuttamassa ilmasto- ja muita ongelmia ja siksi sitä ei voi hyväksyä.

Perustuslaki suojaa omistusoikeutta. Nyt lakiin ehdotettu sanamuoto vie omistussuojan niiltä maanomistajilta, jotka eivät vuokraa maitaan tuuli- ja aurinkovoiman rakentajille hankealueelta, ja joilla on maita siirtolinjojen alle jäävillä maa-alueilla. Ajatus Euroopan energiasiirtomaasta toteutuu.

Suomi on myymässä metsänsä ja energiansa ulkomaisille toimijoille ja toisaalta hallituksen esityksellä ajetaan metsänhoito toimimattomaksi pirstoutuneilla metsälöillä, jos tuuli- ja aurinkoenergiaa voi rakentaa hallitsemattomasti.

Esityksessä unohdetaan täysin ihmisten oikeus terveelliseen ja turvalliseen ympäristöön. Tuuli- ja aurinkoteollisuusalueet eivät rajoitu pelkästään rakennusalueelleen vaan vaatii mm. valtavat määrät siirtolinjoja, koska käyttäjät ovat kaukana tuotantoalueista.

Olisi tehtävä kokonaan uusi uusiutuvan energian laki, jossa huomioidaan myös kestävä kehityksen ajatus ja määritellään poltto-, vesi-, ydinvoima-, tuuli- ja aurinkoenergialle mahdollisuudet mutta myös velvoitteet ympäristöstä, säätövastuista että linjojen rakentamisvelvoitteista. Tilanne ei parane yksittäisillä sanamuotokikkailuilla eikä tee tuuli- ja aurinkoenergiasta hyväksyttävämpää niiden kansalaisten keskuudessa, jotka joutuvat haitat kärsimään.

Yksityishenkilö VK

Yleinen etu on varsin epämääräinen käsite kun sitä käsitellään talouden näkökulmasta.

Luonnonsuojelun laiminlyönti on vastoin pitkän aikavälin yleistä etua. Biodiversiteetin säilyminen edesauttaa elinkelpoisten olosuhteiden säilymistä tilanteessa, jossa ilmasto lämpenee selvästi nykyisestä.

Liiallisista hakkuista ja petojen vainoamisesta on seurannut esimerkiksi noin 1-2 ihmistä vuodessa tappava ja satojen elämänlaadun heikentävä puutiaisten invaasio, kauriiden ja ajoittain hirvien aiheuttamat liikenneonnettomuudet ja ruokaturvan heikentyminen. Luonto ja sen eläimet ovat yhä ahtaammalla ja lukuisat tutkijat ovatkin ilmaisseet vakavan huolensa luonnon tilasta.

Uusiutuva energia, poislukien suoraan puuta polttava tai merkittävästi vähentävä, on tärkeää, mutta luonnon kustannuksella ei tule rakentaa. Meillä on jo runsaasti rakennettua ympäristöä, johon sitä voi sijoittaa. Esimerkiksi puolustusvoimien huoli tutka-aseista Helsingin edustalla on aiheeton Viron mallisella tutkajärjestelmällä, mikä mahdollistaa tuulivoiman sijoittamisen kaupungin edustalle, lähelle suurinta käyttöpaikkaa. Aurinkoenergialle puolestaan löytyy valtavasti kattopinta-alaa ja tuulivoimalle rakennetun infran vieressä, esim. teollisuusalueilla ja moottoriteiden reunamilla. Biokaasulle puolestaan soveltuvat hyvin maaseudun peltotilat ja taajamien jätteenkäsittelylaitokset. Akustoa on mahdollista tuottaa natrium-kemialla ilman liikaista mineraalien erottelua ja lisääntyvää kaivosteollisuuden tarvetta.

Etelä-Suomessa on vanhaa metsää enää pari prosenttia maapinta-alasta, vaikka kestävä taso olisi 10 prosenttia. Lisäksi EU:n tieteseen perustuva suojelutavoite on 30% kaikesta metsäisestä eli ei-rakennetusta maasta. Tämän tavoitteen laiminlyönti johtaa pitkällä aikavälillä, yhdistettynä ilmaston lämpenemiseen, ruokaturvan romahtamiseen, kuivuuteen, tautiepidemioiden lisääntymiseen ja väestön liikehtimiseen elannon perässä. Tämä olisi vastoin kaikkea yleistä etua ja voi johtaa yhteiskunnan infrastruktuurin romahtamiseen kaikkienensa.

Tärkein energiaa koskeva tavoite on sen säästäminen. Toiseksi tärkeintä on priorisointi, mihin sitä tulevaisuudessa käytetään. Energiankulutuksen taso on jo nyt ylimitoitettu luonnon kestävykseen nähden ja kaiken fossiilisen energian korvaaminen suhteessa 1:1 tai jopa kasvattaminen siitä on toistaiseksi saatavilla olevan tutkimustiedon pohjalta mahdotonta kestäväällä tavalla Suomen luonnossa.

Uuden selvityksen mukaan päästöt metsien pohjista, erityisesti ojitetuilta entisiltä suoalueilta, ovat nopeassa kasvussa. Soita on ajansaatossa ojitettu puuntuotantoon jopa 6 miljoonaa hehtaaria ja ennallistamisvelka niissä on valtava. Metsissä on puuta vain noin 114 m³/ha kun luonnonmetsissä sitä on 300-600 m³. Luonnonmetsiä on jäljellä vain alle 3% metsistämme, vanhoja metsiä on hieman enemmän, mutta nekin uhkaavat kadota maastamme. Lahopuuta teollisuusmetsissä on vain noin 4 m³/ha kun luonnonmetsissä sitä on noin 60-100 m³/ha. Lahopuusta on riippuvaisia 4000 lajia eli suurin osa metsälajeista. Teollisuuden takia uhanalaistunut on 800 lajia ja noin 140 on hävinnyt. 75% Suomen metsien luontotyypeistä on uhanalaisia. Luonnonmetsän hävittäminen poistaa metsän lajiston pysyvästi, ainakin 500-1000 vuodeksi. Hakkuissa poistuu puun lisäksi myös maan hiilivarastoa ja sen ekosysteemiä, mm. sienirihmastoja. Lyhyessä ajassa esimerkiksi hömötiainen ja töyhtötiainen ovat muuttuneet erittäin uhanalaisiksi, samoin ennen yleisin petolintumme helmipöllö.

Lisäksi lajisto on luonnonmetsässä moninkertainen ja tarjoaa suojapaikan niin pedoille kuin saaliseläimille, jotta nämä eivät hakeudu ihmisten pihoihin tai kaupunkeihin. Suojelumetsistä tulisikin muodostaa laajempia verkostoja, joissa lajit voivat liikkua ja lisääntyä vapaasti luonnollisen tasapainon ja kiertokulun mukaan. Näin vähennetään ihmisiin ja kotieläimiin kohdistuvia vahinkoja ja vaaratekijöitä, joita metsäkato on lisännyt.

Lisäksi emme voi unohtaa vesistön tilaa, joka on yhteydessä metsien tilaan ja lajiston hyvinvointiin. Vesistön tila puolestaan on yhteydessä ruokaturvaamme. Esimerkiksi holtittomasti rakennettavat akkuteollisuuden laitokset lisäävät vesistökuormitusta merkittävästi, avokaivokset puolestaan tuhoavat puhtaan veden niiden lähialueelta ja alajuoksulta pysyvästi. Lähteistä on tuhoutunut jopa 90% teollisen metsätalouden alettua 1930-luvun jälkeen. Tämä on täysin pois ruokaturvastamme.

Muutokset, joita nyt pyritään tekemään kvartaalitalouden ehdoilla, heikentävät pysyvästi mahdollisuuksiamme selvitä tulevaisuudessa. Liiallinen sodan uhalla pelottelu on teollisuuden uusi keino pyrkiä heikentämään luonnonsuojelulakia lyhytaikaisten voittojen saamiseksi. Kyse ei ole sotaan varautumisesta, koska se

tarkoittaisi mm. omavaraista viljelyä ja paikallista pienenergiantuotantoa esim. pihoilla, talojen katoilla ja pelloilla ja muutenkin luonnon käyttämistä suojana. Kuitenkin se kaikki on velkaa luonnon ennallistamistarpeen muodossa, mikä ei koskaan näy taloudellisissa laskelmissa.

Luontojärjestöt vastikään kartoittivat 60000 ha suojelemattomia vanhoja metsiä, jotka tulee ensitilassa suojella. Uusiutuva energia ei kuulu metsiin vaan kiinteistöihin ja rakennettuun infraan sekä avomerelle, jossa kelluvasta tuulivoimasta on vähemmän haittaa luonnolle kuin metsissä. Luonnon voi tuhota vain kerran, mutta voitot voi tehdä myös kestävässä talousjärjestelmässä uudestaan.

Yksityishenkilö KL

Olen järkyttynyt, että tällaista säädöstä edes voidaan ehdottaa!

RED III –direktiivin sisältö tarkoittaisi käytännössä sitä, että pääasiassa ulkomaalaisomisteisille tuulivoima- ja kaivosyhtiöille tarjottaisiin pilkkahintaan Suomen arvokkainta kulttuuriperintöä ja luontoa pilattavaksi. Direktiivi antaisi luvan tuhota luontoa ja kansalaisille rakkaita, herkkiä kulttuuriperintöalueita ilman sitäkään vähäistä luonnonsuojelun turvaa, mikä tähän asti on ollut. Tämä direktiivi on jo ehdotuksena rikos ihmisyyttä ja luonnon pyhimpiä arvoja vastaan.

Ihmettelen, että monet tahot välttelevät vastuutaan eivätkä ole uskaltaneet ottaa kantaa näin häikäilemättömään ja ahneutta kuvastavaan direktiiviesitykseen. Esimerkiksi museovirasto ei lausunnossaan kannata sille laissa asetettua vastuutaan maisemien ja kulttuuriperinnön suojelun puolesta.

Ihmettelen, että erinäiset lainsäädäntöelimet eivät kannata vastuutaan Suomen ja suomalaisten edun suojaamiseksi.

Ihmettelen, että tällaisen häpeällisen direktiivin on annettu päästä näin pitkälle. Luontoa ja ihmisiä kunnioittava lainsäädäntöelin ei koskaan olisi ottanut tällaista edes käsittelyyn. RED III ehdotusta EI MISSÄÄN MUODOSSA TULE HYVÄKSYÄ.

Yksityishenkilö VL

Ei tule hyväksyä muutosta missään nimessä EI

Yksityishenkilö ML ym

Lain mukaan tulee olla jatkossakin mahdollisuus tehdä Natura-arviointi ja YVA-arviointi erikseen. Laissa tulee mainita että, vaikutusten arvioinnin laajuutta ja yksityiskohtaisuutta voi myöhemmin laajentaa viranomaislausunnosta edellytetystä. Laissa tulee olla maininta, että perusteltu päätelmä voidaan antaa vasta sitten, kun kaikki vaadittavat täydennykset arviointeihin on toimitettu.

Lakiin tulee kirjata, että erittäin tärkeä yleinen etu koskee vain pakottavasta syystä ja vain mikäli vaihtoehtoista ratkaisua ei ole, toteutettavaa vakaata, ympäri vuoden säävarmasti toimivan uusiutuvan energian tuottamista, joka tuottaa tehokkaasti energiaa suhteessa tarvittavaan maapinta-alaan, ja jonka tuottama energia jää Suomen sisäiseen käyttöön. Tämä etu tulee aina arvioida tapauskohtaisesti kuten Natura-alueiden heikennyksissä, valtioneuvoston ja Euroopan komission toimesta. Erittäin tärkeä yleinen etu on voimassa siihen saakka, kunnes Suomi saavuttanut energiaomavaraisuuden.

Laissa tulee rajata, että erittäin tärkeää yleistä etua ei käytetä tuuli- ja aurinkovoimaloiden rakentamisen mahdollistamiseen, koska ne ovat tehotonta ja epävakasta energiantuotantoa. Samoin näiden sähkönsiirtolinjat rajataan tästä pois. Nämä pystytään sijoittamaan siten, ettei luonnonsuojelualueita heikennetä. Näiden tulee noudattaa nykyistä voimassaolevaa luonnonsuojelulakia.

Lakiin tulee kirjata, että kaikki uusiutuvan energian hankkeet eivät ole automaattisesti erittäin tärkeitä yleisen edun kannalta. Nämä pystytään sijoittamaan muualle kuin suojelualueille, ja kaikkien näiden kohdalla tulee noudattaa nykyistä voimassaolevaa luonnonsuojelulakia.

Erittäin tärkeä yleinen etu ei ole sitä, että omistussuhteiltaan epämääräiset pääosin ulkomaiset yhtiöt saavat luvat esimerkiksi rakentaa tuulivoimaa tai perustaa kaivoksia mihin vain, tuhoten arvokkaat suojelualueet, jotka ovat perustettu turvaamaan uhanalaisia luontotyyppisiä ja uhanalaisten lajien elinympäristöjä. Näiden yhtiöiden toimesta Suomen luontoon ja varsinkin paikalliseen luontoon kohdistuvat kaikki haitalliset vaikutukset, ja suurin taloudellinen hyöty menee ulkomaille.

Energiavarmuus ja hiilineuraalius on mahdollista toteuttaa muilla keinoin. Luonnonsuojelulakia ei tule heikentää eikä luonnonsuojelualueita saa tuhota.

Punainen kirja 2019 on Suomessa järjestyksessään kolmas lajien uhanalaisuusarviointi, joka noudattaa kansainvälisen luonnonsuojeluliiton IUCN:n ohjeita. Lajien uhanalaisuutta arvioi ympäristöministeriön asettaman ohjausryhmän johdolla 180 lajiasiantuntijaa.

Punaisen kirjan mukaan: ” Maassamme on vähintään 48 000 lajia, joista 22 418 eli 47 % tunnetaan niin hyvin, että niiden uhanalaisuutta pystyttiin arvioimaan. Näistä 2 667 lajia eli 11,9 % arvioitiin uhanalaisiksi. Uhanalaisten lajien osuus on kasvanut vuonna 2010 tehtyyn arviointiin verrattuna, jolloin uhanalaisia oli 10,5 % arvioiduista. Kehityssuunta osoittaa, että maamme lajiston uhanalaistumiskehitystä ei ole onnistuttu pysäyttämään.

Uhanalaisista lajeista suurin osa elää ensisijaisesti metsissä (31,2 %) sekä perinneympäristöissä ja muissa ihmisen muuttamissa ympäristöissä (24,4 %). Metsissä ja perinneympäristöissä elää kaiken kaikkiaan eniten lajeja, mikä osaltaan selittää uhanalaisten lajien suurta määrää.

Lajien uhanalaistumiseen on vaikuttanut merkittävimmin metsäelinympäristöjen muutokset, jotka ovat ensisijainen uhanalaisuuden syy 733 lajille. Yleisimpiä niistä ovat metsien uudistamis- ja hoitotoimet, vanhojen metsien ja kookkaiden puiden sekä lahopuun väheneminen. Toiseksi yleisin lajien uhanalaistumiseen vaikuttanut syy on avoimien elinympäristöjen umpeenkasvu, mikä on 639 lajin uhanalaisuuden syynä.

Yksityishenkilö JM

VK kirjoitti loistavan lausunnon alle. Olen samaa mieltä ja lisään tähän vielä omia ajatuksiani:

Jos haluamme suojella ja turvata Suomen valtion tulevaisuuden, on meidän esimerkiksi pidettävä huolta siitä, että nyt ja tulevaisuudessa on ruokaturva taattu ja että monimuotoisen luontoympäristön tarjoama turvaverkko on olemassa. Kun ajattelemme, mitä uhkia Suomen yhteiskunta kohtaa tulevaisuudessa, on luontokato ja luonnon köyhtyminen vielä suurempi uhka kuin esimerkiksi vieraan valtion invaasio, jälkimmäistä kuitenkin väheksymättä.

On ehdottoman elintärkeää se, että meillä ja tulevaisuudessa myös lapsillamme on mahdollisuus nauttia mm. sellaisista luonnon tarjoamista palveluista, kuten positiiviset terveysvaikutukset. Tätä kautta myös terveysmenot vähenevät.

Luonnonsuojelu- ja retkeilyalueet ja jokaiselle kaupungille tärkeät lähimetsäalueet tarjoavat tulevaisuudessa kulttuurillista rikkautta. Ne tukevat ihmisen luontoyhteyttä, joka on yksi ihmisen perustarpeista ja henkisen terveyden peruspilareista.

Tällä hetkellä on hyvä jatkaa sellaisia hankkeita, kuten esimerkiksi luonnonsuojelualueiden välisten käytävien lisääminen, joka auttaa niin lajistoa kuin pitkällä aikavälillä myös yhteiskuntaamme.

Uusiutuvaa energiaa on hyvä edistää, mutta siinä kannattaa kuunnella tutkijoita ja tiedettä laaja-alaisesti. Teidän olisi hyvä muistaa, että mikä on uusiutuvan energian tuottamisen tarkoitus. Eikö se ole valtion omavaraisuuden ja energiaturvun, taloudesta huolehtiminen. Tätä kyseistä tarkoitusta ei voi edistää leikkaamalla luonnonsuojelua, sillä molemmat tukevat toisiaan ja toista leikkaamalla leikkaa myös toista.

Taloutta ei voi irroittaa luonnosta. Yleinen etu talouden näkökulmasta on varmistaa monimuotoinen luontoympäristö, joka on yhteiskunnan turvaverkko ja toimeentulon lähde.

Luontoympäristöjen ennallistaminen pitäisi olla yksi tärkeimmistä tavoitteista ja ennallistamisen positiiviset vaikutukset tulisi laskea talouteen asiantuntijoiden avustuksella.

Uusiutuvan energian voi toteuttaa järkevästi, eikä sitä varten tarvitse muuttaa luonnonsuojelulakia, sillä luonnonsuojelulaki ei ole tällä hetkellä minkäänlaisena esteenä. Nyt ei missään nimessä kannata tehdä hätiköityjä päätöksiä, jotka koituvat tulevaisuudessa jokaisen suomalaisen ongelmaksi. Nämä päätökset tulee tehdä ottaen nämä upeat jätetyt lausunnot huomioon, kuuntelemalla monialaisesti asiantuntijoita ja järkeä käyttäen, ei mihinkään kiirehtien. Usein kiirehtimällä unohtaa jotakin tärkeää.

Yksityishenkilö RN

En hyväksy hallituksen esitystä luonnonsuojelulain muuttamisesta. Se muuttaisi ratkaisevasti lain tuomaa suojaa arvokkaille luontoalueille, joilla on pysyvä ja täydellinen suoja. Olen ehdotuksesta syvästi järkyttynyt.

Yksityishenkilö MP

Vastustan ehdotettua muutosta voimassaolevaan luonnonsuojelulakiin (9/2023).

Perustelen asiaa seuraavasti: voimassaoleva luonnonsuojelulaki mahdollistaa tehdä kaikki asiaan liittyvät selvitykset ja valmistelut päätöksen tekoa varten. Nykyinen laki turvaa osallisten vaikuttamisen paremmin ja oikeudenmukaisemmin kuin, jos muutosesitys hyväksytään ja osallisten muutos- ja vaikuttamismahdollisuuksia asiankäsitelyssä heikennetään. Muutosesitys on tarpeeton ja se heikentää ihmisten oikeusturvaa muutosta haettaessa. Pidän muutosesitystä myös lainvastaisena ja sitä ei tule vahvistaa.

Muutosesitys toteutuessaan tulee merkittävästi heikentämään asianosaisten, kansalaisten ja luonnon vaikutusmahdollisuuksia ja oikeusturvaa asian käsitelyssä siksi se tulee hylätä. Muutosesityksessä tarkoitettuja energiahankkeita ei saa kategorisesti luokitella yleisen edun mukaisiksi tärkeiksi hankkeiksi,

koska se mahdollistaisi suojelualueiden ja laaja-alaisesti metsien ja muiden maa-alojen merkittävät ympäristötuhot metsien hakkuilla ja muulla elinympäristön muutoksella.

Lakimuutos asettaisi jo lähtökohtaisesti asian eri osapuolet eriarvoiseen asemaan asian käsittelyvaiheissa oikeudessa.

Mielestäni 39§, 83§ ovat ihmisten perustuslaillisia oikeuksia ja -lakia rikkovana muutosesityksenä hylättävä.

Kaikilla osallisilla tulee olla syrjimättömät tasa-arvoiset mahdollisuudet esim. muutoksenhakuun liittyvässä käsittelyssä. Muutettu laki ei estäisi hakemasta muutosta, mutta viimeistään oikeuskäsittelyssä "tärkeä yleinen etu"(miten se perustellaan) on valmiiksi annettu valttikortti tuulivoimarakentajien/energiatoimijoiden hyväksi ja tekee muutoksenhaun sitä vastaan jo valmiiksi merkityksettömäksi ja turhaksi, koska "tärkeää yleistä etua" vastaan ei voi menestyä muutoksenhaussa.

Jos " tärkeä yleinen etu" tulee lakitekstiin silloin on yksityiskohtaisesti määriteltävä ennakkoon ne hankkeet ja kohteet joilla on maamme energiahuollon kannalta merkitystä ja joissa sitä voi käyttää.

Ainoastaan maamme energian ja huoltovarmuuden turvaava hanke voi mielestäni olla erityisen tärkeä.

Kaikki siitä ylimenevä ei voi olla erityisen tärkeä hanke.

Ulkomaille vietävä ja siellä käytettävä Suomessa tuotettu energia ja siihen liittyvä muu liiketoiminta ei voi kuulua kategorisesti "tärkeän yleisen edun mukaisiin" hankkeisiin.

Ja muista mahdollisesti perustettavista tuotantolaitoksista ei kategorisesti voi kaikki olla tärkeitä yleisen edun kannalta. Tärkeät hankkeet tulee luokitella niiksi hankkeiksi joilla on merkitystä oman maan huoltovarmuuteen ja energiavarmuuteen.

Sijoittajien rahoittamat hankkeet, joiden tarkoituksena on käydä kauppaa Suomessa tuotetulla energialla ja tuotteilla ulkomailla, ei voi olla "yleinen tärkeä etu vaatii" hanke, koska tällaiset hankkeet tulevat vain nostamaan suomalaisten energiamaksuja. Sähkön hintamanipulaatiot tulevat vain kasvamaan ja keinottelu energian hinnalla lisääntyy. Vain haitat jää tänne.

Muutosehdotuksessa ei ole huomioitu Maankäyttö- ja rakennuslain asettamia vaateita joilla on ohjaavaa merkitystä esitettyyn lakimuutosesitykseen luontoympäristöä ja alueella asuvia ihmisiä huomioiden. Myös luonnonsuojelulain tarkoitus on suojella luontoa ja ihmistä, mutta laki menettävää tarkoituksensa, jos lakimuutos hyväksytään. Ihmisten vaikuttamisen mahdollisuudet asioihin huononevat merkittävästi.

Kaikki uusiutuvaan energiaan liittyvä suunnittelu, rakentaminen, sähkönsiirtolinjat jne. eivät voi olla erittäin tärkeän yleisen edun mukaisia hankkeita, koska suurin osa hankkeista alkaa olla yksityistä liiketoimintaa. Näiden hankkeiden lupakäsittelyyn menevä aika ei voi olla peruste kiireelle muuttaa lakia ja sujuvoittaa luvitusta ja samalla huonontaa asianosallisten vaikutusmahdollisuutta.

Esitystä ei mielestäni voi perustella myöskään kansanterveyteen myönteisesti vaikuttavana, koska jo nyt merkittävä määrä tuulivoimaloiden ja muiden vihreiden hankkeiden vaikutuspiirissä asuvia kokee niiden aiheuttavan eritasoista terveys-ja muuta haittaa.

Tuulivoimaloiden ja muiden hankkeiden määrän kasvaessa myös haittaa kokeva väestön määrä kasvaa.

Luonnonsuojelualueet eliöstöineen sekä näiden alueiden virkistyskäyttö, tutkimus jne. tulevat kaikki kärsimään monitahoisesti tuulivoimaloiden aiheuttamista haitoista (esim. melu, maisema, faunan elinympäristön muutos).

Lakimuutos toteutuessaan mahdollistaa suojelualueita koskevan suojelutason merkittävätkin heikennykset.

Sama koskee myös "suojelematontakin luontoa" eli tavallista elinympäristöämme.

Luonnonsuojelussa maamme on jaettu useisiin boreaalisiin vyöhykkeisiin, tämä jako on huomioitava myös alueiden käytössä ja suhteutettava rakentaminen niin, ettei vaaranneta kunkin boreaalisen alueen merkitystä erikseen ja kokonaisuutta tarkastellen. Esim. lintu- ja nisäkäslajisto ja niillä oleva muu eliöstö jonka elinympäristö on tietyillä boreaalisella vyöhykkeellä on vaarassa heikentyä, jos asiaa ei huomioida.

Tuulivoimahankkeissa rakentaminen ja sijoittelu maamme alueelle on tällä hetkellä hallitsematonta.

Pienet kunnat kaavoittavat kilpaa alueitaan rahan toivossa, pitää kuihtuva kuntakeskus pystyssä, huomioimatta että nämä hankkeet heikentävät ihmisten terveyttä, asumista, viihtyvyyttä, alueiden muuta käyttöä sekä myös luonnonsuojelualueiden sekä muiden alueiden virkistyskäyttöä ja suojelua.

Lain muutosesitys helpottaisi energia-alan toimijoita sivuuttamaan em. asiat vedoten yleiseen tärkeyteen etuun.

Laki ei myöskään edellytä yhteistoimintaan sähkönsiirrossa vaan toimijat rakentavat aina omat siirtolinjansa, usein luonnonsuojelualueiden halki. Yksityistä liiketoimintaa varten rakennettavat siirtolinjatkin ja muut kulkuyhteydet tulisi mahdolliseksi rakentaa suojelualueiden halki, jos lakimuutos tulee voimaan.

Tuulivoimateollisuus ja muu vihreän energian hankkeet perustuvat täysin bisnekseen, joka verhotaan vihreäksi.

Esimerkkinä voi olla rahamaailmassa eletty korkeiden korkojen aika, vihreä rakentaminen hiipui, se kaatui hyvien etujen ehtymiseen ja odottaa nyt parempaa aikaa bisneksentekoon. Monet kunnat viestittävät samaa; jos kunta ei saa rahaa, ei tule yleiskaavaa. Nämä esimerkit osoittavat, että todellisuudessa näillä toimijoilla on tarkoituksena tehdä vain rahaa. Luonnon ja ympäristön etu on toissijainen.

Jossittelu tulevilla suurinvestoinneilla tuulivoimarakentamisen myötä on tarkoituksenhakuista ja perusteetonta.

Jo nämä esimerkit kertovat, että luonnonsuojelulakiin esitettyä heikennystä ei saa toteuttaa, koska toiminta kohdistuu pääosin yksityisen toimijan bisneksen tekoon, ei yleistä etua palvelemaan toimintaan.

Suurteollisuus tutkii energiavaihtoehtona pienydinvoimaa, joka turvaa niiden energian tarpeen. Tämä on kannatettava vaihtoehto energian tuotannossa. Energian säästeliäällä käytöllä ja uusiutuvalla kone- ja laite hankinnoilla voidaan merkittävästi pienentää energian käyttöä ja suunnata näin säästetty energia sitä tarvitseville. Väestönkehitys maassamme sekä asutuksen keskittyminen tulevat vähentämään kokonaisenergian kulutuksen tarvetta, joka tulee myös huomioida.

Meillä Suomessa on useita esimerkkejä eri teollisuudenalojen siirtymisestä ulkomaille.

Siirtymää perustellaan Suomen sijainnilla saarena, josta markkinat ovat kaukana ja vaikeasti tavoitettavissa, työvoiman ja raaka-aineiden saannilla jne. Tätä näkökohtaa vasten voi mietiskellä onko niitä mahdollisia suurinvestointeja maahamme, jotka merkittävästi lisäisivät energian tarvetta. Myös laajemmin käsiteltynä Suomen geopolitiikka sijainti heikentää yritysten halua investoida maahamme. Tästä on hyvänä esimerkkinä

katkotut energia ja tietoliikenneyhteydet merialueilla. Huoltovarmuuden kannalta on vaarallista, jos rakennamme yhteiskuntamme täysin riippuvaiseksi esim. sähköstä.

Ulkomaiset sijoittajat ovat tähän mennessä keskittyneet vain raaka-aineiden ja maaperän rikkauksien poisvientiin maastamme. Sama tulisi tapahtumaan maassamme tuotetulle energialle.

Lain muutusesitys mahdollistaisi hankkeet joiden tarkoituksena on tuottaa energiaa ja tuotteita ulkomaisille vientimarkkinoille. Nämä hankkeet eivät voi olla yleisen edun mukaisia hankkeita joiden vuoksi suojelualueita ja ihmisten elinympäristöjä, asumisviihtyvyyttä voidaan heikentää. Se ei vastaa lain tarkoitusta luonnon ja elinympäristöjen vaalimisesta eikä ihmisten oikeuksista asuinympäristönsä.

Mielestäni siirtomaa-ajattelulle, kolonialismiin perustuvaa liiketoimintaa ei saa sallia yleisen edun nimissä.

Jos "tärkeä yleinen etu", tulee lakitekstiin ja laiksi se vie kaiken todellisen vaikuttamismahdollisuuden kansalaisilta ja asianosaisilta. Kuinka yleinen etu perustellaan?

Mielestäni Suomi ei voi pelastaa maailmaa "energiakriisiltä" eikä ilmastoa vaikka Suomessa rakennettaisiin kuinka paljon tuulivoimaa. Lain valmistelijoilla ja päättäjillä tulee olla aito ymmärrys ettette tuhoa koko maata ja heikennä suojelualueiden luontoarvoja eikä ihmisten asuinympäristöjä tuulivoimarakentamisella.

Kunnat esim. Tuulivoimakunta Simo on kunnanjohtajan suulla todennut, että ainoastaan raha on syy sille, että kunnat kaavoittavat tuulivoimaa, jos rahantulo loppuu kunnille esim. kiinteistöverouudistuksissa, niin kunnilla ei ole tarvetta eikä ole syytä kaavoittaa lisää tuulivoimaa niiden aiheuttamien haittojen vuoksi.

Mielestäni lainsäädäntö on osin uusittava ennen kuin yksittäisiä vain tätä toimialaa koskevia ja edistäviä lakimuutoksia hyväksytään. Tulee huomioida melu, etäisyydet ja muut vaikutusten arviointiin liittyvä, koska lainsäädäntö on jäänyt jälkeen tässä kehityksessä.

Päätöstentekijöiden tulee kuunnella myös muita lobbareita kuin kabiteneissa liukuvia.

Syystä tai toisesta ihmiset eivät esitä asioiden kuulemisaikana kannanottojaan ja muistutuksia, mutta esim. eri medioissa ja somessa on kautta maan laajaa keskustelua aiheesta joka tulee huomioida osana kansalaiskeskustelua päätöksenteossa. Tai pohtia asiasta suoritettavaa kansanäänestystä.

Muutosesitys, joka koskee 70§ on selvennettävä niin, että toimijalle ei anneta vapaita käsiä arvioimaan itse tekemiensä toimenpiteiden riittävyttä, vaan arvion suorittaa puolueeton viranomaisen esim. ely- keskus tai muu viranomaisen. Energia kuuluu perusinfraan ja lainsäätäjän on ajettava luonnon ja kansalaisten etua, ettei näillä vihreän siirtymän hankkeilla heikennetä liiaksi elinympäristöämme ja luontoa.

Yksityishenkilö VP

EU:n biodiversiteettistrategian tavoitteena on pysäyttää luontokato ja kääntää luonnon monimuotoisuuden kehitys myönteiseksi vuoteen 2030 mennessä. Jäsenmaat ovat sitoutuneet 17 avaintavoitteeseen, jotta tavoite saavutetaan.

Lajien ja luontotyyppien suojelu on avainasemassa luonnon monimuotoisuuden turvaamisessa. Tuoreimman uhanalaisuusselvityksen eli Punaisen listan mukaan Suomessa jo joka 9 laji on uhanalainen. Suomen luontotyypeistä joka toinen on uhanalainen.

Luonnonsuojelulakia on tarkoitus muuttaa siten, että EU:n luonnonsuojeludirektiivien kansalliseen täytäntöönpanoon liittyvää erittäin tärkeän yleisen edun käsitettä tarkennettaisiin niin, että uusiutuvan energian hankkeet aina kuuluisivat sen piiriin.

Kuka määrittelee yleisen edun? Yleinen etu merkitsee yhteiskunnallisten tavoitteiden toteutumisen varmistamista, arvojen vaalimista, tärkeiden toimintojen suojaamista sekä erityisesti luontoarvojen säilyttämistä. Harvoin voidaan samanaikaisesti suojata luontoa sekä yhteiskunnan kannalta tärkeitä toimintoja, minkä takia usein vastakkain asettuvatkin suojeluintressi ja taloudellinen intressi.

Yleinen etu ei voi olla esim. tuulivoimatoimijan tai sen omistajien taloudellinen hyöty. Tällöin kyseessä on yksittäisen toimijan etu. Mikäli uusiutuvien energioiden käyttöönotto ja niiden edistäminen määrittellään laajemmin yleisen edun kautta (päästöjen vähentäminen, ilmastonmuutoksen torjuminen), tulee osoittaa kiistatta ja tutkitusti, että ko. toiminta on yleisen edun mukaista ja hyöty (esim. ilmastolle tai luonnon monimuotoisuudelle) on suurempi kuin toiminnan aiheuttama negatiiviset vaikutukset ympäristölle koko toiminnan ajalta.

Kuka arvioi sen, että milloin kyseessä on erittäin tärkeä yleinen etu? Virkavastuulla toimivalle tämä tarkoittaa hyvin laajaa selontottovelvollisuutta – etenkin, kun tilanne on se, että tutkimustietoa uusiutuvan energian toiminnasta koko sen elinkaaren ajalta Suomen olosuhteissa on vielä niukasti. Näin ollen uusiutuvan energian luvituksessa tulee noudattaa varovaisuuden periaatetta niin kauan kuin lisätutkimusta on saatavilla.

Esimerkkinä tuulivoimarakentamisen vaikutukset vesistöihin:

Tuulivoimarakentaminen edellyttää voimakasta kajoamista maaperään (vrt. maa-ainesten otto tai teiden rakentaminen). Perustukset voivat maaperän mukaan ulottua useiden metrien syvyyteen, aina jopa 10 metriin. Kalliolle rakennettuna perustus on luonnollisesti pienempi.

Tuulivoimaloiden koon kasvun myötä myös perustusten koko on kasvanut. Vuonna 2019 betonia kerrottiin tarvittavan yhden tuulivoimalan perustuksiin n. 1000 kuutiota. Nykyisten voimaloiden perustus voi olla jopa 1 500 kuutiota, joka tarkoittaa 187 betonikuljetusta / voimala lähimmältä betoniasemalta.

Terästä käytetään perustuksiin tuulivoimalan koon mukaan: esim. v. 2014 rakennettu kokonaiskorkeudeltaan 200 m tuulivoimalan perustuksiin meni 62,5 tonnia terästä. Tällä hetkellä suunnitellaan kokonaiskorkeudeltaan 300–350 metriä korkeita voimaloita, joihin tarvitaan jopa 200–250 tonnia terästä.

Tuulivoimalan ja raskaita kuormia kantavan tiestön sekä sähkönsiirtoverkon rakentaminen aiheuttaa massiivisia maansiirtotöitä ja voimallista kajoamista maaperään. Tämän vaikutukset esim. alueen vesistöön ja pohjaveteen tulee huomioida niin paikallisesti kuin laajemminkin alueella – etenkin, kun toimitaan järvien lähellä. Kun toimitaan suo- tai turvemaalla, kaivamisesta aiheutuu väistämättä kiintoainekuormitusta sekä humuksen irtoamista vesistöihin. Humuksesta taas liukenee veteen ruskeaa väriä. Järven tummeneva vesi vaikeuttaa elämää pinnan alla.

Mikäli tuulivoimahankkeeseen tarvittava maa-aines otetaan hankealueelta tai sen läheisyydestä, tulee arvioida myös maa-ainesten noston vaikutukset. Tuulivoimarakentaminen on järjestettävä niin, ettei siitä aiheudu vaaraa vesistöille.

Tuulivoima-alue muodostaa riskejä myös toiminnan aikana esim. erilaisten rikkoontumisten tai tulipalojen kautta. Tulipaloissa leviävät savukaasut ovat myrkyllisiä ja ympäristöön leviää palojätettä.

Tuulivoimaloissa käytetään kemikaaleja, joita myös vaihdetaan säännöllisesti. Niiden riski ympäristölle ja vesistöille on kartoitettava. Kopsa III ympäristöluvassa seuraavasti (s. 210): ”Tuulivoimaloissa olevissa muuntajissa on öljyä noin 2–3 tonnia/voimala. Lisäksi tuulipuiston sähköaseman muuntajissa arvioidaan olevan öljyä noin 20–25 tonnia.”

Ruotsissa 24.12.2015 romahtaneen tuulivoimalan onnettomuustutkimusraportin mukaan onnettomuuden yhteydessä maastoon levisi 1 000 litraa vaihteistoöljyä, 250 litraa hydraulikkaöljyä ja n. 600 litraa glykoliseosta. Tuulivoimala oli Vestas V112, 3 MW eli huomattavasti nykyisiä pienempi.

Elokuussa 2023 Pyhäjoella tuulivoimalasta levisi hydraulikkaöljyä maastoon n. 200 metrin säteelle voimalasta.

Tuulivoimalan lapojen eli siipien on kestävä kovia vääntövoimia sekä muuttuvia sääolosuhteita, etenkin Pohjolassa. Eroosio on suuri haaste tuulivoima-alalle, sillä kuluneet lavat heikentävät tuotantoa. Lapojen yleisimpiä materiaaleja ovat erilaiset lasi- ja hiilikuidut, polymeerit kuten polyesteri tai epoksi, polyvinyylikloridi (PVC), polyuretaani (PU) ja balsa. Ts. nämä ovat niitä materiaaleja, joiden pienhiukkasia ympäristöön lapojen kulumisen myötä leviää. Lapoja kuluttavat mm. sadeepisarat, raekuurot, UV-säteily ja ilmassa olevat hiukkaset (esim. hiekka tai suolainen merivesi).

Tuulivoimaloiden purkaminen tulee niin ikään hoitaa niin, että se ei kuormita vesistöjä. Haminassa paloi tuulivoimala korjauskelvottomaksi 6.1.2017. Palanut tuulivoimala purettiin räjäyttämällä. Pääsikä pienhiukkasia ja isompia kappaleita ympäristöön ja vieressä olevaan vesistöön?

Suomessa on tällä hetkellä käytäntö, jonka mukaan perustukset voidaan jättää toiminnan jälkeen ”maisemoituina” paikoilleen. Se on jätelainsäädännön ja EU-määräysten vastaista. Käytäntö eroaa esim. Ranskan käytännöstä, jossa perustukset tulee purkaa maaperästä. Mikäli tuulivoimalat sisällytetään erittäin tärkeään yleisen edun piiriin, Suomen käytäntö ja siihen liittyvät erityiset riskit ympäristölle ja vesistöille tulee ensin selvittää.

Ruotsissa Linköpingin yliopiston työ- ja ympäristölääkätieteen professori Helen Karlssonin ja hänen tutkijakollegoidensa vasta julkaistussa tutkimuksessa suuren tuulivoimala-alueen ympäristön maaperästä löydettiin yli 50 erilaista kemikaalia. Todennäköisyys sille, että ne ovat peräisin tuulivoimaloista, on suuri. Tuulivoimaloiden lapojen hiukkaspäästöt sekä muut kemikaalipäästöt tulee selvittää.

Yhteenvedon voidaan todeta, että tuhansien järvien Suomessa tuulivoimarakentamisessa vaikutukset vesistöihin ovat jääneet hyvin vähäiselle huomiolle (vrt. maa-ainesten otto, metsäojitus). Esimerkiksi Kymijoen-Suomenlahden vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelmassa vuosille 2022–2027 ei edes mainita tuulivoimarakentamista vesistön tilaa kuormittavana tekijänä, vaikka alueella on jo toimivia tuulivoimaloita ja suunnitteilla suuri määrä lisää. Voidaankin kysyä, että onko tuulivoimarakentamisen osalta noudatettu vesipuidedirektiiviä ja muuta vesien tilaa koskevaa lainsäädäntöä?

Suomessa ei ole tuulivoimarakentamista koskevaa erityislainsäädäntöä ja rakentamista koskevat ohjeet eivät ole ajan tasalla. Tuulivoimarakentamisen osalta ei siis Suomessa kaivata rakentamisen helpottamista lainsäädännöllä, vaan pikemminkin lainsäädännön täsmentämistä ja tiukentamista (esim. suojaetäisyydet) sekä kansallista kokonaisvaikutusten arviointia.

On huomioitavaa, että meillä Suomessa ei ole esim. yhtäkään teollista tuulienergian tuotantoaluetta, joka olisi toiminut koko sen suunnitellun 20–25 vuoden elinkaaren. Näin ollen ei ole luotettavaa tietoa siitä, että mitkä

ovat koko- ja teholuokaltaan nyt rakennettavien tuulivoimaloiden hyödyt suhteessa haittoihin. Kun sellaista ei ole, kaikki laskelmat perustuvat arvioihin. Keski-Euroopan tai muiden maiden kokemuksia ei voi suoraan verrata Suomeen, kun toimitaan erilaisessa ympäristössä ilmaston, sääilmiöiden, maaston ja vuodenaikojen suhteen. Näin ollen ei ole minkäänlaista olemassa olevaa perustaa väitteille siitä, että uusiutuvan energian hankkeet tulisi Suomessa liittää erittäin tärkeän yleisen edun piiriin, koska niiden hyödyistä ja haitoista ei ole pitkän aikavälin tietoa ja kokemusta.

Nyt lausuttavana oleva hallituksen esitys eduskunnalle luonnonsuojelulain muuttamisesta on täysin vastuuton. Esityksessä ei ole arvioitu lain vaikutuksia luontokadolle tai luonnon monimuotoisuudelle.

Mikäli uusiutuvan energian hankkeille voitaisiin myöntää poikkeus luonnonsuojelulain lajisuojeluun ja Natura 2000 -verkostoon liittyvistä säännöksistä, aiemmin perustellusti suojeltu laji tai alue vaarannetaan ja alueen luontoarvoja heikennetään. Kun alue määritellään energiantuotantoon soveltuvaksi ja otetaan käyttöön, on oletettavaa, että sen jälkeen kynnys alueen käyttöönottoon myös esim. kaivostoiminnalle madaltuu – luontoarvot ovat jo valmiiksi heikentyneet ja alue on kaavoitettu energiantuotantoon. Laajemmin tarkasteltuna tämä on uhka Suomen luonnolle ja sen monimuotoisuudelle. Asiaa tulee tarkastella kokonaisuutena ja huomioiden Suomen paikalliset olosuhteet, jotka monin tavoin (esim. suot, sisävesistö, sääolosuhteet) poikkeavat muista EU-maista.

Suomen tulee vastauksenaan ilmoittaa komissiolle, että kun pitkäaikaista ja riittävää kokemusta ei Suomessa uusiutuvan energiantuotannon hankkeista vielä ole, eikä niiden hyötyjä suhteessa haittoihin tiedetä varmuudella, ei ole mahdollista määritellä uusiutuvan energian hankkeiden olevan erityisen tärkeitä yleisen edun kannalta Suomen olosuhteissa. Asiaan pitää saada lisää tutkimustietoa ja kokemusta.

Yksityishenkilö MP

Tuulivoima on vuosisadan puhallus yhteiskunnan kassasta yksityisille toimijoille – massiivinen ympäristötuho , joka on suuri kansanterveydellinen ongelma. Tuulivoimaloita ei saa rakentaa enää Suomeen.

Suomen valtio on tukenut veronmaksajien kukkarosta satunnaisesti pyörivää tuulivoimaa n. 2 miljardilla. Tämä syöttötariffisopimus osalla tuulivoiman saajista jatkuu korvauksien osalta vuoteen 2030 saakka. Kaikki valtion korvaukset lakkautettava. Olkiluodon ydinvoimayksikkö on käynyt alle 70 prosentin teholla, jotta "halpa" tuulisähkö mahtuisi verkkoon. Kotimaiset veronmaksajat maksavat aina laskut. En hyväksy veronmaksajana tällaista tuulivoimaloiden erityissuojelua, joka estää vakauden sähkömarkkinoilla. Kuka on antanut luvan muille valtioille miehittää yksityiseen bisnekseen ilmatilamme ja milloin kansalaiset ovat antaneet siihen suostumuksensa? Ei milloinkaan.

Tuulivoimalat (eivät ole tuulipuistoja) Suomessa

Syöksykierteessä tuulivoimaa vastustaa Saksassa reilut 1 100 kansalaisjärjestöä. Kansalaisten vastarinta heijastuu Saksan maaseudulla tuulivoimaloihin merkittävästi ja entisiä voimaloita on purettu vakavien terveysvaikutusten paljastuttua. Saksalaiset, ranskalaiset sekä muiden eurooppalaiset tuulifirmat omistavat Suomen tuulivoimaloista suurimman osan. Kaikkien tuulivoimateollisuuden omistussuhteet on selvitettävä, koska omistusrakenteet eivät ole läpinäkyviä ks. Seura-lehden useat julkaisut. Tuulivoimayhtiöitä kaavaillaan mm. Itä-Suomeen jatkuvasti, nimet ja paikat vaihtuvat eikä kokonaiskehitys ole kenenkään viranomaisen valvonnassa. Kokonaistilanteen selvittämiseksi on puolueettomasti tuotava esille nykyinen sekava tilanne, jota nykyiset tuulivoimayhtiöt käyttävät räikeästi hyväkseen.

Tuulivoimayhtiöt nauttivat poikkeuksellisen edullista investointiympäristöä, joka alentaa merkittävästi tuulivoimayhtiöiden kustannuksia. Etuihin kuuluu mm. kantaverkon rakennus sähkön kuluttajien, veronmaksajien ja maanomistajien avulla, häitakorvausten puute (esim. kiinteistön arvon alennus, hiilinielujen häviäminen, merkittävät luontohaitat, liiketoiminnan häiriöt/estäminen), maan pakkolunastuspykälän väärinkäyttö yksityiseen liiketoimintaan, verotus ja yhteisöveron maksamattomuus jne. Missä ovat tuulivoimaloiden kaupparekisterit ja kuka valvoo heidän juridista toimintaansa?

Useissa Euroopan maissa ympäristölainsäädäntö määrää purettavaksi tuulivoimaloiden maanpäällisten osien lisäksi kaikki maanalaiset osat, saman pitää koskea myös Suomea. Kangasniemellä todettiin 6.5.2023, että tuulivoimaloiden kaikki kustannukset mukaan ovat 700 000-1 milj. euroa/voimala. Sopimuksissa olevat vakuusrahastot puuttuvat tai ne ovat täysin riittämättömiä. Maanomistajat, kunta, seurakunnat ja lopulta kansalaiset ovat maksajia. Näin tapahtuu varsinkin tuulimyllyjen konkurssitilanteissa.

Tuulivoimayhtiöt saadessaan myllynsä myyvät ne suurella voitolla edelleen kuten Löytänän tilaisuudessa saksalainen Åbo Wind ilmoitti tekevänsä kesäkuussa Pielavedellä. Tuulivoimaloista ei ole merkittävää tuloa kunnalle kun kaikki kustannukset lasketaan yhteen. Suomalaiset, varsinkin maalla asuvat maksavat ympäristö-, luontomenetykset ja saavat kovan hinnan terveytensä menettämisestä. Monet suomalaiset ovat ihmeissään, miksi tuulivoimayhtiöt saavat pilata kauniin luontomme ja maisemamme. Kansalaiset ovat sitoutuneet omalta osaltaan suojelemaan luontoa esimerkillään.

Ympäristöministeriön lausunnossa viitataan Naturaalueisiin, luonnonsuojelualueisiin ja luonnonsuojeluhjelmiin. Alueiden laatijoita kohdellaan täysin ala-arvoisesti eli heidän luonnolle lahjoittamansa alueet ovat kauppatavaraa. Ihmiset luonnon rakkaudessaan ovat halunneet säilyttää tuleville sukupolville. Nyt ympäristöministeriön lausunnossa todetaan, miten maailman rahastajat voivat tulla kilpailemaan Suomen suojelema ilmapiiristä. Me sujuvoitamme toimintanne. Miten hävettävä tällainen ehdotus on luonnon, elinympäristöjen, metsien, maatilojen ja kiinteistöjen mistajille?

Tuulivoimaloiden vuoksi kaadetaan puustoa suurelta alueelta. Tuulivoimalaa varten tarvitaan puustoa parisataa hehtaaria, jossa ei ole mukana huoltoteitä, linjauksia ja uusia sähkönsiirtolinjoja. Rakentamiseen kuluu 1000 kuutiota betonia ja 130 000 kg raudoitusterästä - huikeat määrät. Tänäpäivänä 21.3.24 eduskunnan kyselytunnilla sinisilmäisesti todettiin, että maamme puusto kuuluu suomalaisille. Kukaan viranomainen eikä mikään puolue ole vastuussa tuulivoimaloiden aiheuttamista metsänielujen ja hiilinielujen vähenemisestä. Miten raha voi korvata tuulivoimaloiden aiheuttamat menetykset? Tulevaisuudessa kuitenkin Suomen rikkaus valuu ulkomaille tämänkin ympäristöministeriön lausunnon myötä.

Luonto

Suurten linjojen alle tuhotaan biodiversiteettiä laajoilta alueilta. Useat tutkijat ovat raportoineet, että hyönteiset, muuttolinnut, madot ja varsinkin rauhoitetut lepakot murskautuvat tuulivoimaloiden siipiin. Ympäristöministeriön lausuntoon §70 koskee luontoa. Suojeltujen eläinten tappaminen tietyin edellytyksin sallittaisiin, kun on kyseessä uusiutuvan energian hankkeista mm. tuulivoimalat.

Hyväksymmekö tällaisen tappamisen? Miten tällainen luonnon raiskaaminen mahdollistetaan kansallisella lainsäädännöllämme 1.7.24 alkaen? Totaalisesti tällainen lainsäädäntö kylvää tuhoa ja samalla suomalaisten usko lain voimaan madaltuu merkittävästi.

Ympäristövaikutukset kertovat omaa kieltään:

Elokuun alussa 2023 Pohjois-Pohjanmaan Pyhäjoella on valunut ja roiskunut tuulivoimalan hydraulikkaöljyä ympäröiviin marjoihin ja sieniin.

Gotlannissa paloi tuulivoimala ja Saksassa tuulivoimala kaatui. Vuoden 2024 alussa Kristiinankaupunki, Metsälä, Paksuniemi ovat palaneet. Lehdistö vähättelee vakavia onnettomuuksia tai ei tiedota niistä.

Tiedottaminen

Kohtaamistaan epäoikeudenmukaisuuksista kansalaiset kirjoittavat vasta nyt kun asiat ovat vihdoinkin tulleet julkisuuteen. Itä-Suomen tuulivoimaselvitystä tekevä Rättyö on todennut Aamu-TV:n lähetyksessä, että tuulivoimayhtiöt ovat salanneet toimintansa ja tämä on heijastunut selkeästi siihen, etteivät kansalaiset tiedä, mitä Suomessa heidän terveydelleen ja omaisuudelleen on tapahtumassa. Miten tämä on mahdollista demokraattisessa Suomessa? Kuka tätä valtiota johtaa?

Suomessa on käytetty markkinointi- ja luottorekisteriä yleisökyselyjen järjestämiseen. Jos otos on n. 30%, ei kyselyllä ole mitään tieteellisiä perusteluja. Suurin osa kansalaisista ja mökkiläisistä eivät tiedä vielä nytkään paikkakunnille tulevista tuulivoimaloista ja niiden lukumäärästä. Asiat yritetään salata mahdollisimman pitkään puhumattakaan vanhemmasta väestöstä, jotka eivät käytä nettiä. Miten ympäristöministeriön lausunnossa huomioidaan maamme ikäihmiset ja heidän valmiutensa vastaamiseen? Lausunto koskee koko Suomea.

Tuulivoimaloiden edustajat ovat ns. asiantuntijoista esim. he kertoivat, miten tuulivoimaloiden lapoja voi paikata tarralla. Tilaisuudet kertovat siitä, ettei tällaisilla tilaisuuksilla aliarvioidaan ihmisiä, jotka ovat kaukaa saapuneet ns. Yva -tilaisuuksiin. Miksi tällaisiin tilaisuuksiin käytetään julkisia varoja? Kuka asettaa tuulivoiman tällaiset lausumat julkiseen vastuuseen? He väittävät asioita, jotka eivät pidä paikkaansa eli lehdistön ja tiedotusvälineiden lähdekritiikit ontuvat. Tavoitteena on saada suomalaiset uskomaan tietoon, joka ei perustu mihinkään tieteellisesti todettuihin tosiasioihin.

Tuulivoimaloiden vakavat terveysvaikutukset

Jo nyt tutkimukset vahvistavat kiistatta pienitaajuisten äänen ja infraäänien olevan ihmiselle vaarallista, jota tukee Maailman terveysjärjestön (WHO). Muut haitat ovat mm. kuulo- ja tasapaino-ongelmat, huimaus ja tinnitus, vastustuskyvyn heikkeneminen, sydämen ja verisuonten kollageenimuutokset, unihäiriöt sekä keskittymishäiriöt eli infraääni aiheuttaa terveydellisiä ongelmia pitkäaikais- ja yhteisvaikutuksina. Lisäksi asiasta on useita sekä ulkomaisia että kansainvälisiä tutkimuksia.

Suomen ympäristö ja terveys toteaa, että tuulivoimaloiden infraäänien aiheuttamat haitat vähenevät yli 15 kilometrin päässä voimaloista. Jos kunnan alueelle tulee kolme voimalaa, amplitudimodulaatio eli voimaloiden keskinäinen vuorovaikutus heijastuu ihmisiin ja eläimiin. Monet ulkomailta tulleet tutkimukset kertovat, että tuulivoimaloiden lavat levittävät syöpää aiheuttavia mikro- ja nanomuovipäästöjä ympäristöön ja pohjavesiin. Suunnitellut vetypäästöt rapauttavat elintärkeitä vesistöjä. Kansalaisten terveyttä koskevien seikkojen kertomista julkisuuteen sekä paikallisesti että Soten osalta on tuotava esiin puolueettomasti.

Terveydenhoitoviranomaiset kantavat päätöksillään terveyshaittojen ehkäisemiseksi, selvittämiseksi ja poistamiseksi tekemänsä ratkaisut (mm. yleinen terveydenhuolto, terveydensuojelu). Samoin kuntien päättäjät kantavat kuntalaisten ja lomalaisten terveyteen liittyvät pitkän strategiset ratkaisut.

Terveydenhoitoviranomaiset on syrjäytetty mm. Elylausunnoissa. Ihmisten väliset sosiaaliset suhteet ovat selvityksissä unohtuneet, jotka heijastuvat myös tähän ympäristöministeriön lausuntoon.

Suomen tilanne

Onko Suomella varaa lisätä tuulivoimaloiden aiheuttamaa sairauskoodistoa kuten Saksassa on tehty? Maanomistajat joutuvat elämään jatkuvassa tuulivoimaloiden aiheuttamassa stressissä. Ottakaa huomioon tuulivoimaloiden aiheuttamat tulevat fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset sairaudet ja seuraukset. Huomioikaa myös ylisukupolvisten sairauksien kasautuva taakka.

Nykyisessä tilanteessa rikotaan mm. kansalaisten oikeusturvaa, YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallista julistusta, EU:n ihmisoikeusjulistusta, naapuruussuhteita jne. Ympäristöministeriön §39 saattaa kansalaiset eriarvoiseen asemaan, vievät kuntalaisilta yhtäläisen oikeuden omaisuuden suojaan ja terveelliseen elinympäristöön. Jos kansalaisilta otetaan perusoikeudet pois ja luovutetaan elin- ja luonnonympäristön hallintaoikeus ulkomaalaisille yrityksille, johtaa se selkeästi Suomen kansan jakamiseen ja jakaantumiseen. Valitettavasti se on jo alkanut, joten on aivan turha puhut mistään kansalaisten hyvinvoinnista samalla kun asukkaiden, järvien, luonnon ja maisemat ovat raiskatut. Suomen maaseutualueet autioituvat eli onko tämä nykyisen Suomen hallituksen tahtotila? Euroopan vaikeuksissa olevalle turbiini- ja voimalateollisuudelle on laadittu pelastuspaketti, joka on hyvin merkittävä erityisesti saksalaiselle tuulivoimateollisuudelle. Tämäkö on hallituksen ympäristöministeriön lausunnon päämäärä? Näinkö Suomen maaseutu uhrataan tälle alttarille? Onneksi esim. Ruotsi on tehnyt täyskäännöksen tuulivoimahankinnoissaan ja varsinkin Ranska vetää eri linjaa kuin moni muu EU maa, myös tuulivoimarakentamisessa. Ranska huomioi päätöksissään vakavasti kansalaistensa terveyden, tehkään Suomi samoin. Maalla asuvien ihmisten usko tulevaisuuteen on mennyt. Tilannetta hallitsee epätoivo, tuska, epätietoisuus tulevasta. Ympäristöministeriön lausunnossa todetaan edelleen §39, että tuulivoimaloiden etu palvelee suomalaisten hyvinvointia ja turvallisuutta. Asia etenee juuri päinvastoin. Tuulivoimaloiden vastustajat puolustaessaan omia oikeuksiaan, mustamaalataan. Heitä ei puolusta kukaan ja myös tämä lausunto ajaa heitä yhä ahtaammalle.

Suomalaisten kokemus yhteiskunnan oikeudenmukaisuudesta on laskenut mittaushistorian alimmalle tasolle. Ympäristöministeriön lausunto vaikuttaa samaan tuntemukseen. Lausunto kokonaisuudessaan on hylättävä.

Terveys, luonto ja ympäristö ovat arvoja, joita puolustamme viimeiseen saakka.

Yksityishenkilö AS

Vastustan jyrkästi hallituksen esitystä luonnonsuojelulain muuttamiseksi. Hallituksen esitys toteutuessaan mitätöisi uhanalaisten lajien suojelun, tarvelisi peruuttamattomasti luonnon monimuotoisuutta, ympäristöarvoja sekä kulttuurimaisemia.

Hallituksen esitys on syvästi ristiriidassa perustuslain kanssa. Muistutan ystävällisesti lainsäätäjiä oikeusvaltioperiaatteesta, joka mainitaan perustuslain toisessa pykälässä: "Julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin. Kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia."

Ehdotuksen keskeinen sisältö on, että uusiutuvan energian toimijoita ei koskisi sama laki kuin muita. Näin ei voi perustuslain mukaan olla, sillä kaikkien on oltava lain edessä yhdenvertaisia (6 §).

Lakiehdotuksessa ongelmallista on myös käsitteen "yleinen etu" soveltaminen siten, että uusiutuvan energian tuotanto kuuluisi aina automaattisesti "yleisen edun" piiriin ja että uusiutuvan energian hankkeiden jalkoihin joutuvia kansalaisia ei tällöin koskisi mm. perustuslain takaama omaisuuden suoja. Mikko Airikkala analysoi 'yleisen edun' käsitettä diplomityössään Yleinen ja yksityinen etu maankäytön suunnittelussa (2020). Hän tiivistää käsitteen olemuksen näin:

1. Yleistä etua ei ole olemassa faktana.
2. Yleistä etua ei ole olemassa yksilöstä irrallisena (kokonaisvaltaisena) arvona.
3. Yleistä etua ei ole olemassa aina ensisijaiseksi asetettavana sisällöllisenä arvona.

Hallituksen esitys nojaa siis kuvitteelliseen käsitteeseen “yleinen etu”, vaikka sisällöllisesti esitys tarkoittaa “yleisellä edulla” yhtiöiden etua.

Uusiutuvaa energiaa ei voi rakentaa luonnon ja ihmisten kustannuksella. Kenelläkään ei ole velvollisuutta omaisuudellaan rahoittaa uusiutuvan energian liiketoimintaa. Valtio on olemassa kansalaisiaan varten, ja perustuslain velvoite luonnosta, sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä huolehtimisesta (20 §) kuuluu myös hallitukselle.

Yksityishenkilö MS

Lain muutoksessa on kannatettavia asioita. Toisaalta muutos on monelta osaltaan ristiriidassa mykyisen luonnonsuojelulain hengen ja kirjaimen kanssa. Lain valmistelussa ja sen perusteluissa ei ole kiinnitetty riittävää huomiota Suomen erityisasemaan luonnonsuojelulain liitteiden lajien ja luontotyyppien suojelemiseksi, tai luonnonmukaisten alueiden ja ekologisten yhteyksien säilyttämiseksi luonnon ja luontomatkailemisen kannalta, tai huomioitu ihmisten elinolosuhteiden ja terveellisen ympäristön turvaamista.

Myöskään kaikista valmistelussa esitetyistä väitteistä ole esitetty perusteltua tietoa, tai asiaa ollaan vasta tutkimassa.

Sekä lain valmistelutekstissä (perusteluissa), että itse lakimuutoksessa tulee huomioida tässä lausunnossa esitetyt seikat.

Perustelematon väite on esimerkiksi pykälisiin 39 ja 83 sisältyvä väite, että uusiutuvan energian hankkeiden katsotaan palvelevan kansanterveyttä. Tämä on aihepiiri, jonka selvittäminen on vielä pahasti kesken, eikä lakiin tule tämänkaltaista tutkimatonta väitettä sisällyttää.

Uusiutuvan energian hankkeen ympäristövaikutukset ja Natura-arviointi on aina suoritettava yhdessä, mikä on sinänsä perusteltu muutos. Pykälään 35 tulee kirjata, että myös hankkeiden edellyttämien tie- ja sähkölinjojen osalta vaaditaan vastaava arviointi, koska ne kuuluvat erottamattomasti itse hankkeeseen. Yhteisarvioinnilla taataan nykyistä parempi hankkeen kokonaisvaikutusten kokonaisarviointi. Ainakin tuuli- ja aurinkovoimahankkeissa ja niitä varten rakennettavissa sähkölinjoissa ja tiestössä tulee edellyttää pakollisina ympäristövaikutus- ja Natura-arvioinnit, jotka sisältävät myös vaikutukset ihmisten elinoloihin. Pykälään 35 tulee lisätä ehto, että tuulivoimaloiden määrää tai korkeutta ei arviointien jälkeen saa lisätä tai suurjännitelinjan sijaintia vaihtaa ilman uutta arviointia. Varovaisuusperiaatetta noudattaen vaikutusten arvioinnissa tulee ottaa huomioon kaikkien selvitysvaiheessa olevien hankkeiden yhteisvaikutus, sekä huomioida myös aikaperspektiivi, koska vaikutukset voivat kumuloitua esimerkiksi 50 - 100 vuoden aikajänteellä peruuttamattomiksi.

Varovaisuusperiaatteen toteutumiseksi kansalaisilla ja viranomaisilla tulee olla käytettävissä riittävän hyvät lähtötiedot, joiden avulla hankkeen vaikutuksia voi arvioida. Milloin tahansa hankkeen vireilläolon aikana on oltava mahdollisuus pyytää ja saada täydentävää tietoa viranomaispohdinnassa ja kansalaiskeskusteluissa esiin nousevista tekijöistä.

Varovaisuusperiaatteen mukaista on myös, että otetaan huomioon uusiutuvan energian hankkeiden määrä ja alueellinen laajuus koko Suomen mittakaavassa. Kaikkia hanketoimijoille tuottoisiakaan hankkeita ei ole tarpeen valtakunnallisesti merkittävän pakottavan yleisen syyn kannalta toteuttaa. Kaikki hankkeet ole järkeviä toteuttaa niiden luonnolle tai asuinympäristölle aiheuttamien haitallisten vaikutusten johdosta tai koska hankkeen hyödyt ovat vähäisiä luonnonympäristön pirstoutumisen aiheuttamiin haittoihin verrattuna.

On perusteltua epäillä, että hankkeiden luvitusten kilpajuoksussa ei riittävästi oteta huomioon esimerkiksi tuulivoimahankkeiden keskinäisiä eroja luontovaikutuksien, ihmisvaikutusten, energiatehokkuuden ja kannattavuuden osalta. Energiahankkeet ja niiden rahoitus eivät välttämättä kohdistu vähiten haittoja aiheuttaviin, tai edes hyviin ja taloudellisesti järkeviin hankkeisiin, ja yleinen tarkoituksenmukaisuusharkinta sekä luonnonsuojelulliset näkökohdat pääsevät olennaisilta osiltaan unohtumaan. Erityisesti tuulivoiman osalta tämä kilpajuoksu valmiiksi luvitettuja hankealueita kohti on jo nyt nähtävissä. Aluevaraukset peittävät laajalti alueita, joilla on korvaamattomia luontoarvoja, tärkeitä viheryhteyksiä ja/tai virkistysarvoja asukkaille ja matkailijoille. Luonnonmukainen ympäristö pirstoutuu ja ”nuhjaantuu” laajoilla alueilla.

Nykyisen ja tulevien vuosien huonon taloudellisen tilanteen vuoksi toteutettavat energiahankkeet tulisi ehdottomasti laittaa paremmuusjärjestykseen myös niistä saatavan energian määrän, järkevän ja kustannustehokkaan hyödyntämisen ja ihmisvaikutusten kannalta, sekä erityisesti luonnon monimuotoisuuden säilymisen, luontokadon ehkäisyn ja luontokokemusten saavutettavuuden ja hyödynnettävyyden kannalta. Tätä luokittelua tulisi myös noudattaa toteuttamisjärjestyksenä. Tällainen tarkastelukulma ja arviointi puuttuu luonnonsuojelulain valmistelusta/perusteluista ja lakiehdotuksesta. Paljon tästä puutteesta toki juontaa juurensa EU:n direktiivistä, josta saa käsityksen, että kiireessä tai hetkellisessä energiapulassa käy mikä vaan, ja tarkoitus pyhittää keinot.

Lakimuutoksessa pitää nyt esitettyä paremmin ehkäistä luontokatoa, turvata luonnon monimuotoisuuden säilyminen ja parantaminen, sekä turvata suomalaisille ja matkailijoille rakentamattoman luonnonympäristön tarjoamat luontokokemukset.

Hallitusohjelman periaatteet ja luonnonsuojelulain muutos

Hallitusohjelman periaatteiden mukaan Suomen tulee hoitaa luonnonvarojaan kestävästi ja vaalia arvokasta luontoaan, ja puhtaan luonnon merkityksen Suomen kilpailuetuna halutaan vahvistuvan. Luontoarvojen lisäksi luonnonsuojelu tukee esimerkiksi sekä luontoelämyksiä ja luontotietämystä, sekä matkailuelinkeinoja, mikä voi ilmaston muuttuessa olla Suomelle todella iso matkailuvaltti. Hallitusohjelman mukaan ”Hallitus edistää retkeilyä ja matkailua Suomen luonnossa.”

Hallitusohjelmassa on lukuisia muitakin kohtia, joiden toteutuminen vaarantuu, mikäli luonnonsuojelulain muutos etenee nyt esitetyn kaltaisena. Näitä ovat esimerkiksi:

”Hallitus tukee Suomen sopeutumiskykyä ja vakautta vahvistamalla luonnon monimuotoisuutta. Hallitus turvaa luontopääoman säilymisen osana vastuullista talouspolitiikkaa ja tavoittelee luonnon monimuotoisuuden heikkenemisen pysäyttämistä.”, ”Hallitus tavoittelee luonnon monimuotoisuuden heikkenemisen pysäyttämistä yhteistyöllä ja tekee positiivisista vaikutuksista luontoon Suomen vientituotteen.” ja ”Kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti luonnon monimuotoisuuden turvaamisessa on otettava aina huomioon myös vaikutukset sosiaaliseen ja taloudelliseen toimintaan.”

Suomi on sitoutunut myös EU:n yhteiseen tavoitteeseen pysäyttää luontokato vuoteen 2030 mennessä.

Suhde muihin lakeihin

Lakimuutos on ristiriidassa naapuruussuhdelain (Laki eräistä naapuruussuhteista, § 17) kanssa. Lakimuutos saattaa johtaa kohtuuttomiin tilanteisiin ja aiheuttaa kansanterveyttä ja turvallisuutta koskevia haittoja ja riskejä. Vaikka kohtuuttomuus kohdistuisi yhteen henkilöön tai perheeseen, tulee näitä tapauksia olemaan lukuisia, ja kokonaisvaikutus on kansanterveyden kannalta haitallinen.

Lopuksi

Lakimuutoksen 70 ja 85 §:stä tulisi selkeästi käydä ilmi, että poikkeuksia eläinten rauhoituksesta ja eliölajien suojelua koskevista säännöksistä sovelletaan ainoastaan hankkeisiin, jotka ovat valtakunnallisesti yleisen edun kannalta erittäin tärkeitä, ja joille ei ole vaihtoehtoja, ja joiden toteuttamiselle on olemassa pakottava syy.

Useat luonnonsuojelua, luonnon monimuotoisuutta, luontokadon ehkäisyä, viheryhteyksiä ja luonnon kokemista koskevat käytännöt ovat muuttuneet ja muuttumassa. Lajeja ei suojella vain luonnonsuojelualueilla, vaan luonnon suojelussa tulee jatkossa ottaa painotetusti huomioon elinympäristöjen verkosto. Tulevaisuuden uhanalaiset lajit saattavat vielä yllättää meidät. Tästäkin syystä tulee varovaisuusperiaate nostaa esille lain muutosten valmistelussa.

Luonnonsuojelulain muutoksen avulla pitää nyt esitettyä paremmin ehkäistä luontokatoa, turvata luonnon monimuotoisuuden säilyminen ja parantaminen, sekä turvata suomalaisille ja matkailijoille rakentamattoman luonnonympäristön tarjoamat luontokokemukset, myös hankkeissa, joiden hyvä tarkoitus on edistää energiantuotantoa tai ehkäistä ilmastonmuutosta. Lakimuutosta tulee täydentää tältä osin.

Luonnonsuojelulain tulee ensisijaisesti turvata luonnonsuojelu, luonnon monimuotoisuus ja mahdollisuudet luonnonympäristön ja -maiseman kokemiseen. Luonnonsuojelulaista ei saa tulla väline ekosysteemien, viheryhteyksien ja lajien hävittämiseen ja ihmisten etäännyttämiseen aidosta luonnonympäristöstä.

Lain jatkovalmistelussa tulee ottaa kaikki edellä esitetyt asiat huomioon.

Yksityishenkilö JT

Luin juuri tuon lakimuunnosesityksen läpi ja ei voi muuta todeta että ajatus muutoksesta on täysin sairas. Vihreä siirtymä yhteisö haluaa tappaa kaikki eläimistöä ko. energiatuotantoalueelta jo ennen sitä kuin ne (eläimet) itse poistuu pelossa alueelta tai alueelle jäätyään lentävät tuulivoimaloiden roottoreihin / lapoihin. (poistettu asiaton teksti)

Miten kehtaatte tuollaista edes ajatella. Natura-alueita jo mitätöidään rakentamalla voimalinjoja niiden viereen ja jopa niiden halki. Jos teillä on huutava pula sähköstä Etelä-Suomessa niin rakentakaa tuulivoimalat sinne jatkossa, ne ei kuulemma haittaa ketään ja niistä ei lähde kuulemma edes melua. Porvoon edustalle seuraavat 500-potkuria ja Westendiin vaikka 600. Loput 2000 Eiran rantaan.

Aivan oikein V A S T U S T A N tätä hulluutta, esitys luonnonsuojelulain muutoksesta on sairas, tämän lainmuutoksen ehdottajan olisi ...(poistettu asiaton teksti).